

Tisdagen den 27 januari

Kl. 13.00–16.00
18.00–19.37

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 12 och 13 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade

att *Jessica Polffjärd* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,

att *Niklas Wykman* (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i EU-nämnden och som suppleant i finansutskottet,

att *Jennie Åfeldt* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet,

att *Sotiris Delis* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och

att *Per-Arne Håkansson* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet från och med den 1 februari.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Niklas Wykman* som ledamot i skatteutskottet, *Fredrik Schulte* som ledamot i EU-nämnden och som suppleant i finansutskottet samt *Jesper Skalberg Karlsson* som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet,

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Per-Arne Håkansson* som ledamot i näringsutskottet från och med den 1 februari och *Hanna Westerén* som suppleant i näringsutskottet från och med den 1 februari samt

att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Heidi Kronvall* som suppleant i socialutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet
Niklas Wykman (M)

ledamot i EU-nämnden
Fredrik Schulte (M)

suppleant i finansutskottet
Fredrik Schulte (M)

suppleant i socialutskottet
Heidi Kronvall (SD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Jesper Skalberg Karlsson (M)

Andre vice talmannen förklarade valda *från och med den 1 februari* till

ledamot i näringsutskottet
Per-Arne Håkansson (S)

suppleant i näringsutskottet
Hanna Westerén (S)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2014/15:20 för torsdagen den 22 januari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2014/15:207

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:207 Gårdsförsäljning
av Johan Hultberg (M)

Interpellationen hinner tyvärr inte att besvaras inom tidsfristen.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 21 januari 2015

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2014/15:3027 till socialförsäkringsutskottet

2014/15:3022 till försvarsutskottet

2014/15:3019 och 3023 till justitieutskottet

2014/15:3018 och 3029–3032 till utbildningsutskottet

2014/15:3016 till miljö- och jordbruksutskottet

2014/15:3013 till arbetsmarknadsutskottet

2014/15:3020 till försvarsutskottet

2014/15:3024 till justitieutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkande

2014/15:KU6 Riksdagens arbetsformer m.m.

Skatteutskottets betänkande

2014/15:SkU11 Ändringar i reglerna om när ett investeringssparkonto upphör

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:193 om modernare lagstiftning för att kunna lagföra brott på och med hjälp av internet

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Beatrice Ask har frågat mig om jag och regeringen avser att skärpa straffen för grooming, är beredda att kriminalisera identitetsstöld och i så fall när samt kommer att kriminalisera grovt fordringsbedrägeri. Hon har även frågat mig hur jag och regeringen avser att modernisera det straffrättsliga skyddet mot näthat.

Att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp är en högt prioriterad fråga för regeringen. Det har visat sig att tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte – det vi brukar kalla grooming – är mycket snävt och att utrymmet att ingripa innan ett fysiskt möte med barnet äger rum i praktiken blir mycket litet. Genom att bestämmelsen begränsats till skydd för barn mot sexuella övergrepp vid fysiska sammanträffanden har dess praktiska betydelse också kommit att bli marginell. Jag är därför angelägen om att bestämmelsen ses över.

En annan viktig fråga för regeringen är att säkerställa att det finns ett fullgott straffrättsligt skydd mot hot och kränkningar oavsett om de sker på nätet eller annars. Framväxten av internet har inneburit positiva förändringar för yttrandefriheten och den demokratiska debatten.

Utvecklingen har emellertid också medfört att hot och andra former av kränkningar av den personliga integriteten har tagit nya former. Det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten måste därför vara anpassat till samhällsutvecklingen och den moderna tekniken.

Som Beatrice Ask vet har en utredare i uppdrag att se över straffbestämmelsen om gromning. En annan utredare har i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och kränkningar. Respektive utredare ska se över om det straffrättsliga skyddet på dessa områden är lämpligt utformat eller om det bör förändras och i så fall föreslå de ändringar som behövs. Uppdragen ska redovisas i juni 2015 respektive i januari 2016. Jag vill inte föregripa arbetet utan inväntar utredarnas förslag. Däremot kan jag försäkra Beatrice Ask om att när förslagen väl har lämnats är jag beredd att återkomma med de förslag till lagändringar som är nödvändiga.

När det sedan gäller identitetsstöld leder sådana till stora problem för den som får sin identitet stulen. Trots detta är det – förutom i vissa speciella fall – i dag inte straffbart i sig att olovligen använda en annan persons identitet. Problemet med stöld av identiteter har vuxit under senare år och är i dag tveklöst något som måste åtgärdas. Även förekomsten av bluff-fakturor har under senare år blivit ett växande samhällsproblem som drabbar många, både privatpersoner och företag. Brottslighetens upplägg och omfattning ställer också rättsväsendet inför särskilda utmaningar. Det är därför angeläget att ytterligare flytta fram positionerna på dessa områden.

Egendomsskyddsutredningen har föreslagit en särskild kriminalisering av både identitetsstöld och systematiska fakturabedrägerier. Utredningens förslag har remitterats, och många remissinstanser är positiva till förslagen. Samtidigt lämnar remissinstanserna också en rad synpunkter som vi noga måste överväga i den fortsatta beredningen. Också i dessa delar avser jag att återkomma med de förslag som behövs. När det gäller identitetsstöld avser regeringen att lägga fram ett förslag till kriminalisering redan under våren.

Anf. 2 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Tack, justitieminister Morgan Johansson, för svaret! Men samtidigt beklagar jag att regeringen uppenbarligen behöver mycket tid på sig för att få fram förslag, även om de är viktiga. På något annat sätt kan man inte tolka svaret.

Det är bra att vi är överens om att man ska se över gromningslagstiftningen. Det är förfärligt att den inte fungerar trots att den bara är tre år gammal. Men det beror ju delvis på att förövarna har ändrat beteende. Att personer använder nätet för att ta kontakt med barn och utnyttja dem sexuellt är naturligtvis ett stort och allvarligt problem som vi måste agera emot och det skyndsamt.

Det som bekymrar mig lite är att Morgan Johansson antyder att han inte bara ska vänta på den översyn som pågår utan också på Integritetsutredningen. Den utredningen ska presenteras i januari 2016. Med sex månaders remisstid och beredning på departementet kommer det inte att bli någon förändring av skyddet för barn förrän 2017.

Hur många barn ska falla offer för sexuella, virtuella övergrepp innan dess? Vilken integritet är det egentligen som är hotad när vi pratar om barn som blir utnyttjade sexuellt? Jag begriper inte det.

Sedan får vi också veta att det ska komma ett förslag om kriminalisering av identitetsstölder, och det är väldigt bra. Det här är en brottslighet som ökar lavinartat. Jag har sett siffran 48 procents ökning när det gäller att sätta in bedrägerispärrar hos UC under det senaste året. Detta är en ökning som sker väldigt snabbt.

Enligt andra rapporter handlar det om kostnader på 2,7 miljarder för bedrägerier, bland annat med hjälp av identitetsstölder. Egendomsutredningen kom med sitt förslag i december 2013. Remissarbetet var slutfört innan ni tillträdde, och ändå lägger ni inte fram propositionen förrän i vår, och det så sent att vi inte hinner behandla den i riksdagen förrän till hösten. Det tar alltså väldigt lång tid för den här regeringen att arbeta.

Sedan förstår jag också av svaret att ni inte vill göra något åt bluffakturorna. Det är grova fordringsbedrägerier som vi skulle behöva göra något åt för att komma åt de kriminella som går ut och "fiskar" med tusentals falska fakturor för att lura människor. Den frågan lyfter ni inte ens.

Jag förstår inte riktigt vad det är som skulle vara så svårt. Detta skulle ju också öka effektiviteten i rättsväsendet. I dag är man tvingad att pröva varje enskilt ärende. Med det nya brott som är utrett och som det finns ett färdigt förslag om kan man ju stoppa dessa brott i god tid. Jag förstår inte vad det är som vi ska vänta på. Det är bara bedragarna som vinner på det här, Morgan Johansson. Vad är det som är så svårt med att införa brottet grovt fordringsägarbedrägeri?

Jag konstaterar att internet har otroligt många fördelar. Men det är alldeles uppenbart att vår lagstiftning inte riktigt har hängt med. Det är på det här området som brotten kraftigt ökar och kränker människor på många sätt. Därför måste regeringen ligga i framkant för att modernisera lagstiftningen. Regeringen verkar inte ha hängt med. Ni hade en hel del ganska färdiga förslag, och ändå får vi inte propositioner och därmed möjlighet att fatta beslut så snabbt som jag tycker att frågorna förtjänar.

Anf. 3 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Tack, Beatrice Ask, för en väldigt viktig interpellation och tack, Morgan Johansson, för ett utförligt och i alla stycken bra svar! Jag måste säga att jag är glad att Beatrice Ask på detta sätt jagar ministern. Vi är nog inte så oeniga i sak som det framstår här. Frågan är snarast vad som händer i Regeringskansliet när det gäller att komma framåt och beivra grov brottslighet, inte minst på internet.

Morgan Johansson bemöter mycket riktigt alla de förslag som Beatrice Ask för fram, men det finns ett som han inte nämner i sitt svar – det är därför jag ger mig in i debatten – och det är när Beatrice Ask i sin interpellation säger att det närmast är en epidemi av ungdomar som testat och i många fall skadats av droger inköpta via internet. Frågan är hur vi ska komma åt droger på internet. Det är utgångspunkten för mitt resonemang med justitieministern.

I en interpellation den 2 december gällde frågan nya droger och klassificering av nya narkotikapreparat. Justitieministern sa då att vi i Sverige har en unik möjlighet genom den så kallade förstörandelagen som infördes 2011. Den hjälper naturligtvis till genom att tullen vid gränsen kan stoppa droger innan de blivit narkotikaklassade som hälsovådliga eller

allmänfarliga. Samtidigt säger ministern att man från regeringssidan snabbat upp handlingsrutinerna för att slutligen kunna narkotikaklassificera.

Tyvärr räcker det inte, menar jag. Det finns helt andra rörelser i andra delar av världen. Något som jag gärna framhåller är det som man gjort i USA. Där tog man 2012 ett intressant grepp för att snabbare kunna narkotikaklassa preparat genom att utgå från att en viss grundstruktur hade en så kallad farmakologisk verkan, alltså en effekt farmakologiskt. Det skulle vara grunden för att kunna klassificera en påverkan på ens mentala funktioner, som det vanligtvis rör sig om. Det gjorde att man fick en federal narkotikalagstiftning, controlled substances act, och som i det fallet byggde på att snabbt kunna få syntetiska cannabisliknande substanser klassificerade.

Det har man inte kommit vidare med i Sverige. Man har utrett det fram- och baklänges i alla år men inte tagit till sig den forskning som bland annat amerikanerna förlitar sig på när de gör så kallade gruppklassificeringar av narkotika. Det finns enligt senare tids forskning möjlighet att göra en så kallad verkansbaserad definition för narkotikaklassificering. Då skulle man i lagstiftningen möjligtvis kunna undanta de substanser som vi vill ha en viss verkan av.

Låt oss säga att vi vill narkotikaklassa olika morfin- eller opiatpreparat. De flesta är redan klassificerade, men vi vill samtidigt kunna ha dem som läkemedel inom sjukvården. Då kan man undanta specifika produkter samtidigt som man kan verkansbasera klassificeringen av andra, syntetiska, produkter som tas fram. Det skulle påskynda möjligheten att kriminalisera det som förs in via internet och där förstörandelagen inte är tillräckligt snabb för att kunna komma åt detta gigantiska problem.

Min fråga till justitieministern är om han kan tänka sig att överväga att droghanteringen över internet kan påskyndas i narkotikaklassificeringen genom att ha en så kallad verkansbaserad klassificering som undantar de substanser som vi behöver inom bland annat sjukvården.

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den nuvarande regeringen har inte suttit vid makten särskilt länge. Samtidigt har vi en före detta justitieminister som suttit vid makten i åtta år. Man hinner mer på åtta år än på några månader. Jag tycker därför att vi ska ge regeringen en chans och inte säga att absolut ingenting händer.

När man väl har tillsatt utredningarna vill man se resultatet. Det vore olyckligt att hasta fram en lagstiftning om det sedan kommer ett utredningsförslag som går stick i stäv med den och det kanske visar sig att regeringen har missat viktiga delar. Det utredningen syftar till är ju att man ska gå till botten med frågan och inte missa något väsentligt i sammanhanget. Därför tycker jag att man bör följa utredningarna.

Morgan Johansson visar tydligt att även om det finns utredningar som jobbar kommer regeringen att agera. Det är inte det som det handlar om utan om att få fram väl genomtänkta förslag när man väl agerar.

En sak som ministern utlovar är att det redan under våren ska komma förslag mot identitetsstöld, vilket jag tror är viktigt. Det har ökat enormt. Tyvärr räcker det att någon får tag i ett personnummer; det kan av någon anledning ligga ute på nätet eller en brottsling råkar fånga upp det i något

sammanhang. Då kan man genomföra en identitetsstöld. Det innebär att man kan beställa saker i någons namn, man kan ta lån, man kan göra stora affärer. Det kan få långtgående konsekvenser för den drabbade.

Det som kan göra brottet ännu allvarligare är att man ändrar uppgifter i folkbokföringen, ändrar adress. Om man tecknat ett avtal får man ofta ett brev hem från banken, men då hamnar det i fel brevlåda. Risken finns att den drabbade inte ens får veta vad som har hänt. Annars finns chansen att så snabbt som möjligt stoppa det hela.

Det är skrämmande att det inte är olagligt att kapa någons identitet. Sedan kan det som görs efter kapningen vara olagligt. Att någons identitet stjäls är såklart väldigt tråkigt. Dessutom öppnar det upp för att fler ska begå brottet eftersom det är näst intill riskfritt. Sådana ärenden brukar inte ens följas upp för att få fast den som stulit någons identitet, såvida det inte hunnit begås mycket allvarliga brott.

Detta hänger ihop med bluffakturor, det som också kallas bedrägeri med fakturor och fordringsbedrägeri. Det är ett problem som ökat under många år. Det intressanta är dock att det minskat något under de senaste åren, framför allt 2014. Anmälningarna har minskat. Man menar att det beror på att polisen blivit bättre på att bekämpa den typen av brott. Polisen har gått in snabbare. Så fort det kommer en signal om att det pågår fakturaskojeri börjar fallen utredas. Genom att börja tidigt kan man nämligen ofta komma åt många fall. Det handlar om massutskick. Det skickas ut hundratals eller tusentals bluffakturor. Det är helt uppenbart att påföljden behöver bli hårdare. Det föreslår också utredningen, men regeringen får såklart titta på utredningens förslag, remissvaren och så vidare.

Det är intressant att se att när myndigheten agerar snabbt och på rätt sätt kan man komma åt bedrägerierna, vilket är viktigt. Det handlar inte bara om lagarna utan också om hur man arbetar.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag är lite förvånad över Beatrice Asks kritik när det gäller tidpunkterna och de utredningar som är tillsatta. Det är hon själv som har tillsatt utredningarna. Det är inte jag som har gjort det. Det är Beatrice Ask och den förra regeringen som gjort det.

Det är en välkänd fysikalisk princip, skulle jag vilja säga, att ju fortare man börjar med någonting desto fortare blir man klar. Hade man startat utredningen lite tidigare skulle kanske till och med den förra regeringen ha kunnat gå i land med ärendet. Men nu måste vi jobba med de förutsättningar som den tidigare regeringen skapat. Det gör vi så gott vi kan. Vi har till och med speedat upp jobbet lite.

Jag säger i dag att vi redan i vår går fram med frågeställningen om identitetskapningar i form av en lagrådsremiss. När det gäller straffet för gromning, när vi nu ska se över det och skärpa synen på gromning, får vi utredningen om detta i juni. Det var den förra regeringen som skapade den lagstiftningen, men den har visat sig vara undermålig, skulle jag vilja säga. Jag är tacksam över att vi får utredningen så att vi så fort som möjligt kan gå vidare med konkreta förslag till riksdagen.

Samma sak gäller grovt fordringsbedrägeri. Det finns ett förslag. Vi har begärt in kompletterande underlag om fakturabedrägeriernas

omfattning. Vi får in det i september. Så fort vi har ett lagförslag som är färdigberett kommer vi med det till riksdagen.

När det slutligen gäller det straffrättsliga skyddet mot näthat är situationen densamma. Också där jobbar vi med en utredning som den förra regeringen tillsatte. Så fort vi får ett underlag kommer vi att gå vidare med ett förslag till riksdagen.

Att lägga skulden på den nuvarande regeringen, som suttit tre månader, för att vi ännu inte löst de här problemen, när den förra regeringen satt i åtta år, tycker jag inte håller. Den kritiken kan jag ta ganska lätt på.

Finn Bengtsson tar upp narkotikafrågan och förstörandelagen. Det där är egentligen en annan diskussion. De interpellationsfrågor jag har fått handlar om grooming, identitetsstöld, fordringsbedrägeri och näthat. Det är därför vi svarar på det sätt vi gör.

Vi hade en diskussion före jul om vilka initiativ vi kan ta för att öka takten när det gäller hur man klassificerar olika narkotika, och den processen ligger på Socialdepartementet. Jag följer den väldigt noga. Som jag sa då är vi från regeringens sida öppna för att försöka hitta effektivare metoder, också sådana som Finn Bengtsson pekar på.

Jag vill säga några ord till om näthatet, som är en väldigt viktig sak att klara ut. Den lagstiftning vi har när det gäller ärekränkning och förtal tillkom i en tid när man tog sikte på muntliga ärekränkningar, skvaller på byn så att säga. Då utformades den typen av lagregler. Nu är situationen en helt annan. Man kan sprida bilder på nätet. Man kan sprida mycket elakartat skvaller och förtal. Och du kan aldrig flytta från nätet. Du kan flytta från byn, men aldrig från nätet. Folk kan glömma skvaller till vardags, men på internet blir man så att säga aldrig glömd.

Det gör att dessa frågeställningar får en helt annan vidd. Det var därför den förra regeringen tillsatte den här utredningen. Som sagt ser jag det som väldigt viktigt att vi får ett underlag och går vidare till riksdagen med åtgärder som stärker skyddet också i det här avseendet. Här har någonting fundamentalt annorlunda skett under senare tid.

Anf. 6 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Justitieministern är ledsen för att jag kritiserar honom för att det tar för lång tid. Hillevi Larsson rycker ut till undsättning och säger att man måste ge en regering en chans. Ja, gärna! Men när det finns färdigutredda och remissbehandlade förslag som ligger på regeringens bord förstår jag inte varför man låter det hela vänta. Det verkar ta en evinnerligt lång tid för regeringen att komma fram till huruvida man ska lägga fram ett förslag som handlar om grooming.

Justitieministern lägger in en brasklapp i svaret. Man ska invänta Integritetsutredningen, vars slutdatum ligger så sent att vi först 2017 kan ha ett förslag som gäller och som kan komma åt de virtuella våldtäkterna.

När det gäller Egendomsskyddsutredningens förslag om identitetsstölder, som också är färdigutredda, kritiserade jag det faktum att man inte lägger det lite tidigare under våren. Men uppenbarligen behöver Socialdemokraterna och Miljöpartiet minst ett halvår på sig för att landa i frågan om huruvida man ska förbjuda identitetsstöld eller inte. Jag tycker att det är otillständigt.

Precis som Hillevi Larsson säger är detta ett lavinartat och allvarligt problem. Det gäller inte bara allt som kan hända med identitetsstölderna,

utan det är även ett stort elände för dem som drabbas att försöka reda upp det hela. Man kan anmäla en bedrägerispärr om man upptäcker att någon är ute med ens egen identitet, men då har man en väldigt inskränkt situation i sin egen privatekonomiska integritet. Man kan inte agera – inte ta lån, inte använda sina kort och allt vad det nu kan vara. Det blir väldigt besvärligt att leva.

Det här är alltså ett jättebekymmer som växer. Då tycker jag att det är otroligt viktigt att vi här i riksdagen så snabbt som möjligt kan fatta ett beslut. Jag kritiserade inte regeringen för att den inte lagt fram nya förslag, utan konstaterade att det redan finns färdigutredda förslag. Det finns stöd i remissvaren. Det finns ett underlag. Detta borde gå att hantera någorlunda snabbt.

Sedan finns det faktiskt inte i Morgan Johanssons svar något besked om grova fordringsbedrägerier. Hillevi Larsson säger att bluffakturorna har minskat därför att man har gjort så mycket. Nu är det dessvärre inte statsmakterna som har gjort tillräckligt mycket, utan det är framför allt företagorganisationerna som har bedrivit ett väldigt effektivt upplysningsarbete och lärt många småföretagare att bestrida fakturor. Kronofogden, som jag kan ge en eloge, hjälper aktivt människor att inte vara rädda för kronofogden och de hot som den här typen av bedragare använder sig av.

Problemet är att vi behöver en effektivare lagstiftning när vi ska lagföra bedragarna. En lag om grovt fordringsbedrägeri är ett sätt att komma in tidigare och fånga de lurendrejare som skickar ut mängder av material och försöker fiska bland medborgarna. I stället för att behöva bevisa att var och en har blivit missnöjd kan man då fånga och lagföra bedragare i tid. Det tycker jag vore väldigt bra.

Det är också så att många människor som blir lurade av de här skojarna skäms så hemskt över att de varit naiva att de tar på sig skulden själva och inte anmäler brottet. När polisen utreder de här ärendena får man ringa hem till en massa människor som det hänvisas till i bedragarnas räkenskaper och fråga: Ursäkta, men du har möjligen inte blivit lurad?

Det är därför det här nya brottet är så viktigt. Men där fick jag inget besked, och det är därför jag frågar: Vad är det som är så svårt? Jag tycker att det är ganska självklart att vi ska göra något åt det här.

Anf. 7 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Ja, Morgan Johansson, man kan naturligtvis hävda att regeringen har haft kort tid på sig sedan tillträdet för att åtgärda alla de viktiga frågor som Beatrice Ask lyfter fram i sin interpellation. När det gäller problematiken med nätdrogerna, som jag frågade om, konstaterade justitieministern att det är en fråga som är föremål för Socialdepartementets uppmärksamhet och att han följer den noga. Ja, det går bra att följa en fråga som mig veterligt inte har någon styrfart framåt på Socialdepartementet just nu. Därför ville jag lyfta frågan i samband med den här interpellationsdebatten om nätfrågorna.

Droger är generellt givetvis i mycket ett medicinskt problem och därmed också ett ansvar för sjukvårdsministern. Men det är också så att till exempel förfalskade läkemedel berör justitieministern och Justitiedepartementet och åligger dem att bekämpa. Regeringen fattar kollektiva beslut. Jag vill lyfta fram frågeställningen, så att

justitieministern kan ta med sig den till någon form av öppnande dialog med sjukvårdsministern.

Jag kommer säkert att ställa en interpellation om den här frågeställningen till sjukvårdsministern. Då kan det vara bra att veta att det finns juridiska komponenter i detta som bland annat berör nätet. Jag tror inte att Socialdepartementet är så skickligt som Justitiedepartementet på att väga frågeställningar om integritet visavi narkotikaklassning och illegala substanser. Men det är ett samverkansprojekt som vi inte kan se slutet på. Vi måste se hängrännorna mellan departementen när det handlar om nätet och drogsbstanser.

Ett exempel är att det finns substanser som heter fentanyler. Det finns ungefär 1 400 sådana substanser som påverkar hjärnan på ett negativt sätt. Av dem har 220 syntetiserats och 30 påträffats, men det är bara 10 av dem som har nått narkotikalagstiftningen, eftersom vi har en gammaldags narkotikalagstiftning. Det är dags för en ny verkansbaserad narkotikalagstiftning.

Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att justitieministern har varit tydlig med att alla frågor som tas upp i interpellationen är väldigt viktiga att göra någonting åt. Det finns alltså en tydlig ambition. I något fall finns det en färdig utredning som remissinstanserna lämnat in sina synpunkter på. Då går det snabbare att göra någonting. Ministern utlovar också att identitetsstöld ska förbjudas redan under våren. I andra frågor jobbar utredningar tillsatta av förra regeringen, som ministern nämner. Det vore slöseri med resurser att strunta i de utredningarna. Man ska låta dem slutföra det de håller på med innan man gör någonting.

Det finns frågeställningar som absolut inte får tappas bort angående nya typer av brott. Det är just på nätet som brotten växer. Allt mer koncentreras till nätet. Det är viktigt att man kollar ordentligt på förslagen innan man lägger fram dem, så att man inte missar någonting. Ett exempel är gromning, där lagen tyvärr har blivit väldigt tandlös. Det måste vi göra någonting åt. Risken är att man får en tandlös lagstiftning också mot näthat. Det man kunnat se med gromning är till exempel att det krävs väldigt mycket för att man ska kunna kalla det gromning. Dessutom kan det vara svårt att få fram ip-nummer, eftersom det ofta krävs en hög straffsats för att komma åt dem. Det kommer att vara samma problem med näthat.

Jag kan ta ett konkret exempel som man ändå får beteckna som näthat. En tidigare bekant till en ung tjej utnyttjade information som han hade om henne med allt från bh-storlek till tidigare pojkvänner, det vill säga allt i deras privatliv, och skapade ett konto i hennes namn. Hon fick tusentals förslag från äldre män och fick byta telefonnummer och allting. Den här typen av handlingar måste också förbjudas. Vi måste täcka in det.

Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill för klarhetens skull säga följande.

För det första: Det finns inget färdigutrett förslag om gromning som ligger på regeringens bord. Det finns en utredning som den förra ministern

Beatrice Ask var med och tillsatte och där hon själv satte vilket datum den skulle vara färdig, det vill säga i juni.

När vi får in det underlaget kan vi gå vidare till riksdagen. Det gör vi också. Jag tycker att frågan är väldigt viktig. Jag tänker inte vänta till 2016, 2017 eller vad det nu var Beatrice Ask spekulerade att vi skulle vänta till. Den här frågan är viktig, och den måste vi klara ut.

Precis som Hillevi Larsson säger är det en lagstiftning som inte har fungerat och som den gamla regeringen är skyldig till och drev igenom, och den har inte fungerat som det var avsett. Vi trodde kanske också att den skulle fungera bättre än vad den gjorde. Nu har vi en utredning för att se hur man kan effektivisera lagstiftningen. Utredningen kommer i juni, och det är Beatrice Ask själv som har tillsatt den.

För det andra: Det finns heller inget färdigutrett förslag om näthat. Det finns inget förslag som ligger. Det finns ett utredningsuppdrag som ska vara färdigt i januari 2016. Det är inte jag som har tillsatt den utredningen. Det är Beatrice Ask själv som har gjort det och som också har satt vilket datum som den ska komma.

Jag kan försäkra att när vi får ett underlag från den utredningen kommer vi också att vara beredda att gå vidare med den. Som jag sa i mitt tidigare inlägg betraktar jag det som en väldigt viktig fråga. När vi ser på förtals- och ärekränkingsbrotten är de allvarligare nu. Man kan inte flytta från internet och bli glömd på internet. Man kan inte flytta ifrån detta utan kommer ständigt att påminnas om det som läggs ut på nätet.

För det tredje: Det finns ett förslag om id-kapningar på regeringens bord. Det går vi fram med i vår i en lagrådsremiss, och vi kommer till riksdagen så fort som möjligt.

För det fjärde: Det finns ett förslag om grovt fordringsbedrägeri. Där har remissutfallet varit något blandat. Vi behöver göra ytterligare en studie och får ett nytt underlag i september. Sedan går vi vidare också med det så fort vi bara kan. Jag har lite svårt att förstå anklagelserna från den tidigare regeringen om att den nya regeringen som bara suttit i några månader inte har jobbat tillräckligt fort när vi jobbar enligt den tidtabell som den gamla regeringen satte upp.

Slutligen vänder jag mig till Finn Bengtsson om frågan om narkotika. Det är utmärkt att vi fortsätter att följa den frågan. Den lämpligaste formen är att göra det i en interpellationsdebatt med det ansvariga statsrådet. Det fungerar så i regeringen att det alltid är ett departement som är ansvarigt för att bereda ett förslag. Sedan kommer också Justitiedepartementet att kopplas in i de diskussionerna. Men det är alltid ett departement och ett statsråd som är ansvarig för frågan.

Anf. 10 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Justitieministern behöver inte berätta för mig vilka utredningar jag har tillsatt eller när de kommer. Jag har heller inte påstått att de utredningar som finns skulle vara färdiga. Det är de naturligtvis inte.

När jag läser svaret från ministern ser jag däremot att man tänker sig att det inte räcker med Gromningsutredningen när den landar. Man lägger till Integritetsutredningen i formuleringen, vilket för mig innebär att man kommer att ytterligare försena möjligheten att lägga fram ett skarpt förslag.

När det gäller identitetsstöld och grovt fordringsbedrägeri finns det färdigutredda förslag, och de har remissbehandlats. Nu säger justitieministern att det finns lite invändningar mot förslaget om grovt fordringsbedrägeri. Det är möjligt. Men med tanke på hur det ser ut får man nog ärligt talat skynda på där. Vad gäller identitetsstöld hade regeringen kunnat lägga fram ett förslag något tidigare så att man inte hade fallit för den stupstock som finns i riksdagen och tvingat oss att vänta ända tills i höst med en behandling.

Vi får väl försöka fundera över om vi kan ha sommararbete i riksdagen eller någonting. Jag tycker att det är oerhört angeläget att få stopp på den typen av kriminalitet. Det är en födsko för grovt kriminella. Det dras in hur mycket pengar som helst. Vi måste komma till skott med dessa stölder av människors identitet.

Vi måste också stoppa blufffaktuorna i bred mening. Vi kan inte förlita oss på alla de åtgärder som andra kan vidta. Det är för kostsamt i processerna att driva varje enskilt ärende. Det vore en fördel om vi så att säga kunde ta brottet och lägga det något tidigare i lagstiftningen. Det är poängen med grovt fordringsbedrägeri.

Jag vet att saker och ting tar tid. Så är det. Näthat har jag inte lyft fram eftersom jag är väl medveten om svårigheterna. Men det utvecklingsarbete som pågår är oerhört angeläget. Jag koncentrerade mig på två saker som är färdigutredda. Det jag kan läsa mig till är en försening av något som är oerhört angeläget, nämligen att stoppa övergreppen mot barn.

Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill än en gång för klarhetens skull säga att gromningen inte är färdigutredd. Där får vi ett underlag i juni, och då tänker vi gå vidare med det. Det kanske finns ett missförstånd här. Jag tänker inte vänta på ytterligare någon utredning innan vi börjar att behandla det. Vi kommer att gå till riksdagen så fort som möjligt. Har vi det på plats i juni börjar vi processen där.

Riksdagen kommer att få ett förslag om id-stölderna i år, och då blir ett rimligt ikraftträdande den 1 januari för en kriminalisering av id-kapningar. Där fullföljer vi det utredningsförslag som finns i dag. Ärligt talat jobbar vi enligt den tidtabell som den förra regeringen satte upp för utredningarna. Därför har jag lite svårt att ta till mig av kritiken att vi skulle vara sena. Det är ni som har satt datum för när utredningarna ska vara färdiga.

Jag hoppas att vi, när vi väl kommer fram till riksdagen med förslag, kommer överens om det substansiella, det materiella innehållet i förslagen. Där upplever jag inte att det finns någon egentlig skillnad mellan oss. Vi vill alla gå fram med alla de frågor som har diskuterats i dag, och då ser vi till att göra det så fort som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Ulf Berg har frågat landsbygdsministern vilka åtgärder han kommer att vidta för att säkerställa att det finns tillräcklig kompetens hos länsstyrelserna för att fatta beslut som är juridiskt hållbara när det gäller licensjakt på varg.

Jag vill framhålla att det är olämpligt att jag som statsråd har synpunkter på hur en myndighet hanterar ärenden. Jag utgår från att ansvariga myndigheter följer gällande lagstiftning.

I fråga om licensjakt på varg har tillämpande myndighet att ta ställning till komplexa frågor. Detta gör de på eget ansvar. Att Naturvårdsverket efter ett överklagande gör en annan bedömning än länsstyrelsen är i sig inte anmärkningsvärt. Det bidrar till att en praxis utformas, vilket är värdefullt för den framtida hanteringen.

Jag kan vidare i det aktuella fallet konstatera att Länsstyrelsen i Dalarnas län nu har fattat ett nytt beslut som innebär att den öppnar för jakt med jaktstart den 24 januari 2015.

Anf. 13 ULF BERG (M):

Herr talman! Vid frågestunden förra veckan frågade jag försvarsminister Peter Hultqvist om Älvdalens skjutfält och fick ungefär samma svar som jag nu fick av landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Man är livrädd för konstitutionsutskottet och törs inte lägga sig i. Det är olyckligt när både landsbygdsministern och försvarsministern är skotträdda.

Om man har statliga organ som har till uppgift att vara närmast människor måste man förvissa sig om att det finns den kompetens som behövs för att de lagar vi stiftar i kommaren kan förverkligas.

Det är naturligtvis extra olyckligt när det gäller jakt och förvaltning av varg. Det har varit en lång diskussion även här i riksdagen, och det har funnits en hel del åsikter från olika håll. Därför är det fantastiskt bra att vi äntligen har kommit dithän att vi har kunnat börja förvalta vargen.

Jag är den förste att tycka att det också är viktigt att vi har ett regelsystem som är noggrant och precist just eftersom det är en så pass omdiskuterad förvaltning.

Det är dock olyckligt när Länsstyrelserna i Värmland och Örebro klarar av sitt jobb men inte Länsstyrelsen i Dalarna. Det har också hänt i samband med ett skyddsjaksbeslut på ett revir som i dag är föremål för förvaltningsjakt eftersom vargar var närgångna i närheten av skolgårdar och liknande. Inte heller då lyckades man formulera beslutet så att det kunde bli en skyddsjakt. Även där sa Naturvårdsverket nej eftersom alla statuter inte var uppfyllda.

Som sagt: Jag är den förste att välkomna att det sker en noggrann prövning i dessa svåra frågor. Det bevisar samtidigt, om vi ska se det från den ljusa sidan, att överklagandeinstrumentet fungerar. Detta har varit föremål för diskussion, och det finns fortfarande en juridisk prövning. I dagarna kommer Högsta domstolen förhoppningsvis med ett klagande av om man kan överklaga vargjakten i förvaltningsdomstol. Det sa Förvaltningsrätten i Karlstad ja till, men Kammarrätten i Göteborg sa att

*Svar på
interpellationer*

detta inte var föremål för möjlighet att överklaga. Vi hoppas att HD bringar klarhet i vad som gäller.

Vi känner alla till att det är så här med lagstiftning. Vi kan också se det av den debatt som var tidigare här; ibland kan vi ha en uppfattning om vad vårt lagstiftningsarbete kan resultera i och var rågången ska vara. Det är inte alltid den hamnar där efter juridisk prövning. Just när det gäller vargjakt har vi verkligen sett prov på hur man har gjort försök från denna kammare att få till det. Men nu har vi en lagstiftning från Alliansens sida från december 2013. Om EU-domstolen inte tycker att detta strider mot gällande EU-rätt och om även Högsta domstolen kommer fram till att det inte går att överklaga tyder mycket på att det blir så här. Det är klagande.

Jag vidhåller dock att landsbygdsministern ska ansvara för detta och se till att det finns kompetens ute i de statliga myndigheterna.

Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är viktigt att man som statsråd följer det regelverk som finns. Det finns ingen anledning att gå utanför det. Då ska man prickas av konstitutionsutskottet.

Jakten på varg är regionaliserad, och jag tycker att det är bra. Jag har fullt förtroende för de myndigheter som hanterar detta – länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Detta är rättsprocesser som är pågående, och det är inte heller någonting som jag som statsråd över huvud taget på något sätt ska kommentera eller gå in i. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat att de kommer att fatta beslut om överklagandena i morgon.

När det gäller Dalarna har man ett beslut på att det är åtta vargar, och fyra av dem är fällda.

Ulf Berg! Det finns stater runt om i världen där politiker bestämmer vem som ska sitta i en länsstyrelse eller ha ett jobb i en länsstyrelse eller på en myndighet. Men jag hoppas verkligen inte att det är dit Ulf Berg och Moderaterna vill ta Sverige.

Anf. 15 ULF BERG (M):

Herr talman! Det där sista måste jag säga att jag blev lite förundrad över. Känner landsbygdsministern till att det snart ska utses en ny landshövding av regeringen? Det är regeringen som utser landshövdingen, som är yttersta chef för en länsstyrelse. Jag tycker att man ska beakta det jobbet när man ska utse en ny landshövding eftersom vår nuvarande landshövding slutar efter skid-VM.

Jag är som sagt övertygad om att det är viktigt att det finns en bra ledning. Det som absolut inte är bra är när beslut i Sveriges riksdag inte blir verklighet därför att tjänstemän kanske inte har den kompetens som krävs för att riksdagens beslut ska bli verklighet. Det finns en mycket bred majoritet i Sveriges riksdag för att man ska förvalta varg. Men en person i en förvaltningsrätt kanske kan sätta stopp för det eftersom det står i domen att det är "tveksamt" om detta fungerar eller inte i EU-rätten.

Jag är den förste att hålla med landsbygdsministern om att vi som lagstiftare ska vara väldigt försiktiga med att gå in och styra domslut; det ska vi inte göra över huvud taget. Men i det här fallet hade man fått delegation från Naturvårdsverket till länsstyrelsen att fatta beslut om vargjakt. Länsstyrelsen anser att man ska bedriva vargjakt och förvaltning

av varg i Dalarna, men man klarar inte av att formulera beslutet vid första försöket. Det är naturligtvis otroligt olyckligt i en infekterad fråga om man inte kan sätta in rätt åtgärder från början.

Att landsbygdsministern i det läget försöker beskylla mig för att ha politisk toppstyrning tycker jag är lite av ett slag under bältet. Jag tror att vi känner varandra så väl att vi vet att vi är otroligt noga med detta.

Men man måste också kunna diskutera problemen: Vi får inte till en förvaltningsjakt i vissa fall därför att man inte har förmågan att formulera besluten. Länsstyrelsens första beslut överklagades också av ett annat skäl. Det var ett revir i trakten av Idre som var utpekad. Det var Jägarförbundet som ansåg att det stred mot Naturvårdsverkets delegation.

Som jag tidigare sa finns det otroligt strikta bestämmelser för när jakt får inledas och vilka kriterier som ska vara uppfyllda. Jag är den förste att försvara dessa tuffa kriterier, för detta är ett mycket speciellt vilt att förvalta. Men om man har bestämt och i dialog med Viltförvaltningsdelegationen i Dalarna sagt att det ska förvaltas varg måste tjänstemännen också kunna skriva ett beslut. Bevisligen kunde man det vid andra försöket, för nu förvaltas det varg.

Jag hoppas på den diskussion som vi har haft i stort sett så länge som jag har funnits i riksdagen, sedan 2006. Om allt går som det ska är jag ganska övertygad om att vargen inom en snar framtid kommer att förvaltas på precis samma sätt som vi gör med björn och lo: Man fattar vettiga beslut efter inventeringar. Då kan vi diskutera nivåer och liknande, och inte juridiskt hårklyveri.

Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det finns tydligt reglerat i regeringsformen hur ett statsråd får gå in. Där är vi förbjudna som statsråd att gå in och värdera myndighetsbeslut, och det tänker jag följa.

Också utnämningpolitiken är reglerad. På länsstyrelserna är det regeringen som utser landshövding, men inte något annat. Jag kan inte som statsråd värdera eller lägga mig i det första beslutet som man fattade på länsstyrelsen, och inte heller det andra. Man kan dock konstatera att också det andra beslutet har överklagats, men det har icke bifallits av Naturvårdsverket.

Vi kan också konstatera att jakten är i gång, och av licenskvoten på åtta djur är fyra fällda.

Anf. 17 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag vill minnas att det är sju djur. Men jag kan ha fel. Eftersom en av vargarna i Örebro var kraftigt skabbangripen tilldelas man ytterligare en varg. Det är naturligtvis olyckligt ur ett helt annat perspektiv. Vi får diskutera en annan gång hur skabbproblematiken kan ställa till det eftersom skabb verkar vara betydligt mer utbrett än vad man kanske har förväntat sig.

Avslutningsvis kanske man ska komma med lite kreativa förslag. Vid väldigt speciella frågor började alliansregeringen samordna så att vissa länsstyrelser hade vissa frågor. Då var det inte nödvändigt att min kompetens som biodlare skulle finnas hos alla länsstyrelser. Det är en sak som man skulle kunna fundera över. Den här typen av frågor är ändå väldigt speciella.

Man skulle kunna tänka sig, med behållande av Viltförvaltningsdelegationen, att ett färre antal länsstyrelser skulle hålla på med de här frågorna för att man ska kunna få beslut som ser ungefär lika ut, oavsett vilket län man befinner sig i. Tidigare har det också varit en debatt om att vissa län kunde ha snabba skyddsjaksbeslut medan andra län inte alls medgav skyddsjakt. Jag kan tycka att länsstyrelser ska ha samma tolkning av de regler som gäller. Det pratas naturligtvis över länsgränser, och då undrar man varför man i vissa län är så strikt hållna när andra län får.

Jag är nöjd med att landsbygdsministern inte lägger sig i länsstyrelsens operativa arbete utan nöjer sig med att utse en bra landshövding för Dalarna som kommer att tillkännages 2015.

Anf. 18 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har en upplysning. Det var faktiskt sju vargar i Dalarna från början, men man har ansökt om att få en extra, vilket beviljades i går. Det är alltså åtta vargar, och fyra är fällda.

Det är viktigt att vi har en långsiktig rovdjurspolitik. Vi ska ha en gynnsam bevarandestatus. Vi ska ha respekt för rovdjuret, men vi måste också ha respekt för människan. Och vi vet att det finns problem med tamdjur som man bryr sig om. Det är också en trygghetsfråga för människor ute i bygden.

Rovdjurspolitiken kan alltid utvecklas. Det är en väldigt komplex fråga, och det finns mycket laddning i frågan. Jag är aldrig främmande för att utveckla rovdjurspolitiken och för att göra den bättre. Däremot kommer jag aldrig att gå in och döma om en myndighet har gjort rätt eller fel. Det är djupt olämpligt av ett statsråd att göra det.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellationerna 2014/15:160 och 190 om lokal polisverksamhet

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Johan Pehrson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att i praktiken möjliggöra för 2 000 fler lokalt förankrade poliser i Sverige från och med den 1 januari 2015. Beatrice Ask har frågat mig vilka initiativ jag och regeringen förbereder för att säkerställa en ökad polisiär närvaro i hela landet i enlighet med polisreformens intentioner.

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, och att minska brottsligheten och öka människors trygghet är målet för regeringens kriminalpolitik. Ett starkt och fungerande rättsväsen är en förutsättning för ett tryggt samhälle. Polisen har en viktig roll i detta arbete. En närvarande och tillgänglig polis som bland annat utgår från lokala problembilder i sitt arbete och som samverkar med andra aktörer är central för att nå långsiktiga och hållbara resultat på alla områden.

Organisationsreformen av polisen den 1 januari 2015 kommer att skapa bättre förutsättningar för en effektiv, flexibel och enhetlig

polisverksamhet. En av de viktigaste utgångspunkterna för arbetet med reformen är också att stärka den lokala närvaron och tillgängligheten.

När den nya organisationen nu byggs upp är målet enligt Genomförandekommittén för nya Polismyndigheten att mer än hälften av polisregionernas verksamhet ska utföras i lokalpolisområden, med ökad polisiär närvaro i hela landet som följd. Lokalpolisområden med större mandat och mer resurser är därför kärnan i den nya Polismyndigheten.

Genom att stärka den lokala närvaron och tillgängligheten utifrån en lokal problembild skapas bättre förutsättningar för ökad trygghet och en effektiv brottsbekämpning. Även delar av den grova och organiserade brottsligheten kommer att kunna angripas från ett lokalt perspektiv.

Den nya Polismyndigheten startade sin verksamhet den 1 januari 2015. Polismyndigheten och den nye rikspolischefen måste nu ges tid och möjlighet att implementera den nya organisationen. Regeringen har i regleringsbrevet för 2015 gett Polismyndigheten i uppdrag att löpande redovisa det fortsatta genomförandet av ombildningen. Jag kommer att noga följa detta arbete för att förvissa mig om att intentionerna med ombildningen uppfylls.

Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Ygeman för svaret.

Frågan om en effektiv och lokalt närvarande svensk polis är central. Det är en central välfärdsfråga att vi har en fungerande svensk polis i hela vårt land.

Det är korrekt noterat av statsrådet att vi nu har en ny organisation på plats. Den har vi jobbat med rätt så länge, och vi är ganska överens om hur den ska se ut. Men jag vill påminna statsrådet om att sist socialdemokrater genomförde en stor omorganisation av svensk polis – den hette närpolisreformen – avvecklades den ungefär två och en halv vecka efter att den hade kommit på plats. Jag vill därför understryka att det är extremt viktigt att statsrådet Ygeman nu är närvarande och ser vad som händer.

Tanken är att kompetensen hos de tusentals viktiga byråkrater som frigörs från de polismyndigheter som nu har försvunnit och uppgått i en – resurser på HR-avdelningar, på rättsavdelningar, på administration och på it – förhoppningsvis kan användas mer effektivt i direkt brottsbekämpning, och då helst lokalt förankrat. Men man ändrar inte det här över en dag.

En viktig fråga till statsrådet Ygeman är om han kan utveckla hur han ser på övergången av de personer som inte omedelbart har rätt plats även om de är så att säga mappade i systemet och finns någonstans i den nya organisationen. Nu måste verksamheten nämligen tryckas ut. Det är en beställning som vi är överens om politiskt, men den måste också ske i verkligheten. Kan statsrådet utveckla ytterligare hur det ska gå till?

Jag tycker också att en central fråga är hur löftena om den lokala polisen ska verkställas och följas upp. Jag tillhör dem som tycker att de samverkansavtal som den förra regeringen drev igenom och som vi fick på plats i stort sett överallt är bra. Det borde vara uppenbart för varje polis att effektiv brottsbekämpning och trygghetsskapande bygger på samverkan mellan många kommunala och landstingskommunala aktörer. Jag behöver bara nämna socialtjänst, skola, missbrukarvård och lite ungdoms- och fritidsförvaltning och annat som handlar om att se till att brott inte begås.

Här är polisen naturligtvis en central medspelare till andra offentliga intressenter.

Hur vill statsrådet Ygeman att det återkopplas till exempelvis lokala fullmäktige i Karlskoga, Degerfors, Ystad eller var vi vill? Kan statsrådet tänka sig att den lokala polischefen på något sätt återrapporterar till fullmäktige framöver? Det handlar om att verkligen knyta ihop den beställning som finns, de önskningar man nu är ute och samlar in och de löften man lovar att försöka fullfölja gentemot medborgarna.

Jag har alltså två frågor. Hur får vi tryck på att de viktiga byråkrater som nu har blivit överflödiga kommer ut i aktiv operativ tjänst och att de har en lokal ledning? Och hur vill statsrådet Ygeman se till att vi får den lokala förankringen och den lokala uppföljningen, gärna via fullmäktige? Det är en central fråga för Sveriges medborgare och borde vara en central fråga för samtliga kommunfullmäktige runt om i Sverige.

Anf. 21 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag vill också tacka ministern för svaret, som ju egentligen inte är så mycket till svar.

Jag delar Johan Pehrsons uppfattning att det finns skäl att ligga på när det gäller att försäkra sig om att den här reformen genomförs. Det räcker liksom inte med intentionen, därför att den här organisationen har en förmåga att sätta sig som den vill i alla fall.

Det fanns skäl till att den förra regeringen beslutade om att öka antalet poliser, att vi började öppna nya poliskontor och säkerställde att vi fick lokalt förankrad polis på fler håll i landet. Den tidigare S-regeringen hade ju gått som en slättermaskin över Polissverige och lagt ned – en masse, skulle jag vilja påstå – poliskontor.

Nu är inte kontoren i sig det mest nödvändiga, men den lokala polisförankringen är viktig.

Därför blir jag lite bekymrad när jag läser att ministrarnas enda åtgärd i det här fallet är att man har bett att få återkommande rapporter om genomförandet av en organisatorisk förändring. Det är lite grann att luta sig tillbaka, och det duger inte, för vi har stora problem.

Sent i höstas kom Rikspolisstyrelsens rapport med en översikt av kriminella nätverk med lokal påverkan i samhället. Jag hoppas att inrikesministern har läst rapporten från pärm till pärm. Här beskriver man 55 speciella områden över hela Sverige, där lokala kriminella nätverk agerar på ett sådant sätt att man stör lokalsamhället och där polisen uppfattar att de har svårt att arbeta.

Man påstår i rapporten att det på nästan alla ställen bedrivs öppen narkotikahandel. Polisen vet om det, medborgarna vet om det. Det är stökigt, och det är bråkigt. Det är vanligt med hot, våld och ekonomiska sanktioner. Begreppet ”bötning”, som ni säkert har hört talas om, är sådant som är vanligt förekommande i alla de här stads- och kommundelarna. Det är stora problem.

Till detta kommer utpressning, stölder och olika typer av störningar när det gäller småföretag och butiker, som har väldigt svårt att överleva i de här områdena.

Polisen landar i frågan vad man ska göra åt saken. Polisen menar att det är nödvändigt med en kontinuerlig polisiär närvaro parallellt med uthålliga insatser. Man menar att ett problem är att det har varit för ad hoc-

inriktat. Man behöver de lokala poliserna för att kunna arbeta med detta. Man måste etablera ett bra samarbete.

Nu kommer rapporterna igen om oro runt om i landet. Det läggs ned poliskontor. Det ska dras in, det ska centraliseras. Det är stick i stäv med utredningen, och då undrar ju vän av ordning: Var är regeringen? Vad tänker regeringen göra för att säkerställa att vi inte hamnar i den situationen?

De här 55 områdena är inte ensamma om att behöva den lokala polisen. Det finns fler utmaningar. Kringresande kriminella ligor ställer till det mycket för näringslivet och för enskilda människor runt om i hela Sverige, också på landsbygden. Vi har våld och fyra nästan varenda helg och i samband med olika evenemang. Det behöver alltid hanteras. Vi har hatbrotten. Vi har våld i nära relationer – där skiljer man inte på stad och land. Vi har psykiskt störda som agerar och som kan vara besvärliga att hantera. Här kan polisen göra mycket. Vi har människor som går vilse.

Listan kan bli hur lång som helst. Människor drabbas hela tiden. Det är viktigt med den lokala polisen för att snabbt kunna ingripa och få ordning och reda.

Nästan allt arbete är alltså lokalt, och det är därför riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma och berätta vilka initiativ man tar. Det enda ministern nu har kommit på när det gäller den här interpellationen är att man ska följa arbetet och hoppas att polisen ska höra av sig och berätta vad de gör.

Det räcker inte! Jag vill veta vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta.

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag hade tänkt vara artig och svara interpellanterna i ordning, men jag tror tyvärr att Johan Pehrson får vänta en eller två minuter på svar på sina två frågor efter denna tirad av den som har varit ansvarig för den här utvecklingen i åtta år.

Jag vet inte om det är spelad upprördhet eller om det är vad det är. Beatrice Ask nämner 55 områden. Jag har läst rapporten. Jag har besökt områdena. Jag har växt upp i ett par av de områden som finns i rapporten.

Vad är då bakgrunden till utvecklingen? Jo, det är åtta år av ökad arbetslöshet. Det är åtta år av ökade skillnader i samhället. Det är åtta år av sjunkande skolresultat och åtta år av lägre brottsupplösning.

Att då komma, två månader efter att man har flyttat ut från Rosenbad och varit ansvarig för den här utvecklingen, och säga ”vad gör regeringen” ger närmast ett parodiskt intryck.

Hur ska vi ge människorna i dessa områden deras trygghet och ordning tillbaka? Jo, genom lokal polisiär närvaro. Det är nämligen så, Beatrice Ask, att de människor som bor i de här områdena är otryggare än människor som bor i andra områden. De är mer utsatta för brott än människor som bor i andra områden. Genom polisreformen ska vi flytta ut polisresurser närmare medborgarna så att polisen löser medborgarnas problem och därmed vinner medborgarnas förtroende och kan lösa ännu fler brott.

Det är modellen, och jag trodde att vi var överens om den modellen. Jag trodde att det var det som var poängen med att vi reformerade polisen,

att vi satte igång de 2 000 projekten i Genomförandekommittén för att nå den här utvecklingen.

Regeringen kommer inte att vifta med något trollspö mot polisen. Vi tror att det är polisen som är bäst lämpad att klara den här uppgiften. Vi ska se till att de får de resurser som krävs och det stöd som behövs i den här utvecklingen.

Då är det glädjande att polisens förtroende ändå ökar och ökar mest av de statliga myndigheterna, att tryggheten i samhället ökar, dock med de två undantagen att kvinnors trygghet ökar mindre än männens och att det i de socialt utsatta områdena inte sker samma trygghetsökning. Det är två saker som vi ska vara väldigt uppmärksamma på.

Johan Pehrson ställde två frågor, och jag ska inte glömma dem bara för att jag blev upphetsad över det andra.

Övergången har börjat. Jag skulle vilja säga att den första månaden har varit positiv. Det har inte skett något stort halabaloo. Nu börjar ett ganska målmedvetet arbete med att trycka ut de här resurserna, precis som Johan Pehrson ger uttryck för, i lokalpolisområdena så att vi kan få poliser närmare medborgarna som kan ge ökad trygghet.

Johan Pehrson ställde även frågan om återkopplingsformen till lokalsamhället. Visst kan man tänka sig att polischefen kan komma till kommunfullmäktige, och man kan också tänka sig att man har ett bra arbete med lokala trygghetsundersökningar eller att polisen återkopplar direkt till medborgarna.

Jag vill inte låsa fast en nationell form för hur återkopplingen ska ske. Däremot vill jag vara väldigt tydlig med att det är viktigt att man har den och att polisen utifrån förutsättningarna i lokalsamhället ska avgöra vilken form som är bäst. Medborgarlöften kan vara ett sätt. Olika dialoger eller avtal kan vara andra sätt.

De här avtalen mellan kommuner och polisen tycker jag har varit positiva, men grunden i den nya polisreformen är att poliserna, utifrån lokala förutsättningar, ska bekämpa brottsligheten som den ser ut där, och det vill jag vara noga med.

Anf. 23 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Tack, statsrådet Ygeman! Det är bra att vi är överens om att det ändå krävs fokus. I vilken omfattning Anders Ygeman gör det själv eller om han använder sig av trollspöet och Dan Eliasson för detta får vi väl se, men vi är överens om att verksamheten ska utnära i lokalsamhället.

Vi är också överens om att det är bra med en utvärdering, för jag tror att vi ska hjälpa andra att dra ut verksamheten. Man ska känna det personliga ansvaret ute i lokalpolisområdena. Vi behöver ju inte ha något amerikanskt New York-system här, men man kan ändå se till att det sker en uppföljning regelbundet. Vid de tillfällena kanske det också strömmar till lite medborgare på läktarna i fullmäktige för att lyssna.

Det här intresserar människor, eftersom det är en central, social välfärdsfråga att tryggheten ska fortsätta öka och brottsligheten ska fortsätta minska. Det är den rätta beskrivningen av de senaste åtta åren – för att inte tala om ungdomsbrottsligheten. Den har minskat rejält – snacka om framgångsrecept! Man kan säkert tänka sig att några sossar har bidragit till det också.

Jag vill gärna väcka en fråga till statsrådet Ygeman om rekryteringen till polisen. Ni har ett stort intresse för Sveriges mest populära utbildning, det vill säga polisutbildningen – som ni säger är så dålig. Men det är konstigt att den är så populär, så det går inte ihop.

Det jag oroar mig för är rekryteringen framöver. Ute i lokalpolisområden är det på längre sikt viktigt att få tag på personer som har en stark lokal förankring. Teoretiskt kan vid antagningen till polisutbildningen samtliga 100, 500 eller 700 sökande vid varje antagningsomgång komma från Säffle. Det är verkligen inget fel på Säffle, men alla kan inte få jobb i Säffle. Jag lovar! Om rekryteringen trycks ut på regionerna för att se till att det finns personer från både öst, väst, nord och syd, och några från min polisregion Bergslagen där jag själv hör hemma, kan vi garantera rekryteringen. Vi pratar om människor som förväntas – som jag och statsrådet Ygeman vill – jobba med svenskt polisarbete i yttre tjänst.

Det är ett problem i dag när många duktiga människor kommer från till exempel västkusten och hamnar på östkusten norröver, och vice versa, och när de är färdiga med sina första år är de snabba med att lämna platsen. Då tappar organisationen ett par år när dessa poliser har lärt känna den plats de har verkat på. Alla vet att när man är ny på jobbet är det inte alltid action direkt – om man inte sitter i riksdagen eller är statsråd förstås. Då händer saker på en gång!

Det tar några år för en bra polis att bli en ännu bättre polis och att lära känna lokalsamhället och vad som gäller, inte minst om man som polis är intresserad av förebyggande arbete och inte bara att åka runt med blåljus. Det vore kul att höra statsrådet Ygemans reflexioner över att stärka den lokala rekryteringen. Om det sker nu kan vi på några års sikt se en effekt i Sverige.

Låt mig fortsätta på den trevliga linjen. Även om jag tror att Beatrice Ask gärna fortsätter att vara trevlig – hon *är* trevlig – är det här en utsträckt hand till statsrådet.

Anf. 24 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag kan försäkra att jag inte spelar upprörd när jag är upprörd, och jag kan försäkra att det inte spelar någon roll om jag är minister eller riksdagsledamot; jag är i alla fall lika upprörd över de brister som syns runt om i landet.

En del av de områden som speglas i rapporten är miljonprogramsområden, men de har inte uppfunnits nu. De har inte heller stått stilla. Det finns de områden som har utvecklats i rätt riktning, och det finns andra som har gått baklänges. Det finns också mer av lokal polisverksamhet i dag än tidigare. Det beror delvis på att alliansregeringen satsade på fler poliser. Men de resurserna äts upp i takt med att befolkningen ökar och problemen förändras. Vi måste hela tiden se på hur problemen ser ut här och nu. Jag tog upp den rapport som polisen har gjort själv för att belysa att det i hela Sverige finns ett antal områden med mycket allvarliga problem. Man kan inte vifta undan dem och säga att man väntar tills man ser om reformen fungerar som det är tänkt – vi har väl varit överens om den?

Ja, vi är överens om reformen, men det hjälper inte. Det gäller att se till att det finns polisiär verksamhet som arbetar med problemen där de

faktiskt finns. Jag är övertygad om att det inte räcker med att tro att polisorganisationen och rikspolischefen ska göra jobbet. Jag tror att det krävs att ansvariga politiker agerar, driver på, kommer med förslag, ställer krav och följer upp hela tiden. För de människor som bor i dessa områden är det nödvändigt med ökad trygghet.

Jag nämnde också ett antal andra problem där vi ser att de bekymmer människor möter inte har lösts. Det är på många orter mycket svårt att rekrytera polispersonal. I många mindre och mellanstora städer är det svårt att behålla kompetent personal, eftersom de gärna vill vara i en storstad. Landsbygden ska vi inte prata om. Där behövs många gånger polis eftersom det faktiskt händer mycket där också. Vissa delar av landsbygden har säsongsverksamheter som gör att det av och till finns många människor som rör sig där och att mycket händer. Organiserad brottslighet och många kriminella ligor söker sig till avfolkningsbygder, där de får vara i fred för att skapa en bra bas. Då måste det finnas lokal polisverksamhet.

Jag ser faktiska bekymmer. Tyvärr är det inte tvärsäkert så att polisen prioriterar den lokala verksamheten. Poliser i yttre tjänst säger ofta att om de har varit på en plats längre än tre år och inte har försökt ta sig in på kontoret tror många kolleger att de inte duger. De som fortsätter att slita med verksamheten på landsbygden känner inte att de får uppskattning för det lokala samarbetet som måste göras. De poliser som arbetar lokalt för att säkerställa att det finns ett bra samarbete med socialtjänst, skola och annat känner ofta att arbetet inte uppskattas eller lyfts fram. Det behöver förändras.

Jag tror inte att vi ska inbilla oss att den nya polisorganisationen löser alla bekymmer. Det krävs politiska initiativ och ett politiskt tryck, och jag är helt säker på att det är nödvändigt.

Jag vet inte om regeringen kommer att få massor av nya pengar till polisverksamheten. Det vore kul om det blir så. Men om regeringen inte lyckas med det måste vi trycka ut resurser i den yttre linjen. Det kommer att kräva mer än att ministern sitter på kontoret och väntar på berättelser om hur genomförandet går till. Det krävs ett aktivt agerande.

Anf. 25 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det är kul att det finns två borgerliga riksdagsledamöter här som har hämtat inspiration från amerikanska polisfilmer med good cop and bad cop. Det är väl möjligen oroväckande för regeringen att det är the good cop som har bestämt sig för att sluta och börja en annan karriär.

Vi är i grunden överens, och vi är helt överens i synen på att polisresurser ska ut i lokalsamhället. Den delen behöver vi inte diskutera mer.

Jag tror också att vi är överens om att det finns problem med rekryteringen till polisen när det gäller den lokala förankringen, folk med utomnordisk bakgrund och kvinnor. Det positiva är att det varje år finns 8 000 människor som vill bli poliser, och det borde därför finnas goda förutsättningar inom ramen för högt ställda kvalitetskrav att kunna öka mångfalden inom svensk poliskår. I den delen kommer jag att återvända till kammaren och redovisa hur vi tänker. Här finns problem som måste rättas till.

Däremot är vi inte överens om styrningen av polisen. Jag tror, tyvärr, att det hänger sig kvar gamla managementfilosofier, new public

management, som går ut på att polisen kan detaljstyras antingen från riksdagshuset på Helgeandsholmen eller från Rosenbad.

Jag vill teckna den motsatta bilden. Jag menar från roten av mitt hjärta att polisen måste få vara polis. Polisen måste få jobba utifrån de lokala problemförutsättningarna, det vill säga arbeta problemorienterat, arbeta lokalt och lösa problemen lokalt. Jag tror inte på en riksdag eller regering som går in och petar. Det tar sig uttryck i att pinnjakten inte finns kvar i regleringsbrevet. Det tar sig uttryck i att det regleringsbrev som den här regeringen har fattat beslut om är 50 procent kortare än det Beatrice Asks regering fattade beslut om.

Beatrice Ask frågade mig om jag vet om det finns en massa nya pengar till polisen. Det var den borgerliga budgeten som röstades igenom, så jag kan svara på frågan. Det blev inte en enda krona mer till polisen för 2015 i det beslutet. Som tur är ändrade ni inte beslutet som den här regeringen fattade för 2014 om att tillföra 200 miljoner nya pengar till polisen. Det är vi tacksamma för.

Jag tänker inte sitta på mitt kontor och vänta på besked från Genomförandekommittén. Dess arbete är ju slutfört. Den nya myndigheten startade sitt arbete den 1 januari. Vad jag däremot gör är att jag åker runt i hela landet och träffar poliser, bland annat de poliser som redan före reformen började arbeta aktivt lokalt och mycket framgångsrikt. Jag träffar så många duktiga poliser, oavsett om de befinner sig i Stockholm, Malmö eller Göteborgs ytterområden. Jag stöttar dem i deras uppdrag. Det är ett av de absolut bästa sätten att göra verklighet av vår gemensamma vision och våra gemensamma mål om fler poliser närmare medborgarna för att öka tryggheten.

Anf. 26 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Jag håller självklart med statsrådet Ygeman om att svensk polis är fantastiskt välutbildad i dag. De brinner för uppgiften och gör ett jobb som uppenbart uppskattas bland medborgarna – utom möjligen av dem som blir gripna och senare lagförda.

Men lokalt finns det saker vi kan förstärka. Man måste vara proaktiv från Anders Ygemans sida, och senare här i själva lagstiftningen, för att förstärka möjligheten till samverkan och effektivt lokalt arbete. Låt mig ge ett exempel.

Vi har de senaste åtta åren vidtagit en rad olika åtgärder för att förstärka insatserna så att de ska göras tidigare och tydligare när unga hamnar i brottslighet. Det kan gälla förutsättningarna för att polisen ska utreda all grov och allvarlig brottslighet även om en person är mycket ung. Så var det inte tidigare. Det har vi genomfört, men det kom nyligen en rapport från Brå som visar att det fortfarande inte utreds i tillräcklig omfattning.

Anders Ygeman har också besökt en hel del av de områden, som även Beatrice Ask och jag såklart besöker, där det av olika skäl är väldigt tufft och där den polisiära närvaron är för låg. Personer som man talar med där är riktigt oroade för att den svenska rättsordningen har gått ut och en annan rättsordning har klivit in, och det är inte någon trevlig rättsordning.

Då är det viktigt: Vad gör vi för att bryta detta tidigt? Det är ju mycket lättare att stoppa små olyckor än stora katastrofer. Detta är ett område där statsrådet måste agera ganska snabbt för att se till att man från polisiärt håll utreder det än mer och till exempel kan sätta in sociala insatser.

Det kan fortfarande gälla sekretessregler, där det finns oklarheter trots sociala insatsgrupper, och huruvida polisen kan få information om drogförsäljning och droganvändning hos unga – en väg som vi vet sällan leder till någonting annat än brott, elände och misär.

Aktion, tack!

Anf. 27 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Anders Ygeman försöker kleta på mig något slags old management, att man skulle detaljstyra polisverksamheten. Det vore mig främmande. Det är klart att den polisprofessionalitet som finns i poliskåren ska användas av dem som har den utbildningen och den uppgiften.

Polisen måste naturligtvis få vara polis. Det är helt fel att tro att en polisorganisation som får vara i fred skulle lösa alla bekymmer. Då hade vi inte alls behövt denna utredning som vi har genomfört. Vi hade 21 rätt självständiga polismyndigheter där man fick göra lite som man ville. Det innebar att man uppfann alla möjliga och omöjliga hjul, dataprogram och annat. Det var svårstyrt, och det blev inte bra resultat.

Inte minst Socialdemokraterna har många gånger här i kammaren påpekat att utredningsresultaten har varit för dåliga. Organisationen har inte förmått att prioritera basverksamhet på det sätt som skulle göras, utan man har ägnat sig åt väldigt många olika projekt och skaffat sig otroligt många chefsnivåer.

Nu har vi ensat det, och vi har ändrat organisationen. Skälet till det var ju att det behövdes bättre styrning av polisverksamheten, mer enhetlighet och mer flexibilitet. Det är bra grundfundament för den polisreform som nu är under genomförande.

Det Anders Ygeman nu gör är att han säger att politikerna inte behövs i det sammanhanget därför att det finns en overheadbild eller en bild som man kan visa med hjälp av någon annan teknik och att allting då bara kommer att ramla ned. Jag tror inte på den saken. Jag tror att det krävs ett intresse och ett agerande där man hela tiden driver på för att förverkliga de intentioner som vi är parlamentariskt överens om.

Min sista fråga till Anders Ygeman är: Hur länge kommer Anders Ygeman att bara vänta på dessa rapporter, och när tror han att man möjligen behöver ta någon typ av initiativ?

Sedan tror jag att det är bra att resa runt och prata med poliser, för man måste jobba på många sätt.

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag har några få snabba kommentarer, först till Johan Pehrson.

Sekretessreglerna kanske vi behöver titta på. Men jag tror att det mer handlar om tillämpningen av dem än att ändra själva reglerna. Efter rapporten om sociala insatsgrupper har jag och Åsa Regnér en pågående dialog om vad vi kan göra för att förtydliga den delen.

Polisen ska få vara i fred – så tolkar Beatrice Ask det jag säger. Det var på intet sätt det jag menade. Vi har tydliga styråror: Tryggheten ska öka, brottsligheten ska minska och uppkläringen ska öka. Vi fattar tydliga beslut om åt vilket håll polisorganisationen ska gå. Sedan ska vi följa upp det i dialog med polismyndigheten ständigt och jämt.

Visar det sig att polisen inte utvecklas åt det håll som vi gemensamt är överens om lovar jag Beatrice Ask att vi ska vidta åtgärder. Men innan dess, innan polisen har fått chansen att leva upp till de beslut vi har fattat, tänker jag inte vidta några nya åtgärder.

Risken är att vi gör som oppositionen. Jag har läst era motioner, och där finns inte en brottstyp som ni inte tycker att polisen ska prioritera. Näst intill allt ska prioriteras. Vi kommer att ha en interpellationsdebatt om en sådan brottstyp senare i dag. Jag vill minnas att ni vill att brottsligheten mot djuruppfödare ska prioriteras. På många ställen i landet är det säkert ett problem, men i Stockholm, som är min och Beatrice Asks valkrets, är det problemet ganska litet.

Det är inte vårt jobb som politiker att gå in och detaljstyra prioriteringar för polisen. Vi ska ge dem tydliga uppdrag. De ska lösa sin uppgift utifrån de lokala förutsättningarna. Det är därför vi har skippat pinnjakten. Det är därför vi inte vill ha alkoholblås på tisdagsförmiddag utan på fredagskväll, när det finns några bovar att fänga.

Vår inriktning är tydlig: Polisen ska få vara polis, brotten ska lösas och brottsligheten ska minska.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2014/15:180 om svenskar som reser för att strida i oroshärdar och för terroriststämplade organisationer

Anf. 29 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Anti Avsan har frågat justitie- och migrationsministern vilka åtgärder han avser att vidta för att hindra personer från att resa för att strida i oroshärdar och för terroriststämplade organisationer. Han har också frågat hur ministern ställer sig till Alliansens förslag om att se över möjligheten att återkalla eller tillfälligt omhänderta pass. Frågan har överlämnats till mig att besvara.

Regeringen ser allvarligt på problematiken med att personer reser till konfliktområden för att delta i terroristhandlingar. De som reser iväg utgör ett hot på platsen de reser till och utsätter även sig själva för fara. De som återvänder till Sverige kan också utgöra ett hot mot Sverige och svenska intressen.

FN:s säkerhetsråd antog i september 2014 en bindande resolution om bland annat åtgärder för att motverka att personer reser utomlands i syfte att begå terroristhandlingar. I resolutionen ställs bland annat krav på att det ska vara straffbart att resa utomlands i syfte att delta i terroristhandlingar eller terroristträning. I december gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering som ställs i resolutionen. Om utredaren bedömer att det krävs lagändringar ska förslag till sådana lämnas. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni i år.

Säkerhetspolisen har det huvudsakliga ansvaret för terrorismbekämpningen i Sverige. En stor del av Säkerhetspolisens arbete är inriktat på att förebygga och förhindra att terroristbrott begås. Säkerhetspolisen följer noga utvecklingen när det gäller personer som reser för att ansluta sig till terroriststämplade organisationer och delta i

strid. En viktig del i Säkerhetspolisens arbete är att ta kontakt och samtala med personer som återvänder från konfliktområden. Dessa samtal utgör en del i bedömningen om en återvändare kan utgöra ett hot mot Sverige eller mot svenska intressen.

Det är givetvis en utmaning att urskilja dem som reser med brottsligt uppsåt från dem som reser i helt legitima syften. I detta arbete är myndighetens underrättelseinhämtning av central betydelse. Brottsbekämpande myndigheter har också möjlighet att begära ut passageraruppgifter från transportföretag. Detta sker i begränsad omfattning, eftersom inhämtning och analys i stora delar bygger på manuell hantering. Regeringen anser att det är viktigt att föra en konstruktiv dialog med EU-parlamentet i syfte att nå framåt i fråga om ett samlat och rättssäkert EU-regelverk på området.

Förebyggande åtgärder är en central del i arbetet mot terrorism. På ett tidigt stadium handlar det om att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och motverka radikaliserings genom att stärka de principer som det demokratiska styrelseskicket vilar på och att de mänskliga rättigheterna respekteras av stat och individ. En nationell samordnare har i uppdrag att stärka detta arbete på nationell, regional och lokal nivå och stödja de aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt.

När det gäller frågan om att återkalla pass är det viktigt att komma ihåg att svenska medborgare har en grundlagsskyddad rätt att fritt få resa in i och ut ur Sverige. Ett svenskt pass kan i dag inte återkallas på grund av att det föreligger en misstanke om att passinnehavaren ska begå ett brott. En misstanke om brott kan dock i vissa fall utgöra hinder mot att ett nytt pass utfärdas.

I de fall en person är skäligen misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse, till exempel förberedelse till terroristbrott, finns möjlighet att hindra personen från att resa genom utfärdande av reseförbud. I beslutet kan som villkor anges att passet ska överlämnas till polisen. Genom den utredning som regeringen nyligen tillsatt för att genomföra FN:s resolution kan det straffbara området komma att utvidgas. Detta skulle kunna leda till att reseförbud kan användas i större utsträckning än i dag. Inom ramen för en annan pågående utredning övervägs också åtgärder för att motverka missbruk av svenska pass. En fråga som där särskilt utreds är begränsningar i möjligheten att få ett nytt pass efter förlustanmälan.

Möjligheten att inneha pass kan alltså komma att påverkas av de överväganden som görs i nu pågående utredningar. Jag avser att noggrant följa frågan.

Anf. 30 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag vill rikta ett tack till inrikesminister Anders Ygeman för svaret.

Jag kan säga på en gång att jag tycker att det är positivt att regeringen har vidtagit åtgärder. Det gjorde vi från allianssidan redan tidigt förra hösten. Det skrevs en gemensam alliansartikel den 1 september förra året. Vi från de fyra allianspartierna motionerade också om just de saker som nu har lett till att regeringen har gett utredaren direktiv att utreda resefrågorna i enlighet med FN-resolutionen som inrikesministern nämnde.

Min interpellation ställdes redan den 9 december, det vill säga innan regeringen hade beslutat om direktiven till utredaren. Det är förklaringen till att jag frågar på det här sättet.

Vad man kan säga är att det här är ett ganska omfattande problem som berör många olika områden. Det berör också olika organisationer: al-Qaida på många platser i världen, IS i Syrien och Irak, Boko Haram i Nigeria, olika grupper i Mali och andra delar av Afrika och i någon utsträckning också grupper i Ukraina. Tyvärr är det väl så att oroshärdar i olika delar av världen drar till sig personer som på något vis vill engagera sig i många gånger väldigt allvarlig brottslighet: brott mot mänskligheten, folkmord och annat.

Svårigheten är att säkra bevisning för den typen av brott, även om vi har Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen i botten. Enligt internationell sedvanerätt har vi också en skyldighet för stater att utreda krigsförbrytelser och terrorbrott. Om de inte gör det har de en skyldighet att överlämna personer till Internationella brottmålsdomstolen. Tyvärr finns det kanske inte så stora förhoppningar när det gäller många av de här oroshärdarna, inte minst av det skälet att det kanske inte finns någon stat som har full kontroll över sitt territorium. Det skapar särskilda problem. Därför är frågan viktig i ett generellt perspektiv.

Samtidigt har frågan aktualiserats i allra högsta grad efter de attentat som ägde rum i Paris. På det viset har frågan aktualiserats också i vidare bemärkelse, kanske främst med hänsyn till vad som händer i Syrien. Det är klart att det som människor ser, också i svenska medier, och vad som berättas därifrån i olika reportage, videoinspelningar och annat upprör otroligt mycket.

Vad som är viktigt är att på alla tänkbara sätt, men naturligtvis med beaktande av rättsstatens principer i grunden, hindra människor från att bege sig dit. Det är ett sätt att ingripa. Då finns det skäl att göra det som regeringen har tagit initiativ till genom utredningsdirektiven men också att fundera på om det finns ytterligare åtgärder man kan vidta.

Jag vill påstå att man inte reser till ett sådant här område av ren nyfikenhet, i vart fall inte om man är vad som på vanlig svenska uttrycks som normalt funtad. Däremot är det så att om man begår brott, vilket man får anse att de allra flesta som reser gör, är det väldigt svårt att utreda det.

Ser inrikesministern någonting mer man kan göra i förlängningen, förutom det som har redovisats i svaret?

Anf. 31 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Tyvärr är det varken första eller sista gången vi diskuterar dessa angelägna frågor. Vi befinner oss i ett skymningsläge, där vi möter en kraft som har en ganska omfattande och obehaglig agenda. Den inkluderar bland annat att utplåna i stort sett alla som finns här inne och alla våra gemensamma värderingar – hela den svenska nationens värderingar – om demokrati, öppenhet, mångfald, tolerans och så vidare. Då tycker jag att vi har inte bara en rättighet utan en definitiv skyldighet att försvara oss.

Jag vill instämma med Anti Avsan; jag tycker att det är ett bra svar. Det gläder mig att regeringen är tydlig och vill vidta åtgärder. Man tänker inte lägga så mycket smörpapper emellan, utan här måste man gå framåt med förslag.

Vi i Folkpartiet välkomnar utredningen. Naturligtvis är de förebyggande insatserna – jag säger det igen: de förebyggande insatserna – helt centrala. Det är centralt att vi på plats i Sverige strategiskt påverkar de krafter som kan bidra till den här galenskapen men också på plats ser till att skapa en situation som gör att fler människor känner sig mindre angelägna att söka sig till denna typ av extremism, oavsett om den är religiös eller politisk eller hur galenskapen nu ser ut.

Utredningen tycker vi i Folkpartiet är bra. Vi välkomnar den, men vi skulle gärna se att regeringen övervägde de straffsatser som finns för vissa brott, till exempel för att rekrytera och utbilda terrorister. Om de här personerna kommer hem och brott kan styrkas – Anti Avsan berörde de uppenbara bevisvärigheterna – kan Folkpartiet tänka sig att de beläggs med en längre tids inlåsning.

Vi tycker också att man skulle kunna se över om inte fler brottstyper kan plockas in under terrorbegreppet, till exempel skyddande av brottsling. De som reser är ju inte ensamma om att göra det.

Man kanske ska fundera på om man ska se över eller åtminstone damma av den lagstiftning som finns om olovlig kårverksamhet. Det finns rekryteringskontor här och där, enligt Säpo och andra som man träffar i de områden som också inrikesministern känner till. Den lagstiftningen kanske man kan använda. Den är inriktad på verksamhet som byggs upp i Sverige, men herregud, vi har ju ändrat lagar i det här landet förut. Vi kan titta på både hur rekvisiten är formulerade och om de ska användas för att utmana svenska värden på annat håll. Nu har vi till exempel svensk trupp på uppdrag i andra delar av världen för att skydda mänskliga rättigheter. De kan hotas av rekryteringskontoren, som i praktiken håller på att bygga upp vad jag ser som olaglig kårverksamhet.

Vi har nyligen skärpt vapenlagstiftningen. Inte minst Socialdemokraterna har medverkat till det. Men då talar vi om grov kriminell verksamhet med mammon som gud, så att säga. Nu ser vi personer som intresserar sig för raketgevär och annat. Man skulle kunna föra in en straffskärpning när det gäller detta.

Lagstiftningen om uppvigling skulle man så att säga kunna dra fram och tillbaka några gånger och titta på om det finns något att göra där.

Det för oss tillbaka till de bevisfrågor som är så svåra. Då vill jag bara göra en jämförelse så att inrikesministern tar med sig den.

Vi anser ju att vi i Sverige kan meddela så kallade kontaktförbud för människor som har svårt att låta andra vara i fred. Det görs primärt för människor som vi tror kan komma att göra någonting. Då får de inte besöka till exempel en viss del av Örebro eller Stockholm.

Jag tycker att vi kan titta på rekvisiten för detta. Om man besöker de här platserna och inte är tydlig med att man håller på med uppdrag för till exempel FN, Socialdemokraterna, Folkpartiet, riksdagen eller svensk polis, då talar det kraftigt för att man ägnar sig åt kriminell verksamhet.

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tror, med all respekt för brottens allvar och uppgiftens svårighet, att man ska akta sig för att ”servettskissa” mot terrorism och säga: Vad kan vi göra i just den här situationen?

Vi måste ha en basplatta att stå på. Det finns en risk att de åtgärder vi vidtar för att bekämpa terrorismen, för att skydda det fria och öppna

samhället, faktiskt hotar det fria, öppna och demokratiska samhället och att vi urholkar rättsstatens grund.

Då har vi låtit terroristerna vinna en delseger. Det är en liten seger för dem när vi börjar ändra vårt samhälle bort från det fria och öppna och bort från rättsstatens principer.

Jag vill varna lite för att i ljuset av Parishändelserna eller Breivik göra lite vad som helst. Vi måste göra rätt saker och se till att de får effekt.

Jag välkomnar att det verkar finnas ett brett stöd för de åtgärder som regeringen har aviserat mot terrorismen. Vi har nu också aviserat att vi inom kort ska fatta beslut om att uppdatera den nationella strategin mot terrorism. Det handlar framför allt om de delar som behandlar den förebyggande verksamheten och om de utländska stridande.

Det finns i dag en stor grupp personer som strider i Mellanöstern. Det finns också en relativt stor grupp – ett 40-tal personer – som strider i Ukraina. Man ska vara medveten om detta och inte bara se den ena delen av problemet.

Jag är lätt skeptisk till att förändra straffsatserna. Vi ska naturligtvis ta den diskussionen med alla inom ramen för den nya strategin om terrorismen. Tyvärr, och det gäller brottslingar i stort men kanske i synnerhet den här gruppen, har de personer det gäller ganska svag kunskap om våra straffsatser. Det gör att förändring av straffsatser enligt all tillgänglig kriminologisk forskning ger ganska svagt resultat. Ska vi kunna bekämpa den här typen av brottslighet handlar förändringen framför allt om upptäckt och naturligtvis om möjlighet att lagföra dem. I dag är dessa handlingar inte ens brottsliga, tyvärr. Jag hade önskat att de hade varit det, och vi ska se till att de blir det.

I FN-resolutionen handlar det också om att kriminalisera rekrytering, finansiering, organisering och träning för terrorkrigsbrott. Då täcker vi också in de saker som Johan Pehrson talar om annan lagstiftning för att täcka.

De åtgärder vi ska vidta handlar om på vilket sätt vi kan få in information till säkerhetstjänsten. Det gäller källinhämtning, signalspaning, utbyte av information säkerhetstjänster emellan och det som man kallar för biljettinformation, som EU betecknar PNR, och om möjligheten att systematiskt kunna behandla detta för att få en bättre bas.

Det är svårt att bevisa brott i andra länder. Det är alldeles självklart. Jag tror dock att vi i närtid kommer att få se exempel på att det är möjligt att göra det och att vi kommer att kunna få fällande domar mot folk som har gjort sig skyldiga till terrorbrott i andra länder.

Det vi pratar om nu är stridande. Terrorbrott och brott mot folkrätten är redan i dag kriminaliserade. Det finns alltså redan i dag möjlighet att lagföra många av de individer som gör sig skyldiga till dessa hemska brott.

Anf. 33 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Om jag inledningsvis ska säga något i denna andra omgång är det möjligen att det öppna samhällets behov av skydd inte får leda till att det öppna samhället inte längre uppfattas som öppet. Men samtidigt går det inte att vara naiv.

Vad som är positivt när vi diskuterar frågan i dag är att det inte nu finns en sådan naiv inställning till denna problematik som historiskt stundtals har präglat debatten. Så är det i alla fall inte i dag. Problemen är uppenbara

och påtagliga för de flesta och kommer via medierna också in i allas vardagsrum.

Men mediernas rapportering säger inte så mycket om förekomsten. Det beror på att medierna rapporterar det som är relevant och förhoppningsvis intressant, men medierna i ett så litet land som Sverige har inte möjlighet att täcka det som händer i hela världen.

Man måste göra väl avvägda bedömningar och fundera på hur man åtgärdar detta. När det gäller ungdomskriminalitet vet vi att det finns många faktorer som gör att ungdomar känner sig dragna till sådant som är gränsöverskridande och kan uppfattas som utmanande men samtidigt är normbrytande. I det här fallet handlar dock det förebyggande arbetet väldigt mycket om att förhindra att ungdomar tar steget ut i radikalisering. När man väl har kommit dithän är det svårt att komma tillbaka.

Hur ska man då göra det? Det är kanske inte detta som mina interpellationsfrågor avser. Det kan vi återkomma till i annat sammanhang.

När det gäller hur man ska komma till rätta med den här problematiken är den lagstiftning som finns bra, men det krävs bevis och en viss robusthet i utredningen enligt allmänna principer om man ska kunna fälla människor för allvarliga brott.

Jag tror mycket väl att man kan fundera på att utvidga brottskatalogen när det gäller terroristbrott för att nå personer som på olika sätt understöder terrorism. Johan Pehrson nämnde till exempel skyddande av brottsling här tidigare. Det skulle kunna vara ett sådant brott, och det finns säkert andra också. På det sättet kan vi komma till rätta med detta i någon mån och visa att samhället ser allvarligt på ett beteende som passerar alla gränser.

De som befinner sig i oroshärdar och strider begår handlingar som inte passar in i något civiliserat samhälle alls. De är oacceptabla. Man kan inte begå den typen av brott mot andra människor.

I svaret skriver inrikesministern att det är en utmaning att skilja dem som reser med brottsligt uppsåt från dem som reser i helt legitima syften. Jag tror att om man reser i helt legitima syften är det inte särskilt svårt att påvisa det, till exempel om man reser för att arbeta för en hjälporganisation eller något annat som är behjärtansvärt i sammanhanget, utan svårigheten är att leda i bevis att man har gjort något som man kan fällas till ansvar för. Där behöver vi en mängd olika åtgärder. Det som regeringen håller på att utreda är bra, men jag tror att det fordras ännu mer.

Anf. 34 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Självklart, inrikesminister Anders Ygeman, är det det förebyggande arbetet som är viktigast. Det gäller att slå mot de miljöer i Sverige och utomlands som utgör träskmarker och skapar förutsättningar för unga människor, inte sällan män, att hamna med galenskapen som förebild. För mig spelar det ingen roll om de åker till Ukraina och slåss tillsammans med högerextremister, om de slåss tillsammans med galna kristna som ska spränga abortkliniker i USA eller om de vill föra en islamistisk, vansinnig kamp som vi alla känner avsky emot. Det är inte ledstjärnan som är det viktiga. Vi diskuterar ofta grov organiserad kriminalitet som har mammon som enda ledstjärna när man bokstavligen går över lik.

Vi måste ändå ta upp resefrågan. Jag har inget färdigt förslag. Jag vill bara att man ska tänka på hur det ser ut. Världen är stor, och det är en

mänsklig rättighet att resa vart man vill. Men nu handlar det om att man reser till de områden som är de största terroristcentrumen i världen. Det är inte precis Mallorca vi pratar om. Det handlar om ställen dit väldigt få människor åker – inte ens statsråd åker dit, trots en enorm Säpoupbackning.

Det handlar om områden som är baser för en mycket obehaglig verksamhet. Man får åka dit – det är min uppfattning – men då måste man kunna förklara på vems uppdrag man gör det och varför. Det är inte en orimlig tanke. Det handlar ju om att vi måste kunna skydda oss mot vad dessa personer kan komma att göra.

Jag vill att statsrådet reflekterar som när det gäller dagens kontaktförbud. Ett utvidgat kontaktförbud innebär att man som person i Sverige inte får besöka vissa områden just med tanke på vad man kan komma göra. Samhället anser att det finns en rätt att slippa risken för att det händer något galet, och här är det galenskap i kubik vi talar om.

Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Kontaktförbudet bygger såvitt jag vet på att du har gjort dig skyldig till en brottslig handling och är tillskapat för att du inte ska upprepa den brottsliga handlingen.

Jag tror att vi till varje pris måste hålla rättsstatens principer högt, även när det handlar om att bekämpa terrorismen. Vi ska se till att vår verktygslåda är full, att vi har rätt verktyg och att de är kraftfulla. Men grunden i alla rättsstater, som vi känner dem, är att du är oskyldig till dess att motsatsen är bevisad. Medborgarna kan inte åläggas en plikt att bevisa sin egen oskuld. Det gäller även om du råkar vara en journalist som har rest till Syrien, Ukraina eller USA, som Johan Pehrson nämnde. Jag tror inte att det är en framgångsrik väg att säga: Du får inte åka till vissa områden.

Vi ska göra det olagligt att rekrytera och organisera och finansiera den här verksamheten. Det kommer att ge bra stöd för de rättsvårdande myndigheterna, polis och säkerhetspolis, och göra det möjligt att bevisa brottsligheten i de fall någon har gjort sig skyldig till brottslig verksamhet.

Vi ska naturligtvis gå igenom detta inom ramen för den strategi vi har. Vi ska se om det kan finnas skäl att titta på den typ av åtgärd som ni vill vidta. Men jag tror inte att det är en verkningsfull åtgärd mot terrorismen. Jag tror att vi ska vara extremt försiktiga med att nagga rättsstatens principer i kanten när vi vill komma åt terrorister. För i grunden, till syvende och sist, är det fria, öppna och demokratiska samhället, byggt på rättsstatens principer, det bästa bålverket mot terrorismen.

Vi har sett exempel i andra länder där man i namnet av kriget mot terrorn har börjat urholka rättsstatens principer. Man vidtar åtgärder utan rättslig grund. Man gör sig skyldig till tortyr etcetera. Jag tror att den vägen ska vara stängd för oss, hur goda föresatserna än är. Det är väl som de säger i ordspråket: Vägen till helvetet är kantad av goda föresatser.

Anf. 36 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag har bara en sakupplysning till inrikesministern. Om vi pratar om kontaktförbud räcker det med en tillräckligt stark misstanke om att någon har begått ett brott för att man ska kunna fatta ett interimistiskt beslut om kontaktförbud. Det gäller egentligen alla

straffprocessuella tvångsmedel. Finns det en tillräckligt stark misstanke kan man bli häktad. Man kan också bli häktad vid en svagare misstanke. I vissa fall blir det en så kallad utredningshäktning. Det är alltså inte ett problem på det sättet.

Är någon dömd för brott är det en grund i sig, för då vet man att personen har gjort sig skyldig till sådana gärningar tidigare.

När det gäller rättsstatens principer har jag varit väldigt noga med att nämna flera gånger vad jag anser. Det finns liksom inte på kartan att diskutera det på det sättet att man ska kasta några av rättsstatens principer över bord. Men med hänsyn till rättsstatens principer ska man försöka hitta så effektiva åtgärder som möjligt. Det är naturligtvis en utmaning i sig, för det handlar om en balansgång, men det får inte bygga på naivitet.

Det som också har nämnts i interpellationssvaret är hänvisningen till så kallade biljettuppgifter. Nu har jag väckt en särskild interpellation om just det, så jag kanske inte ska diskutera det – inte minst med tanke på att det är så kort tid kvar. Men när det gäller att ha tillräckliga grunder för att kunna ingripa när det föreligger brottsmisstanke om resande – om det nu blir kriminaliserat, vilket vi får utgå från – eller någonting annat handlar det om att ha metoder för hur man extraherar informationen så att den blir användbar. Själva systemet i sig är värdelöst om det inte ger den information man behöver. Det är också väldigt viktigt i sammanhanget. Då kan man skapa förutsättningar för effektivitet.

Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag noterar ändå att det finns ett brett stöd kring både linjen och de åtgärder som regeringen har vidtagit i kampen mot terrorismen. Och även om alla ledamöter inte fick ge uttryck för alla sina synpunkter inom ramen för den här debatten hoppas jag att vi kan återkomma till en gemensam diskussion mellan våra partier och de andra demokratiska partierna i Sveriges riksdag om de mest effektiva åtgärderna mot terrorismen inom ramen för det arbete som regeringen nu planerar att inleda med en ny nationell strategi mot terrorismen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:185 om våldtäkt som grovt våldsbrott

Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det blir en lång dag i kammaren.

Anti Avsan har, bland annat mot bakgrund av en tidigare interpellationsdebatt, ställt ett antal frågor rörande min syn på polisens arbete med att förbättra utredningar av våldtäkter. Anti Avsan har frågat mig hur det kommer sig att jag särskilt har lyft fram att polisen borde ta fram en definition av grova våldsbrott, som inkluderar våldtäkt, och hur jag och regeringen ska se till att detta sker. Anti Avsan har också frågat mig om jag avser att genomföra fler av förslagen som nämns i Rikspolisstyrelsens rapport samt i så fall vilka och på vilket sätt.

Såväl regeringen som polis och åklagare har vidtagit åtgärder som syftar till att rättsväsendets hantering av våldtäkter ska förbättras. Att myndigheterna själva kontinuerligt ser över och förbättrar brottsutredningsverksamheten är viktigt. Utredningsverksamheten måste utvecklas så nära medarbetarna som möjligt. Det är med kunskapen, viljan och energin i polisorganisationen som man långsiktigt banar väg för bra och konkreta resultat.

Jag har i tidigare sammanhang, så som i Anti Avsans och min föregående interpellationsdebatt på detta tema, framhållit att det finns flera åtgärder som kan behöva vidtas. Rikspolisstyrelsens förslag om en definition av grova våldsbrott var ett av flera exempel.

Baserat på sin rapport beslutade Rikspolisstyrelsen i höstas om ett antal rekommendationer till dåvarande polismyndigheterna. Bland annat rekommenderades att utredare av våldtäkt skulle få en organisatorisk hemvist i team tillsammans med övriga utredare av grova våldsbrott. Sedan årsskiftet hanteras arbetet med att förbättra polisens rutiner vid våldtäktsutredningar av den nya Polismyndigheten.

Våldtäktsbrottet ses just nu över av 2014 års sexualbrottskommitté. I kommitténs uppdrag ingår att granska hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder ärenden om våldtäkt. Regeringen har även för avsikt att låta utredningen se över frågan om förordnande av målsägandebiträde i våldtäktsutredningar. När kommittén har redovisat sitt uppdrag får regeringen ta ställning till behovet av ytterligare initiativ på detta område.

Anf. 39 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag riktar ett tack till inrikesministern för svaret.

Skälet till min fråga är att vi diskuterade polisens utredningar av våldtäktsbrott med anledning av den förstudierapport som kom från Rikspolisstyrelsen som avser utveckling av arbetsmetoderna vid utredning av våldtäkter. Vi hade en diskussion om hur man skulle kunna förmå polisen att bedriva utredningsverksamhet effektivare. I någon mening är det ju så att polisen förfogar över sina arbetsmetoder i väldigt stor utsträckning. De kan organisera sitt arbete så att de når bättre framgång vid den här typen av utredningar än vad de gör i dag.

Den enskilt viktigaste faktorn för att fler personer som de facto har begått brott ska kunna lagföras är att kvaliteten i förundersökningarna blir bättre. Lösningen på problemet – detta tror jag möjligen blir resultatet av Sexualbrottskommitténs utredning också – är inte att förändra lagstiftningen, utan det är att se till att förfina arbetet. Bevisproblematiken kommer alltid att se likadan ut, alldeles oavsett hur lagstiftningen ser ut.

Vi kom då in på något, inte minst med tanke på att jag har träffat företrädare för myndigheter som har lyft fram att det är bra om regeringen skriver in olika saker i regleringsbrevet som man tycker är viktiga att komma till rätta med under den period som respektive regleringsbrev omfattar. Då sa inrikesministern att det inte fanns anledning att detaljstyra polisen på det sättet.

Det är klart att man, när man sitter i regeringen, får lägga upp verksamheten hur man vill bara det leder till ett rimligt resultat.

Jag blev då lite förvånad när Anders Ygeman gick ut och sa att polisen ska se våldtäkt som ett grovt våldsbrott. Min fråga i interpellationen,

vilken inte besvarades, var egentligen om det bara var ett önskemål om att polisen skulle göra det här själv eller om det var ett initiativ från regeringens sida om att på något sätt fatta ett beslut på den här detaljnivån.

Är det på det sättet undrar jag om det inte är bättre att ändå skriva in någonting i regleringsbrevet, inte minst med tanke på att frågan uppkommer beträffande alla andra förslag, om man nu ska betrakta våldtäkt som ett grovt våldsbrott. Väldigt mycket av det som står i rapporten är det klart att polisen kan genomföra själv, och det tycker jag nog att de borde göra också. I den mån det inte sker får väl dock vi politiker ta ansvar för att det här faktiskt blir effektivare, genom att man går in och styr på det sätt vi har möjlighet att göra.

Det nämns också någonting om målsägandebitråde, och det kanske är lite märkligt i sig att det har pekats ut som den enskilt viktigaste faktorn för att nå framgång i en våldtäktsutredning. Man kan se det på två sätt. Skulle det vara så att målsägandebiträdet fungerar som någon form av blåslampa för att polisen ska göra sitt jobb är det oacceptabelt, för det visar att polisen inte gör det den under alla förhållanden borde göra. Är det däremot så att det här i första hand beror på att personer inte berättar och inte orkar gå igenom den process det innebär att vara målsägande och att målsägandebiträdet då utgör ett stöd som blir nödvändigt är det naturligtvis positivt.

Jag ställer frågan igen: Är det någonting mer Anders Ygeman ser framför sig här och nu?

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen nu slår fast att våldtäkt är ett grovt våldsbrott och att man ger tydliga direktiv om att det ska behandlas på det sättet. Det är nämligen inte okej som det ser ut i dag.

Vi har i genomsnitt 6 000 anmälningar om våldtäkt per år, och då finns det samtidigt ett mörkertal. Man räknar med att bara ungefär vart femte fall av våldtäkt anmäls. De 6 000 anmälningarna leder till ungefär 200 fällande domar, och av de få fall som går till rättegång är det en hög frekvens som frias – ungefär vart tredje fall. Den siffran har även ökat; tidigare var det bara drygt 20 procent som friades, och nu är det var tredje. Det har kommit kritik, till och med från poliser själva, om att det finns brister i förundersökningarna.

När det gäller målsägandebitråde tror jag att man behöver det stödet i den väldigt utsatta situation det innebär att anmäla en våldtäkt. En anledning till att vi har så få anmälningar är att man upplever det som en dubbel våldtäkt – först blir man våldtagen, och sedan upplever man processen i rättsväsendet som den andra våldtäkten. Man upplever att man blir misstrodd, man får berätta allting i detalj och man blir ifrågasatt. Det förekommer till och med att oväsentliga saker tas upp, som hur man var klädd, tidigare förhållanden man haft, om man var alkoholpåverkad och så vidare.

Samtidigt kan vi se att det finns rätt uppseendeväckande fall där domar har ifrågasatts. Det handlar om fall med unga flickor i gruppvåldtäktsituationer eller kvinnor som har varit så berusade att de inte kan stå på benen

där man då ändå inte faller, med hänvisning till att man inte kunde bevisa att mannen inte förstod att hon var så berusad.

Självklart måste vi ha en bevisning även i fortsättningen, men skillnaden när det gäller våldtäkt och andra brott är ändå uppseendeväckande – det är mycket högre anmälningssfrekvens och framför allt fler fällande domar för andra brott. Det här är ett integritetskränkande brott, och rättegången kan också bli extra integritetskränkande i och med att det berör väldigt personliga saker. Det berör ens sexualitet.

Det finns också många gråzoner i detta. När man hör ordet ”våldtäkt” tänker nämligen många på överfallsvåldtäkt, alltså att en kvinna går utomhus och att det hoppar fram en ful gubbe ur busken och våldtar henne. Men verkligheten ser annorlunda ut; det är bara ett fåtal av fallen som ser ut på det sättet. Det kan i stället vara så att kvinnan är bekant med mannen eller att de tidigare har haft ett förhållande. Det kan till och med vara så att de har ett förhållande just nu. Det förekommer ju våldtäkter och misshandel även inom förhållanden.

Självklart är det inte bara män som våldtar – det ska jag givetvis nämna – men det är det vanligaste scenariot. Därmed har vi väldigt många kvinnor som är utsatta, och faktiskt även pojkar. Vi ska inte glömma att det finns pojkar och män som har blivit våldtagna av andra män, och där blir det väldigt tabubelagt att anmäla.

Lösningen på alla de här problemen är dock att vi måste tydliggöra att det är ett extremt allvarligt våldsbrott som får långtgående konsekvenser för den drabbade. I dag är det, om man ser till den låga anmälningssfrekvensen och de få fällande domarna, näst intill riskfritt att våldta. Jag tycker alltså att det är ett bra steg från regeringens sida att definiera detta som ett grovt våldsbrott.

Anf. 41 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tror att målsägandebiträde från första början är centralt. Vi kan väl återkomma i någon annan debatt och diskutera varför de är så viktiga och varför de ökar, men jag tror att en viktig förklaring är det Hillevi var inne på. Det handlar om stödet till brottsoffer, att se till att rätt åtgärder vidtas från början och att man inte backar från de uppgifter man har gett – det vill säga att skänka trygghet till brottsoffren.

Jag bejakar polisens utvecklingsarbete. Jag tycker att det var en riktigt bra rapport. Det ville jag ge uttryck för i den allmänna debatten, och det gjorde jag också. Jag är glad att Polismyndigheten nu har börjat besluta om flera av de åtgärder som ingick i rapporten.

Sedan frågar Anti Avsan vilka fler åtgärder statsrådet kan tänka sig att vidta. Återigen: Det är polisen som ska göra sitt utvecklingsarbete, och jag bejakar ett positivt utvecklingsarbete inom polisen. Det är dock klart att våldtäkt är ett område där polisen under en rad år har underpresterat. Man har inte gjort tillräckliga insatser, vilket har lett till att man inte har klarat upp tillräckligt många brott.

Då är det klart att man i polisdebatten kan fundera över om det behöver tydliggöras vad gäller målsägandebiträde. Det tycker jag är en extremt viktig fråga. Den är en del av den utredning regeringen har tillsatt, men jag tror att det är en framgångsfaktor. Det visar också polisens egna utvecklingsrapporter.

Jag tror att vi ska fundera över om det går att i större utsträckning använda polisens ursprungliga, videofilmade vittnesförhör i rättegång för att bespara brottsoffret en del av den plåga det innebär att behöva upprepa sin historia. På det sättet tror jag att fler våldtagna kvinnor kan orka igenom anmälningsprocessen och rättsprocessen.

Jag tror också att vi kan fundera på om det finns bättre sätt att säkra bevisning i det första läget, till exempel genom att i högre grad använda hundar. Jag tror att det i Stockholmsområdet anmäldes i storleksordningen 340–350 överfallsvåldtäkter utomhus förra året, och vid 17 av dem använde man hund för att säkra teknisk bevisning. Det är klart att vi sannolikt hade kunnat säkra tekniska bevis i betydligt fler fall om vi hade kunnat använda hund vid fler tillfällen.

Det här är bara exempel. Det är en del av den allmänna polisdebatten jag gärna vill föra. Jag vill dock vara tydlig med att det är polisen som har ansvaret för att utveckla sina egna arbetsmetoder. Vi ska följa upp om de klarar uppdraget, nämligen att lösa fler våldtäktsbrott och öka tryggheten för kvinnor. Det är det som ska vara vårt mål och vår styråra.

Anf. 42 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Det verkar som att inrikesministern och Hillevi Larsson har olika uppfattningar om vad regeringen faktiskt har fattat beslut om. Hillevi Larsson säger att det är bra att regeringen slår fast att våldtäkt är ett grovt våldsbrott och att regeringen ger tydliga direktiv. Jag uppfattar nog inte Anders Ygeman riktigt på det sättet utan som att det här egentligen är någonting polisen gör och att det uttalande jag ursprungligen frågade om var ett uttryck för att man tycker att polisen borde göra det.

Egentligen är det problemet i sig som är intressant och hur vi kommer till rätta med det, men då måste man vara effektiv i sitt beslutsfattande och veta vad man gör. Här skiljer det sig uppenbart åt.

När det gäller initiala åtgärder nämner Anders Ygeman att det är viktigt att polisen hittar bättre sätt att säkra bevisning. Och det initiala skedet är naturligtvis oerhört viktigt, för det är någonting som finns långt innan det finns ett målsägandebiträde i bilden. Det kan vara helt avgörande om polisen gör det där lilla extra, att det är en ambitiös polisman som arbetar i en organisation där egentligt polisarbete premieras och som gör det lilla extra som leder till att en målsägande kan komma till sin rätt och att en gärningsman blir fälld.

Vi pratade lite om rättsstatens principer när vi debatterade frågan om terrorism och våldsbejakande extremism. Då vänder jag mig mot Hillevi Larssons beskrivning, som vänder sig mot rättsstatens principer, av hur det skulle gå till vid huvudförhandlingar i våldtäktsmål. Det är nog så att målsägande i olika situationer kan utsättas för frågor som upplevs som obehagliga. Alliansregeringen har under åtta års tid försökt fokusera bort från målsäganden för att försöka bespara målsäganden det obehag som kan besparas oftast henne. Men att beskriva den utredning som måste ske under en huvudförhandling för att kunna styrka att brott faktiskt har begåtts som ytterligare en våldtäkt antyder snarare att man skulle frångå rättsstatens grundläggande principer, för det är bevissvårigheterna i den här typen av mål som gör att förundersökningarna och de initiala åtgärderna blir så viktiga.

Ytterligare en sak: Den 1 juli 2013 infördes en ny lagstiftning som gjorde att begreppet ”hjälpöst tillstånd” ändrades till ”särskilt utsatt situation”, vilket kom att medföra att också passivitetsfall omfattas av lagstiftningen i dag.

Det som hitintills har varit regeringens lösning på detta är samtyckeslagstiftning. Då kommer man definitivt att närma sig och passera i negativ riktning det som Hillevi Larsson står här och beskriver. Det visar erfarenheter från andra länder. Men vi ska inte föregripa sexualbrottsutredningen och vad som framkommer där, för den har till uppgift att ytterligare en gång titta på den här frågan som man har tittat på flera gånger tidigare.

Jag vill också säga att det kanske inte är så enkelt, som Anders Ygeman själv brukar säga, alla gånger att använda sig av videoförhör. Jag kan erinra om artikel 6 i Europakonventionen om rättvis rättegång. Det medför särskilda bevisproblem om man ska använda den typen av bevisning, och det bör man i så fall vara medveten om.

Anf. 43 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! I Sexualbrottskommittén är det inte bara eventuell samtyckeslag som övervägs utan även oaktsamhet. Vi får se vad utredningen kommer fram till, men det viktiga är att man hittar någonting som gör att vi kommer undan dagens problem.

Det finns fall där kvinnan både har sagt nej och gjort motstånd. Hon har alltså inte varit i ett hjälpöst tillstånd, utan hon har gjort motstånd och sagt nej. Ändå frias gärningsmannen eller förövaren, för det finns ju även kvinnor som är förövare men naturligtvis flest män. Då undrar jag hur tandlös lagstiftningen är egentligen.

I det aktuella fallet sa mannen att han trodde att det var en lek, en dominanslek, utan att det fanns någon som helst grund för att han skulle tro det. Även om han hade trott det kan man fråga sig: Ska det verkligen räcka att komma med ett sådant uttalande för att frias från våldtäkt? Det visar att det är något fel på lagstiftningen. Man ställer många kränkande frågor till offret i värsta fall, medan man ställer ganska låga krav när det gäller att förövaren ska inse att det faktiskt inte var frivilligt. Det som utredningen bland annat syftar till är att man måste börja ställa krav även på förövaren.

När det gäller samtycke måste man försäkra sig om att hon vill. Oaktsamhet handlar om att man begår ett grovt oaktsamhetsbrott om man har sexuellt umgänge med någon om det inte är klarlagt att det är någonting hon vill, till exempel om hon har sagt nej och gjort motstånd. Jag tycker att det är värt att gå vidare på det spåret.

Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tror att vi i grunden är överens om vikten av att vidta långtgående förstahandsåtgärder vid våldtäktsbrott. Jag tror att vi är överens om att ha ett öppet sinne för vilka åtgärder man kan vidta för att förbättra polisens verksamhet i det här avseendet.

Jag hoppas och tror att en lokalt förankrad polis med en hög grad av professionalitet och utveckling långt ute i polisedet kommer att vidta de nödvändiga åtgärderna för att öka uppklaringsprocenten, göra kvinnor tryggare och minska brottsligheten.

Anf. 45 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Jag tror, som Anders Ygeman, att vi nog alla vill det allra bästa, även om det som nämns av vissa, till exempel Hillevi Larsson, inte innefattar det egentligen.

Anders Ygeman nämnde tidigare oskuldspresumtionen när vi talade om terrorister, samtidigt som Hillevi Larsson här talar om att skyldiga går fria. Hur kan Hillevi Larsson säga att en skyldig går fri när domstolen finner att personen inte är skyldig? Jag tror att Hillevi Larsson möjligen ska ta ett samtal med Anders Ygeman om vad oskuldspresumtionen innebär. Dessutom går det inte att ha omvänd bevisbörda i brottmål, för det var väl närmast så man kunde uppfatta det som Hillevi Larsson sade här tidigare.

Tror man att man ska komma ifrån dagens problem med någon form av lösning, som att trolla med ett trollspö, genom att ändra lagstiftningen för att komma till rätta med den problematik som är förenad med bevisning har man inte förstått vad problemet egentligen handlar om. Man kan bara komma ifrån dagens problem genom bättre utredningar och genom att skapa rutiner för att säkra den bevisning som behövs.

Ska någon fällas för ett allvarligt brott måste det finnas tillräcklig bevisning. Det tråkiga i det här sammanhanget är att väldigt ofta finns i huvudsak bara målsägandens uppgifter. Då är det så i vår rättsordning att om man med tillräcklig grad av säkerhet kan säga att någon är skyldig är det tillräckligt för att fälla en person för ett allvarligt brott. Det är helt centralt. Jag tror inte att någon vill ha ett system där man fäller oskyldiga personer därför att man redan på förhand vet.

Jag kan inte säga om en domstol har dömt rätt om jag bara läser domen, och jag är ändå domare. Så pass ödmjuk är jag. Men Hillevi Larsson tycker uppenbarligen att hon vet bättre, och det tycker jag är beklagligt.

Anf. 46 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tror att Anti Avsan kraftigt övertolkar vad Hillevi Larsson sade. Jag tror att både interpellanten och Hillevi Larsson har de bästa ambitioner för att få fler skyldiga våldtäktsmän dömda och fler brott upplärade.

Vi ska göra vårt bästa för att försöka hitta de saker som förenar oss i kampen mot brottsligheten och inte det som skiljer oss åt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:186 om stärkt förmåga att arbeta mot it-relaterade brott

Anf. 47 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tidningarnas Telegrambyrå har haft synpunkter på hastigheten när jag läser interpellationssvaren, så jag ska försöka ta det lite lugnare.

Anders Hansson har frågat mig vilka åtgärder jag snabbt avser att vidta för att stärka rättsväsendets kompetens och förmåga att utreda brott på internet.

Den snabba teknikutvecklingen har skapat nya möjligheter för kriminella att begå brott. Det kan handla om dataintrång men också bedrägerier, spridning av barnpornografi, förtal och identitetsstöld. Vi kan se att det sker en överflyttning av traditionell brottslighet till internet. Teknikutvecklingen i sig ger också upphov till nya typer av brott.

Det är en utmaning för de brottsbekämpande myndigheterna att hålla jämna steg med brottsligheten på detta område, och det krävs ökade ansträngningar från såväl polisen som från andra aktörer och myndigheter för att motverka denna utveckling.

För att på ett effektivt sätt kunna utveckla hanteringen av it-relaterad brottslighet krävs kunskap om såväl brottslighetens omfattning och karaktär som rättsväsendets kapacitet på området. Brottsförebyggande rådet, Brå, har därför fått i uppdrag att kartlägga utvecklingen när det gäller förekomsten av it-relaterade inslag i de anmälda brotten. Brå ska även analysera kompetens och kapacitet samt belysa brister och utvecklingsmöjligheter vad gäller it-relaterad brottslighet i den brottsutredande verksamheten.

När det gäller identitetsstöld avser regeringen att lägga fram ett förslag till kriminalisering redan under våren.

För polisen handlar det inte bara om att bli bättre på att utreda dessa brott utan också om att säkerställa att man i hela utredningskedjan har tillräcklig kunskap för att i ett tidigt skede kunna vidta rätt åtgärder. Det är viktigt med rätt kompetensmix i verksamheten. Dit hör att kunna ge vissa befogenheter inom utredningsverksamheten till civilanställda inom Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

Dessutom har det lämnats förslag om att civilanställda utredare vid Polismyndigheten ska kunna vara förundersökningsledare i vissa fall. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Polisen arbetar aktivt med att öka kompetensen bland förundersökningsledare och utredare som arbetar med it-relaterad brottslighet men också med att höja den allmänna kunskapen om it-relaterad brottslighet hos alla polisanställda. Polisen genomför också utbildningsinsatser för att förbättra bevissäkringen vid it-brott.

Inom den nya Polismyndigheten kommer det att inrättas ett nationellt it-brottscenter. Där ska man samla spetskompetens kring it-relaterad brottslighet och därmed aktivt kunna stödja poliser som arbetar med it-brottsutredningar i hela landet. It-brottscentret ska också samarbeta med det europeiska cyberbrottscentret vid Europol, som är knutpunkten för EU:s it-brottsbekämpning.

Det görs alltså redan en hel del på detta område, och jag avser att följa utvecklingen när det gäller de brottsbekämpande myndigheternas kompetens och förmåga att utreda it-relaterade brott.

Anf. 48 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett bra och innehållsrikt svar.

Brott och försök till brott via internet fortsätter tyvärr att öka i omfattning. Många har drabbats av bland annat identitetskapning, bluffakturor, oriktiga mejl om uppsägning av telefon- och tv-abonnemang, falska bankmeddelanden som kräver att man anger sitt lösenord med mera. Också mer privata ageranden förekommer, såsom hot mot den egna personen, kränkningar och trakasserier. Anonymiteten på internet gör att kriminella tyvärr är svårare att identifiera, och brotten blir därmed svårare att komma åt.

Statsrådet nämner i sitt svar olika åtgärder som regeringen har vidtagit för att säkerställa att brotten på internet kan bekämpas: fler civilanställda inom polisen, utbildning av poliser för att öka den allmänna kunskapen och inrättandet av ett nytt nationellt it-center inom den nya polisorganisationen. Det är bra åtgärder som jag gärna prisar. Det är ganska lätt för mig eftersom de flesta sjösattes av den tidigare regeringen och den tidigare justitieministern.

För att kunna bekämpa brotten krävs givetvis att det finns något för utredarna att arbeta med, det vill säga en lagstiftning. Jag välkomnar ett lagförslag om att kriminalisera identitetsstöld, som enligt statsrådet ska komma att läggas på riksdagens bord under våren. Ett sådant förslag skulle överensstämma med Alliansens motion om att kriminalisera identitetsstöld. Jag hade förstås gärna sett att det hade kommit något snabbare från regeringen, men jag välkomnar likväl förslaget.

I alliansmotionen som jag nämnde efterlyses liknande åtgärder mot bluffakturor. Statsrådet nämner dock inte kriminalisering av bluffakturor i sitt svar. Bluffakturor är ett gissel för såväl företag som privatpersoner och kostar samhället oerhörda summor pengar varje dag.

Kan vi förvänta oss en liknande åtgärd avseende bluffakturor? När kan i så fall ett sådant lagförslag väntas landa på riksdagens bord?

Anf. 49 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar för interpellantens trevliga ton och för erkännandet av regeringens åtgärder. Jag instämmer i att flera av dessa grundar sig på positiva åtgärder från den tidigare regeringen. Vi har till exempel skapat ett nationellt it-brottscenter där vi ska samla och öka kompetensen i dessa frågor, och i februari kommer Brås redovisning.

När det gäller bluffakturor ber jag att få återkomma efter februari då vi har fått Brås redovisning och se vad vi kan göra åt det.

Anders Hansson önskar att åtgärder mot identitetskapning ska komma tidigare på regeringens bord. Anders Hansson och jag får väl gemensamt hoppas på en tidig och varm vår.

Anf. 50 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Låt oss hoppas på en tidig och varm vår, statsrådet, men gärna efter sportlovet så att vi får ha lite snö kvar.

I sitt svar tar statsrådet upp behovet av att se till hela rättskedjan när det ska sättas in åtgärder mot it-relaterade brott. Det gläder mig. Mycket handlar om hur vi ser till att polisen arbetar mer effektivt, vilket jag har tagit upp tidigare. Att hela rättskedjan måste beaktas tror jag är ytterst väsentligt för att kunna nå framgång i denna brottsbekämpning.

Polisen ska genomgå utbildningar för att bli bättre på att hantera detta. Hur ska det bekostas? Om polisen ska ha civilanställda, så som nämns i statsrådets svar, kommer de kanske att kräva lite mer betalt än poliser. Det kommer att leda till ansträngningar på polisens budget. Har ni redan nu tagit höjd för detta?

Rättskedjan är viktig. Poliser eller annan personal inom brottsbekämpningen ska under ledning av en åklagare göra förundersökningar så att kriminella kan bli fällda. Åklagarmyndigheten kommer alltså också in i det hela. Hur ska våra åklagare uppnå den kunskap som behövs för att kunna hantera internetmål? Det är ett svårt område att ta till sig. Kommer det att genomföras speciellt riktade insatser till åklagare om hur de ska bete sig för att nå framgång i it-relaterade brottmål?

Detsamma gäller våra domstolar. Kommer speciella utbildningar att genomföras så att våra domstolar får en ökad förståelse för hur it-relaterade ärenden ska betraktas?

Kriminalvården behöver inte detta, för de tar hand om den senare delen av det hela. Men Ekobrottsmyndigheten och Tullverket är myndigheter som också sysslar med viktig brottsbekämpning.

Både jag och statsrådet är nog intresserade av att den nya polisorganisationen ska bli bra. Jag tror att den blir det. Det nya it-centret är en klok sak för framtiden.

Vi var lite inne på det tidigare, men låt mig göra ett medskick till statsrådet om vikten av att följa utvecklingen i den nya polisorganisationen avseende it-centret så att det kommer på plats och kan börja arbeta så snabbt det bara går. Kriminaliteten på internet med bluffakturor, identitetskapning och så vidare pågår nu och alldeles för mycket. Vi behöver en effektiv brottsbekämpning som kan klara av detta problem.

Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Denna diskussion och Anders Hanssons interpellation beskriver egentligen ett skifte för hela rättsapparaten och alla de rättsvårdande myndigheterna. Det är utvecklingen från det att it-brotten kom som en liten, liten del av brottsligheten till dess att it blev en del av nästan all brottslighet. Det är i sig ett paradigmskifte.

Alla rättsvårdande instanser måste ha kompetens att beivra den rena it-brottsligheten. Om vi inte har rätt it-kompetens i alla delar av kedjan kommer vi inte att kunna lösa brottsligheten framgångsrikt. Därför är det avgörande att såväl polis som åklagare och domstolar och kanske till och

med kriminalvården höjer sin it-kompetens. Annars kommer vi att halka efter i kampen mot brottsligheten.

När det gäller budgeten vill jag påpeka för Anders Hansson att den budget vi nu opererar med är den han själv röstade fram. Där fanns inte en enda ytterligare krona till denna verksamhet.

Med detta vill jag likt Anders Hansson önska en varm och tidig vår, dock efter vecka 10.

Anf. 52 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Jag tycker att jag har fått goda svar av statsrådet. Det ska bli mycket intressant att följa hans fortsatta karriär och se om vi kan mötas i fler debatter där vi kan se hur det har gått med den nya polisorganisationen. Det ska bli ett sant nöje.

Jag tackar statsrådet för interpellationsdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:189 om skärpta påföljder mot bostadsinbrott

Anf. 53 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman!

Beatrice Ask har frågat justitie- och migrationsminister Morgan Johansson om han och regeringen kommer att ta initiativ till skärpt lagstiftning i arbetet mot bostadsinbrott. Hon har även frågat ministern vilka ytterligare åtgärder han anser erforderliga för bättre lagföring när det gäller bostadsinbrott. Interpellationen har överlämnats till mig.

Frågan om skärpt lagstiftning beträffande bland annat bostadsinbrott har behandlats av Egendomsskyddsutredningen i betänkandet *Stärkt straffrättsligt skydd för egendom*. Betänkandet har remitterats, och regeringen kommer under den fortsatta beredningen att ta ställning till om straffbestämmelserna för tillgrepp som sker efter intrång i bostad behöver ändras.

Utgångspunkten är att straffsatserna inte är avgörande. För dem som blir drabbade av inbrott är det viktigaste att brotten utreds och klaras upp. I dag ligger uppkläringen på låga 5 procent för bostadsinbrott. För att bemöta brister när det gäller antalet bostadsinbrott som kan klaras upp bör de brottsbekämpande myndigheternas arbete stå i fokus.

Den nyligen genomförda omorganisationen av polisen till en myndighet skapar nya möjligheter för att sprida resurser, information och underrättelser över landet. Det förbättrar möjligheten till samordning av ärenden, bland annat vid bostadsinbrott som begås av organiserade och kriminella ligor.

Regeringen har i Polismyndighetens regleringsbrev för 2015 lyft fram behovet av att säkerställa att polisens brottsbekämpande verksamhet bedrivs underrättelsestyrt och utifrån identifierade problembilder samt i enlighet med polisens nationella utredningsdirektiv. Regeringen ser utvecklingen av dessa kärnprocesser som avgörande för polisens förmåga att bekämpa alla typer av brottslighet, inte minst bostadsinbrott.

Utöver polisens arbete med att klara upp begångna brott är det viktigt att framhålla arbetet med att förebygga brott. Oavsett om brottet klaras upp eller inte består integritetskränkningen hos den som drabbas. Därför måste det förebyggande arbetet stärkas i syfte att öka upptäcktsrisken och därigenom förhindra att brott över huvud taget begås.

Regeringen har för avsikt att under våren lägga fram nya förslag på det brottsförebyggande området.

Anf. 54 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tackar inrikesministern för svaret, även om jag ställde frågan till justitieministern. Det är inte helt enkelt att reda ut vem som har ansvar för vad.

Det är uppenbart att regeringen helst inte vill prata om det jag frågade om, nämligen påföljderna för att bryta sig in och stjäla i folks hem. Regeringen anser tydligen inte att straffsätserna har någon betydelse när det gäller bostadsinbrott. Jag delar inte den uppfattningen.

Förra året anmäldes 22 400 bostadsinbrott. Det är en ökning med 6 procent. Bakom statistiken ligger uppbrutna dörrar, fönster och altan- ingångar, försvunna ägodelar, sönderslagna hem och – för många – oro och ibland personliga tragedier.

Inte minst många äldre och ensamma drabbas oerhört hårt av den kränkning som ett bostadsinbrott innebär eller om någon har varit och huserat i fritidshuset. En del vågar inte bo kvar, och andra blir sjuka, deprimerade och får ångest.

Påföljder brukar svara mot hur allvarligt samhället ser på ett brott. Regeringen tycker tydligen inte att bostadsinbrotten är så allvarliga. Det går inte att tolka svaret på något annat sätt.

I dag får ungefär hälften av dem som döms för bostadsinbrott villkorligt fängelse. Det blir liksom ingenting. Det finns undantag av alla möjliga slag som gör att resultatet av att tränga sig in i någons hem och förstöra någons liv nästan inte blir någonting. Detta är allvarligt därför att påföljderna spelar roll.

Det problem jag tyckte att vi behövde diskutera är det faktum att lagstiftaren har varit väldigt fokuserad på värdet av stulna saker men inte på något sätt tagit intryck av den kränkning och de konsekvenser brottet får för de människor som drabbas. Det måste vi komma till rätta med.

Att detta är allvarligt är skälet till att Alliansen förordar ett särskilt brott och vill ha skärpt lagstiftning. Vi menar att samhällets syn på denna typ av kränkning måste justeras.

Inrikesministern tycker att det är viktigare att utreda och klara upp brotten. Jag ser inte någon konflikt mellan påföljd och önskemålet om effektivare utredning och lagföring. Tvärtom är det tyvärr så att poliser ofta överdriver betydelsen av vilken påföljdsnivå som finns när man ska prioritera ärenden. Man tycker inte att brott som leder till låga straff är särskilt viktiga. Det här är en signal in i polisorganisationen om hur allvarligt detta är.

Det är riktigt att uppkläringen av bostadsinbrott är låg, men det finns stora variationer. Jag delar uppfattningen att det går att förbättra resultaten. Däremot förstår jag inte riktigt svaret. Anders Ygeman får gärna förklara lite grann om kärnprocesserna för mig och vad man tänker konkret när man skriver ”lyft fram behovet av att säkerställa att polisens

brottsbekämpande verksamhet bedrivs underrättelsestyrt ... i enlighet med polisens nationella utredningsdirektiv”.

Vad är det en polis ska göra när någon har brutit sig in i en villa? Hur ska man angripa ett totalt villainbrott på kort tid i Blekinge eller någon annan explosion av bostadsinbrott? De kommer liksom i skov.

Jag blir bekymrad när man i det här sammanhanget börjar prata om brottsförebyggande åtgärder. Om det är något folk gör är det att brottsförebygga. Jag återkommer till det i mitt nästa anförande.

Anf. 55 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman, statsrådet! Som Beatrice Ask sa alldeles nyss tycker vi moderater att inbrottsstöld i bostäder är mycket allvarliga brott. Tyvärr klaras väldigt få brott upp, och för dem som klaras upp blir det mycket lindriga straff – i ungefär hälften av fallen blir det inte fängelse.

Som Beatrice Ask nämnde vill vi införa ett nytt brott, inbrottsstöld, och höja minimistraffet från sex månader till tolv månader. Vi tror att det ger en tydlig signal till poliserna att de ska prioritera detta brott. Vi tror att den lagändringen skulle vara förebyggande, med färre inbrottsstöld.

Inbrottsstöld är ofta seriebrottslighet. Det betyder att man begår brott gång efter gång, inte bara en gång. Då behöver man bara använda lite sunt bondförnuft: Ju längre tid du sitter i fängelse, desto mindre möjlighet att begå dessa brott gång efter gång.

Innan jag kom in i riksdagen 2010 jobbade jag som kriminalinspektör i Göteborg. Jag började på kriminalpolisen 1982. Det var för 33 år sedan. Jag började på stöldroteln. En av de första utredningar som jag hade gällde en gammal tant i 80-årsåldern som hade haft inbrott i sin lägenhet. Förhöret gick bra – det var inga krångligheter där. Sedan skulle hon hem. Men hon ville inte hem, för hon var så oerhört rädd. Det är 33 år sedan, och jag kommer fortfarande ihåg den gamla tantens rädsla. Hon ville inte hem.

Jag tycker att vi ska göra allt vad vi kan för att så få 80-åriga tanter som möjligt blir drabbade av detta. Därför vill jag fråga statsrådet: Varför vill inte Socialdemokraterna skärpa straffen? Vill inte statsrådet att så få 80-åriga tanter som möjligt ska slippa vara rädda för att gå hem?

Anf. 56 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Ellen Juntti pratar om de 80-åriga tanterna och om straffskärpningar som lösningen på dessa rädda människors problem. Men problemet är att straffskärpningar inte leder till färre inbrott. Av egen erfarenhet kan jag säga att det inte heller leder till minskad rädsla för den som väl har drabbats av brott. Det som däremot spelar roll är samhällets förmåga att förebygga att brott begås, att klara upp de brott som begås och att se till att de människor som vi har tagit fast och har inom kriminalvården inte återfaller i brott. Den forskning som finns visar att högre straff för än det ena, än det andra inte leder till något av dessa tre mål.

Ni talar om att öka prioriteterna för dessa brott. Min fråga till Moderaterna, efter åtta år i ledningen i Justitiedepartementet, är: Varför misslyckades ni då med de här frågorna? Om man höjer straffen för det här brottet – och de 35 andra brott som Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna sammanlagt

föreslår straffskärpningar på – hur menar ni att det ska leda till att polisen kommer att prioritera bättre? Vilka brott är det polisen ska prioritera ned?

Någonstans behöver vi landa i vad som faktiskt fungerar. Att högre straff för allt är det som kommer att leda till färre brott eller mer uppkläring bygger mer på önsketänkande än på fakta.

Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag har en dålig nyhet för interpellanten och debattörerna från den moderata sidan: Det är inte alls 50 procent som får fängelse. Det är inte ens 25 procent som får fängelse av dem som begår inbrott. Efter åtta år med borgerlig regering är det nämligen 5 procent av bostadsinbrotten som klaras upp. Det innebär att 95 procent går fria och inte hamnar i fängelse – 95 procent!

Under er tid vid makten höjde ni diverse straff. Ledde det till att uppklaringsprocenten ökade på det sätt som Beatrice Ask beskrev? Det finns ingen motsättning – man kan göra både och. Nej, uppklaringsprocenten sjönk under er tid vid makten. Det finns inget forskningsstöd för att strängare straff leder till vare sig lägre brottslighet eller högre uppkläring.

Vi har i dag den nivå på straff på bostadsinbrott som vi har haft under den borgerliga regeringen. Nu har det kommit en utredning. Vi ska se över frågan och se om det finns anledning att skärpa straffen på någon punkt – à la bonne heure.

Men att tro eller vara så fräck att man förespeglar medborgarna att detta skulle leda till att en massa brott klaras upp eller att den gamla dam som du talar om, Ellen Juntti, skulle våga gå hem är att vara djupt oärlig. Ska vi ordna brottsuppkläringen är det helt andra åtgärder som måste till.

Vi måste, som vi sade i debatten tidigare med Anti Avsan, ha långtgående förstahandsåtgärder. Vi måste ha brottsförebyggande verksamhet från polisen. Det måste finnas polisiär närvaro i lokalsamhället på de tider då brott begås så att man kan se till att brott inte begås och – om det begås brott – att gärningsmännen kan gripas. Vi måste ha tekniska undersökningar på plats när det görs bostadsinbrott.

Vi måste utveckla våra metoder. Under den tidigare regeringens tid hade vi faktiskt ett framgångsrikt projekt i Stockholm som kallades Brålean på fikonspråk. Vad handlade det om? Jo, det handlade om bättre kanaler mellan dem som leder förundersökningen och poliser ute på fältet. Det ökade uppkläringen.

Med verksamhetsutveckling långt ute, att låta poliserna vara poliser och att fokusera på sådant som forskningen säger hjälper, där det finns forskningsstöd för att klara att lösa fler brott och sätta fler bovar i fängelse, kanske vi kan komma över de 5 procent i uppkläring av bostadsinbrott som vi hade under åtta år med borgerlig regering, så att fler av de 95 procent som i dag går fria kan sättas bakom låt oss och bom.

Anf. 58 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tycker faktiskt att vi ska prata om saker på rätt sätt. Det är inte så att påföljden klarar upp brott. Det är inte syftet. Påföljden har man för att få en konsekvens av ett brott. Det är väldigt viktigt. Påföljden signalerar med vilket allvar samhället ser på ett brott.

Vi menar att synen på bostadsinbrott är för lindrig i förhållande till den kränkning som uppstår. Det har inte med uppkläring, polisens utredningsarbete eller något annat att göra. Det är en sammanblandning som egentligen är att förenkla till idioti.

Däremot har sträng påföljd när det gäller bostadsinbrott betydelse. Man kan prata med vilken polis som helst. Om den lokala tjuven sitter inspärrad begås det färre bostadsinbrott. Så är det alltid. Vi har säsongvariationer. Polisen vet ofta att när de släpper ut vissa återkommer de som lokala tjuvar vid inbrott; det finns ett samband.

När det gäller påföljder och fängelsestraff är det många brottsoffer som känner sig lugnare när de vet att förövaren sitter inne. Det är ganska mänskligt att det är på det sättet. Men det är inte skälet till en lång påföljd. Påföljden ska enligt min mening spegla det allvar som samhället ser på brottet med.

Jag tycker att det är sorgligt att Socialdemokraterna inte vill diskutera påföljderna och vilken betydelse de kan ha i det här sammanhanget. Men jag förstår att ni har fått lägga er platt för Miljöpartiet, som uppenbarligen inte har någon kompetens över huvud taget på området. Det är oseriöst att blanda ihop de här begreppen. Sedan hävdar man att man kan allt om all forskning i världen. Jag lovar att jag kan plocka fram forskning som visar att detta har en viss poäng också.

Varför misslyckades alliansregeringen? Så kan man inte heller ställa frågan. Bekämpningen av bostadsinbrott har utvecklats under senare år. I mitt inledningsanförande tog jag upp att vi ser ganska stora variationer i hur man lyckas klara upp bostadsinbrott, vilket leder mig till att man faktiskt kan förbättra en del.

Däremot tror jag inte att vi någonsin kommer att nå 100 procents uppkläring, av det enkla skälet att bostadsinbrotten är besvärliga. Dels anmäler alla bostadsinbrott därför att man har sin hemförsäkring, dels går dessa brott mycket snabbt.

Jag tror inte att ens en socialdemokratisk och miljöpartistisk regering kommer att ha poliser som cirkulerar i villaområden på dagtid eller på andra tider när denna typ av bostadsinbrott begås i många olika sammanhang. Landsbygden är fylld av bostäder och fritidshus där det rimligen inte går att ha polisen på plats hela tiden för att på det sättet skydda människor från denna typ av inbrott. Likväl måste man göra någonting.

Jag tycker att det ska bli spännande att se vilka brottsförebyggande insatser som regeringen kommer att återkomma till konkret.

Det som jag gärna vill säga när det gäller bostadsinbrott är att medborgarnas brottsförebyggande insatser i detta sammanhang är enorma. De flesta av oss har lås på dörrarna, och företagen som säljer larm och övervakning går som tåget därför att väldigt många anser att de måste köpa denna typ av tjänster. Vi har mycket aktivitet kring grannsamverkan och mycket annat. Så nog görs det en hel del brottsförebyggande.

Men vi mäktar inte med både den lokala kriminaliteten och de kringresande och turnerande ligorna som specialiserar sig på bostadsinbrott runt om i landet. Det är komplicerande ärenden. Då hjälper inte alltid dessa åtgärder, utan det krävs naturligtvis också en helhetssyn. I det sammanhanget har påföljdsnivån faktiskt betydelse. Det går inte att

fåna bort som om det skulle vara någonting som vi ser som den enda lösningen. Det är en del i ett viktigt arbete.

Anf. 59 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! I statsrådets svar till Beatrice Ask står det, som statsrådet nämnde, att utgångspunkten är att straffsatserna inte är avgörande och att det viktigaste är att brotten utreds och klaras upp. Ja, det är viktigt. Men jag tycker att det också är viktigt att inbrottstjuvarna inte kan göra nya inbrott gång efter gång. I och med att det är seriebrottslighet är det ofta så att dessa personer inte gör bara ett inbrott.

Det står också i svaret att bostadsinbrotten begås av organiserade och kriminella ligor. Det betyder också att de gör inbrott gång efter gång. Då är det självklart att om de sitter ett halvår längre i fängelse kan de i alla fall inte göra inbrott under det extra halvår som de sitter i fängelse. Alltså måste det naturligtvis påverka brottsligheten någonstans. Det behöver man inte så mycket forskning för att inse. Det räcker egentligen med sunt bondförnuft. Sedan inser jag att det inte är bara detta som löser allting utan att det behövs många olika åtgärder.

Statsrådet sade också att gärningsmännen måste gripas. Det tycker jag också. Men vad gör man sedan? Ska man bara släppa ut dem direkt? Då påverkar det verkligen brottsligheten. Jag tycker faktiskt att det ska vara riktiga och rejäla straff. Inbrottstjuvar som skadar människor förtjänar ett bra tag bakom lås och bom. Jag tänker bland annat på den gamla tant som jag har talat om och som fortfarande berör mig efter 33 år.

Min fråga till statsrådet är: Anser statsrådet på fullt allvar att längre fängelsestraff inte har någon effekt över huvud taget på brottsligheten?

Anf. 60 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Vi lämnar nu bakom oss åtta år av ensidigt fokus på högre straff och hårdare tag, då uppklaringsprocenten har minskat i stället för att ha ökat.

Nu går Miljöpartiet och Socialdemokraterna tillsammans in med inställningen att vi ska se till att vidta de åtgärder som vi vet fungerar. Vi ska sätta fokus på att klara upp fler brott. Det är det allra viktigaste för att människor inte ska känna rädsla för bostadsinbrott.

Det är klart att Ellen Juntti har rätt i att man under den tid som man sitter i fängelse inte begår brott. Men om vi beaktar det faktum att det är bara 5 procent av dem som begår bostadsinbrott som åker fast och att förlängningen av straff ändå är förhållandevis liten jämfört med den tid som man sedan ska vara ute, tror jag att detta är helt fel fokus och att det är ett skäl som inte räcker för att höja straffen för än det ena och än det andra. Oppositionspartierna utom Vänsterpartiet vill skärpa straffen för totalt 35 olika brott.

Jag tror att vi verkligen behöver titta på den forskning som finns, och jag har redan efterfrågat Beatrice Asks omtalade rapporter som visar att skärpta straff faktiskt leder till färre brott. Jag har fortfarande inte fått dem, men jag ser fram emot att läsa dem och diskutera dem sakligt utifrån den kunskap som vi har, inte utifrån bondförnuftet.

Anf. 61 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det finns, skulle jag vilja säga, en samsyn inom den kriminologiska forskningen att den upplevda upptäcktsrisken är betydligt viktigare än straffsatsen för att bekämpa brottsligheten. Den som vill läsa mer om det kan läsa vad amerikanen Daniel Nagin, som var förra årets Stockholmspristagare i kriminologi, har skrivit. Han har forskat mycket om detta.

Man kan försiktigt fråga sig om Moderaterna menar att straffsatsen för inbrott är alldeles för låg och att den är det främsta verktyget för att komma till rätta med bostadsinbrotten, som de i alla fall påstår sig vara väldigt upptagna av. Varför gjorde ni ingenting under de åtta år som ni hade regeringsmakten? Uppklaringen av bostadsinbrotten är 5 procent. 95 procent av inbrottsstjuvarna går fria.

Jag kan lova Ellen Juntti att för dem som går fria och som aldrig upptäcks spelar det inte någon roll hur långa straffen är. De går ändå fria. Det är upptäcktsrisken och beivrandet som vi måste ta itu med om vi ska vara framgångsrika i fråga om bostadsinbrotten.

Ellen Juntti och Moderaterna säger att vi inte behöver forskning utan att vi behöver sunt bondförnuft. Jag har stor respekt för sunt bondförnuft. Men om man ska bekämpa brottslighet är det rimligt att man också ser vilka åtgärder som hjälper, annars kanske det blir så att man sitter i regeringsställning i åtta år, uppklaringen minskar, fler människor drabbas av bostadsinbrott och man försöker ordinera samma medicin om och om igen trots att medicinen inte verkar.

Anf. 62 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Min interpellation syftade huvudsakligen till att vi skulle diskutera påföljden, inte som den främsta och enda metoden för att bekämpa bostadsinbrott utan därför att vi anser att man rent tekniskt underskattar den kränkning som bostadsinbrott innebär för individen. Nu tyckte regeringen inte att det var kul att diskutera. Justitieministern har tydligen inte med lagstiftningen att göra, så den frågan lämnar man därhän och ägnar sig åt allt möjligt annat. Detta är viktigt när det gäller uppklaring och mycket annat. Men den fråga som ställdes rörde faktiskt påföljden, och det tyckte jag var väsentligt. Därutöver finns helheten som är viktig.

Jag menar att påföljden är viktig. Den har betydelse, dels därför att den signalerar vilken inställning samhället har till kränkningen, dels därför att den har en allmänpreventiv effekt.

Just när det gäller bostadsinbrott är det ändå märkligt att det finns internationella ligor som turnerar i landet och som har som metodik att konsekvent byta ut en del av sina medlemmar därför att de då inte bedöms vara straffade tidigare i Sverige. Då får man ett antal kriterier som gör att straffnivån i princip blir ingenting. Samtidigt härjar dessa ligor här. Då är det någonting som är fel med påföljden.

Varför gjorde den förra regeringen inte någonting åt detta? Vi gjorde många andra saker. Men vi slutade inte att arbeta de sista åren, utan vi fortsatte att tillsätta utredningar och arbeta för att bedriva arbetet framåt.

Jag tror att det är dags, i dagens samhälle, att titta på integritetskränkningen som en aspekt av bostadsinbrott och överväga en skärpning av påföljden alternativt ett särskilt brott för den typ av inbrott som sker i människors hem eller fritidshus.

Jag tycker att man är värd viss respekt för att man lyfter upp den frågan i riksdagens kammare.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Svar på
interpellationer

§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2014/15:189 om skärpta påföljder mot bostadsinbrott

Anf. 63 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det blir lätt ett avbrott i debatten, men jag kan gärna konstatera vad vi är överens om.

Det handlar om vikten av att bekämpa bostadsinbrott och vikten av att vidta rätt åtgärder. Jag har speciellt tryckt på de förebyggande åtgärderna och de brottsbekämpande åtgärderna. Därmed inte sagt att vi utesluter att se över straffen, utan vi har sagt att vi ska återkomma med vår syn på frågorna när utredningen är färdigberedd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2014/15:201 om trafikdatalagring

Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Krister Hammarbergh har frågat justitie- och migrationsminister Morgan Johansson dels om han avser att införa några begränsningar i polisens möjligheter att använda sig av uppgifter baserade på trafikdatalagring, dels om han avser att göra några förändringar i Datalagringsutredningens direktiv. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Brottsbekämpning är en central fråga för regeringen. Tillgången till uppgifter om elektronisk kommunikation har ofta en avgörande betydelse för de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att utreda allvarlig brottslighet. Behovet av en effektiv brottsbekämpning måste emellertid alltid vägas mot respekt för grundläggande rättigheter och särskilt behovet av att minimera intrång i enskildas integritet. Enligt regeringsförklaringen ska regeringen i Sverige och EU verka för att säkra rättssäkerheten och den personliga integriteten, bland annat när det gäller datalagring. I syfte att stärka skyddet för den personliga integriteten beslutade regeringen nyligen att en särskild utredare ska överväga hur ett i högre grad samlat integritetsskydd kan fungera inom en och samma myndighetsstruktur genom att tillsynen över behandling av personuppgifter samlas hos en myndighet (dir. 2014:164). Vidare ska Datainspektionen och den parlamentariska integritetskommissionen göra en översyn av befintlig

lagstiftning, också i ljuset av att fler privata aktörer samlar in information om konsumenter.

De svenska reglerna om leverantörers skyldighet att lagra och lämna ut trafik-, lokaliserings- och abonnemangsuppgifter till brottsbekämpande myndigheter gäller oförändrat. En utredare har i en departementspromemoria som överlämnades förra året (Ds 2014:23) kommit fram till att de svenska reglerna om datalagring rymms inom de ramar som ställs upp av unions- och Europarättens allmänna principer och kravet på respekt för grundläggande rättigheter. Utredaren konstaterade samtidigt att unionsrätten och Europarätten endast anger en miniminivå för integritetsskydd och att Sverige bör sträva efter att uppfylla sådana krav med marginal. Utredaren bedömde därför att det fanns skäl att närmare överväga några förändringar för att ytterligare stärka skyddet för den personliga integriteten, bland annat vad gäller reglerna om en oberoende kontroll av inhämtning av uppgifter i underrättelseskedet.

Utredaren analyserar för närvarande vilka förändringar som bör göras i reglerna om lagring och utlämnande av uppgifter om elektronisk kommunikation för att stärka skyddet för den personliga integriteten (dir. 2014:101). I detta sammanhang övervägs också förutsättningarna för utlämnande av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, den så kallade inhämtningslagen. Uppdraget ska redovisas i mars 2015. Några tilläggsdirektiv är inte planerade.

När utredningen har redovisat sitt uppdrag kommer det att finnas ett bättre underlag för att ta ställning till vilka åtgärder som kan vara aktuella.

Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Tack, statsrådet för svaret! Hoppas att statsrådet hinner hämta andan.

Jag ska passa på att gratulera statsrådet till ett gott kollektivt beslut. Vi har pratat mycket brottsförebyggande arbete i dag, och i dag antog regeringen äntligen proposition nr 50 om en sänkning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Det är en bra brottsförebyggande åtgärd för att se till att fler ungdomar kommer i arbete. Det är så vi kan jobba samfällt med straff för dem som inte sköter sig och att se till att folk kommer i sysselsättning.

Jag tycker att man kan ge en liten bakgrund till den fråga vi ska diskutera nu, nämligen trafikdatalagring. Det är fråga om ett direktiv som har antagits av EU. Frågan diskuterades under lång tid i Sverige, där Socialdemokraterna många gånger kritiserade alliansregeringen för att alliansregeringen inte genomförde direktivet snabbt. Regeringen tog lite tid på sig. Vi tittade på lagstiftningen. Den är svår ur integritetssynpunkt men samtidigt nödvändig när det gäller att kunna utreda allvarlig brottslighet. Det handlar om att få tillgång till trafikuppgifter på ett rättssäkert sätt för brott som handlar om mord, våldtäkt, grova narkotikabrott eller terroristbrott. Uppgifterna behövs.

Vi vet alla vad som hände långt senare. Sverige blev bötfällt, och böterna försvann därför att EU-domstolen ogiltigförklarade utformningen av direktivet, inte datalagring som sådan.

Att alliansregeringen hade gjort ett bra jobb visade sig inte minst sedan när en utredare tittade på frågan och kunde konstatera att den svenska

rätten inte stred mot vare sig EU-rätten eller Europarätten. Däremot hade regeringen redan tidigare konstaterat att den så kallade inhämtningslagen hade en del brister. Det konstaterade också utredaren, och därför fick utredningen ett tilläggsuppdrag. Nu sitter utredningen och arbetar med frågan.

Socialdemokraterna drev på och var kritiska till alliansregeringen. Man ville få klarhet före regeringsskiftet och påtalade gång efter annan behovet av datalagring. Nu kan vi konstatera att regeringspartnern Miljöpartiet, långt efter regeringsskiftet, ställt sig kritiskt till debattartikeln. Det innebär en del frågetecken om regeringens förmåga att upprätthålla och se till att polisen har de verktyg som behövs. Därför känns det angeläget för oss i riksdagen att veta vilken kurs som regeringen har, vilka ambitioner regeringen har och vilken inriktning ministern har.

Därför ställde jag två frågor i min interpellation. Den sista frågan handlade om ministern avser att göra några förändringar i Datalagringsutredningens tilläggsdirektiv vad gäller inhämtningslagen. Där har ministern gett ett med beröm godkänt svar. Svaret var att man inte tänker ändra i alliansregeringens direktiv.

Däremot var det lite jobbigt med den första frågan. Nu ska jag inte betygssätta, men min fråga var om ministern tänker införa några begränsningar i polisens möjligheter att använda sig av uppgifter baserade på trafikdatalagring.

Här har jag jobbat stenhårt med att gå igenom svaret gång efter annan, men jag kan bara beklaga att frågan fortfarande är obesvarad. Det fanns ingen viljeinriktning i interpellationssvaret, och jag fick inte något svar. Det svar jag har fått är att det finns ett antal utredningar, som jag själv nämnde i min fråga. Det hänvisas till dem i fortsättningen. Men min fråga gällde om ministern har avsikter att införa några begränsningar i polisens möjligheter att få tillgång till uppgifter baserade på trafikdatalagring.

Anf. 66 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Fru talman! Krister Hammarbergh antyder att det finns en sorts spricka i regeringen, baserat på att Miljöpartiet har haft en kritisk hållning till datalagringsdirektivet. Det stämmer att vi har varit och är kritiska till mycket i hur den har utformats.

Vi är alla överens om att datalagringsdirektivet fälldes just för att det inte uppfyllde alla rimliga kriterier vad gäller integritetsskydd.

När det gäller integritetsfrågor måste man se till helheten. Masslagring av information handlar om att se till att betrakta inte bara ett förslag för sig utan alla förslagen tillsammans: Hur påverkar detta möjligheten att övervaka enskilda människors privatliv? Det är det som vi hela tiden måste ta hänsyn till när vi gör avvägningar kring hur vi ska utforma de olika lagarna.

Därför är det positivt att regeringen har sagt i regeringsförklaringen att vi strävar efter att stärka integritetsskyddet bland annat vad gäller just datalagring. Det är det som regeringen är överens om, och det står också Miljöpartiet bakom.

Anf. 67 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag är naturligtvis glad över att Krister Hammarbergh är nöjd med den tidigare regeringens arbete. Det kanske inte är så överraskande.

Jag är naturligtvis också glad över att Krister Hammarbergh är nöjd med den nuvarande S-MP-regeringens arbete. Det är lite mer överraskande men inte desto mindre glädjande. Det tar jag tacksamt emot.

Jag är också glad över att Krister Hammarbergh uppskattar svaret på den andra frågan. Lite mer oroad är jag över att han inte uppskattar svaret på den första frågan, även om han inte vill betygssätta det.

Bakgrunden till att jag i dag inte kan svara på den är att just de frågor Krister Hammarbergh vill diskutera är föremål för utredning. Men jag kan säga så mycket att jag i dag inte ser framför mig begränsningar av polisens möjligheter att inhämta information. Jag vill samtidigt inte föregå utredarens arbete, för han har att se vilka saker vi kan göra för att stärka integritetsskyddet.

Jag är nämligen av den bestämda uppfattningen, vilket jag också har gett uttryck för i kammaren tidigare, att det går att kombinera en hög nivå av skydd för den personliga integriteten och ett effektivt verktyg för polisens brottsbekämpande verksamhet.

Anf. 68 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Vi är då uppenbarligen två som är nöjda med det grundläggande arbete som har gjorts tidigare. Huruvida jag är nöjd med det nuvarande återstår att se. Jag är dock inte så nöjd med interpellationssvaret så här långt, kan jag säga.

Jag vill också klargöra att man inte får vara slarvig med ord. Att ta ut uppgifter i efterhand efter en domstols beslut är inte detsamma som att övervaka. Då får man gå till en ordlista eller ett lexikon och slå upp vad det ordet egentligen betyder.

Det hänvisas väldigt mycket i detta svar, och i en massa andra interpellationssvar i dag, till en fantastisk utredning, som jag själv sitter med i, Integritetskommittén. Den benämns kommission i interpellationssvaret, men det är bara en kommitté.

Eftersom jag sitter i utredningen har jag noga gått igenom direktiven. Det har tidigare i dag diskuterats gromning och sagts att det är någonting som Integritetsutredningen ska lösa. Det hittar inte jag i direktiven.

Nu ska Integritetsutredningen tydligen också ta hand om trafikdatalagringen. Det hänvisas hela tiden till denna utredning. Det känner jag inte heller igen.

Det står i interpellationssvaret att ”Datainspektionen och den parlamentariska Integritetskommissionen” – kommittén – ska ”göra en översyn av befintlig lagstiftning, också i ljuset av att fler privata aktörer samlar in information om konsumenter”. Men det har ju inte med saken att göra. Det är inte Icakort vi pratar om i dag.

Det är bakgrunden, och det är det utredningen ska titta på också. Men detta handlar om gammal lagstiftning, trafikdatalagring, där det nu hela tiden hänvisas till en och samma utredning, som inte ens har täckning för detta i direktiven. Där måste jag säga att jag blir besviken över svaret.

Jag vill fortfarande få detta klarlagt. Ministern lämnar en öppning här: Han vill inte lämna ett besked om huruvida han är beredd att se till att

minska polisens möjligheter till brottsbekämpning genom att ta ut trafikdatalagrade uppgifter.

Nu förstår jag att det är ett problem. Ministern tillhör ett parti, och det har varit en annan deltagare uppe i debatten som tillhör ett annat parti. Båda partierna sitter i regeringen, och båda partierna hade en klar och tydlig ståndpunkt före valet. Socialdemokraterna är för trafikdatalagring, och Miljöpartiet är emot trafikdatalagring.

Men ni måste samfällt agera som en regering, och ni måste kunna lämna ett besked. Det är inte riksdagsledamöterna i majoriteten som ska lämna ett besked, utan det är den ansvarige ministern. Detta är avgörande för svensk polis möjligheter att utreda och lösa grova brott, och därför är en otydlighet väldigt olycklig.

Jag repeterar därför min fråga: Är ministern beredd att inskränka polisens möjligheter att använda sig av uppgifter baserade på trafikdatalagring?

Anf. 69 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag är ledsen om Krister Hammarbergh missförstod mig. Men det var ju Sten Heckscher som hade hand om det här i sin utredning. Det andra nämndes också i svaret. Det är Sten Heckscher som ska titta på vilka åtgärder som kan vidtas för att stärka den personliga integriteten i samband med datalagring. Han kommer att redovisa detta nu i februari månad.

Du begär att jag ska ha en åsikt om vad han kommer fram till innan han har gjort sin utredning klar. Det kan jag inte ha, för jag vet inte vad han kommer fram till. Jag kan inte på det sättet föregripa utredningen.

Jag går så långt, Krister Hammarbergh, som att säga att jag inte ser framför mig några begränsningar av polisens möjligheter att jobba aktivt. Men jag kan inte, som sagt, ta ställning till förslag som jag inte har sett. Det hoppas jag att även Krister Hammarbergh har förståelse för.

Anf. 70 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Nej, jag tror inte att jag har missförstått någonting.

Sten Heckscher har kvar detta uppdrag tillsammans med ytterligare en person, och det handlar om en liten del av detta, insamlingslagen. Vad man vill att de ska titta på där är inte ett ställningstagande till huruvida polisen ska ha möjlighet att använda uppgifter som kommer från trafikdatalagring. Därom är de ju överens, utifrån sin tidigare utredning.

Frågan gäller att se över insamlingslagen och om sättet att lämna över uppgifterna till polisen kan förändras. Det är det grundläggande uppdraget. Det handlar inte om polisen ska ha en begränsning eller inte utan om tillvägagångssättet. Det är en helt annan sak.

Ni har från regeringens sida i dag hänvisat till Integritetsutredningen i ett flertal olika interpellationssvar. Jag vill fortfarande hävda: Detta har inte med denna sak att göra. Det här handlar trafikdatalagring, och det handlar inte om Icakort. Svaret står där skriftligt, oavsett om du vill det eller inte, Anders Ygeman. Ni får gå igenom interpellationssvaren mer noggrant innan ni lämnar över dem till riksdagen. Här står det svart på vitt.

Anf. 71 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Nu var det inte det jag sa. Det går för alla att läsa i kammarens protokoll. Jag sa att det i detta avseende var den utredningen vi väntade på. I ett bredare perspektiv om integritet tog jag upp det i mitt interpellationssvar.

Om statsråd i andra debatter har hänvisat till den utredningen får du nog ta upp det i fråga om de interpellationerna, Krister Hammarbergh. Nu rör det den här interpellationen. Jag är tyvärr förhindrad att kommentera debatter jag själv inte har närvarat vid eller inte deltagit i.

När det gäller lagen om elektronisk kommunikation, datalagringsdirektivet och den personliga integriteten vill jag bara avslutningsvis säga att jag är övertygad om att det går att skärpa skyddet för den personliga integriteten utan att hindra polisens möjligheter att utreda allvarlig brottslighet. Jag tror att vi tillsammans i denna kammare kommer att kunna bidra till den typen av positiva förändringar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2014/15:208 om förbättrad hyresstatistik

Anf. 72 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Nina Lundström har frågat mig dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka konsumentperspektivet på hyresmarknaden genom att hyresstatistiken förbättras, dels när jag avser att återkomma med förslag på förbättrad hyresstatistik.

Bra hyresstatistik är viktig för staten, konsumenterna och andra aktörer. Hyresstatistiken, liksom all statistik, kan naturligtvis alltid utvecklas. Samtidigt måste behovet av viss statistik och kvalitetskraven vägas mot varandra.

Att utveckla hyresstatistiken på det sätt som föreslogs av Hyresbostadsutredningen och som Boverket tittade vidare på har visat sig vara mycket komplicerat och kostsamt. För att en utvecklad hyresstatistik ska fungera som konsumentinformation krävs det att underlaget utgörs av om inte alla hyror i ett område så i vart fall en mycket stor andel av dessa. Hur mycket som sedan egentligen tillförs när det stora flertalet hyror i beståndet är kollektivt förhandlade med hänsyn till bostädernas bruksvärde är en av flera frågor som diskuteras i den beredning som pågår inom Regeringskansliet.

Anf. 73 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag uppfattar att vi ändå är ganska överens om att själva frågan om hyresstatistik är nog så viktig.

Vilka behöver statistik? Jag skulle vilja säga att det är en viktig konsumentfråga. Det är först och främst konsumenterna som behöver god statistik eftersom det är grunden för information om hur hyresmarknaden fungerar.

Beslutsfattare behöver statistik så att vi kan följa reformer och förändringar på marknaden men också om vi saknar reformer som det behöver fattas beslut om.

De som bygger och investerar behöver definitivt statistik, inte minst om hyresnivåerna. De är också en del av signalsystemet.

Forskare, debattörer, analytiker med flera behöver också statistik. Det är ganska intressant att det är många som har uppfattningar om hur hyresmarknaden fungerar, trots att vi inte har fullödlig statistik som visar hur lagstiftningen fungerar i alla delar.

Det saknas transparens. Konsumentmakt, valmöjligheter, förhandlingsstyrka och beslut förutsätter god information. Där är den här statistiken väldigt viktig.

Statsrådet invänder att statistiken inte är relevant eftersom hyran är förhandlad. Jag skulle vilja påstå att det inte spelar någon roll hur hyran beslutas. Det viktiga för konsumenterna och oss övriga är att veta var hyresnivåerna ligger.

Mot bakgrund av svaret skulle jag vilja fråga statsrådet om han avser att återkomma med åtgärder och i så fall när. Det är nämligen oklart i svaret.

Statsrådet anger också att Boverket har påtalat att ett förslag skulle vara kostsamt och komplicerat. Men Boverket påtalade också någonting helt annat. Boverket angav i sin rapport följande: ”Regeringen bör ... involvera hyresmarknadens parter att undersöka behovet av en konsumentinriktad hyresstatistik samt förutsättningar och möjligheten att använda parternas regionala databaser.”

Statistiken finns nämligen, och den finns samlad. Men den finns inte samlad på nationell nivå. Aktörerna – fastighetsägarna och Hyresgästföreningen – har databaser med hyresnivåer. Kunskapen finns alltså någonstans. Men självfallet ska man visa respekt och beakta deras roller. Det kan finnas många argument mot och hinder för att sprida uppgifterna till konsumenten.

Hyresgästföreningen har dock i en rapport visat på att dess kunskaper är omfattande. Mot bakgrund av den förhandlingsordning som finns angav föreningen i en rapport att man har ett underlag som motsvarar ungefär 90 procent av exempelvis Stockholms stads fastighetsvärdar. Man har alltså väldigt stor kunskap.

Därför vill jag återkomma till frågeställningen om det är möjligt att hitta vägar, också mot bakgrund av det Boverket säger: att man skulle kunna hitta vägar fram där också de aktörer som finns på marknaden och som har kunskap skulle kunna bidra. Men det förutsätter att det finns en politisk vilja.

Därför vill jag återkomma till mina frågor om statsrådet avser att återkomma med förslag och i så fall när.

Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack så mycket, Nina Lundström, för frågan! Vi är absolut överens om att den är viktig när det gäller hur samhället kan jobba vidare med transparens och långsiktighet som leder till det som det här i grunden handlar om.

Vi har bostadsbrist. Den kanske inte så mycket beror på det som kommer att göras som på det som inte har gjorts tidigare.

Jag vill börja med att svara på den ena av de två frågor som jag uppfattade från Nina Lundström, nämligen om vi kommer att återkomma i den här frågan.

Som jag sa i svaret pågår i dag en beredning inom Regeringskansliet. Jag har inte för avsikt att förekomma den beredningen, men det är inte alldeles omöjligt att vi återkommer i frågan. Då känns det väldigt bra att vi har en uttalad linje från Folkpartiet och Nina Lundström. Det tar jag med mig från den här debatten.

När det gäller diskussionen om statistik vill jag återkoppla till det som Boverket sa efter att man hade rätt ut detta. Man menade att ur ett konsumentperspektiv kan hyresstatistik bli betydelsefull först när uppgifter om hyresnivå kopplas till lägenhetens standard. För mig låter det som att man säger: Eftersom det är för krångligt gör vi ingenting åt det. Men så får det inte tolkas, utan det handlar i grunden om hur vi långsiktigt ser till att konsumenternas kunskapsinhämtning finns med i det långa perspektivet: Vad ingår i hyran? Vilka värden representerar hyran? Där har vi också bostädernas egenskaper – huruvida de standardiseras eller normeras är en öppen fråga.

Det exempel som har utretts är det tyska exemplet. Det finns stora skillnader mellan den tyska och den svenska bostadsmarknaden.

I Sverige har vi till exempel ett system där hyresbildningen sker på ett helt annorlunda sätt än i Tyskland. Merparten av hyrorna i Sveriges bestånd sätts efter de kollektiva förhandlingarna, och den lagstadgade bruksvärdesprincipen säger att vid prövningen av en enskild hyra ska denna jämföras med hyran för likartade eller jämförbara hyreslägenheter. Man ska alltså ha samma hyra för samma typ av bostad. Man accepterar skillnader på ungefär 5 procent. Skillnader i hyra motiveras av skillnader i bruksvärde. Detta gäller vid en direkt jämförelseprövning.

Den typ av system som man har i Tyskland har vi inte riktigt i Sverige. Därför menar jag att jämförelsen som Boverket har gjort och kommit fram till skulle kunna tas i beaktande vid beredningen. Det är den beredningen som jag har att invänta, och när den beredningen är klar är det inte alldeles omöjligt att vi får möjlighet att diskutera det här – kanske inte direkt i en interpellationsdebatt men i ett annat forum.

Anf. 75 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Kunskapen finns, och den finns spridd hos olika aktörer i samhället. Statsrådet säger att beredning av Boverkets rapport pågår, men vilka delar och vad gäller det? Egentligen argumenterar ju statsrådet emot Boverkets slutsatser.

Boverket var mycket tydligt med att det tidsutrymme som fanns för att göra utredningen var väldigt kort. Det finns alltid möjlighet för ett statsråd att vidta ytterligare åtgärder för att ge ett uppdrag, om nu frågan är viktig. Jag kan inte riktigt förstå varför frågan ska kompliceras. Kan inte konsumenter, de som bor eller de som söker bostad, få värdera statistiken? Man måste ju börja någonstans.

Om man jämför hyresmarknaden med ägarmarknaden ser vi att vem som helst av oss som är intresserad av hur det ser ut på bostadsmarknaden kan surfa in på olika sidor och se vad det kostar att köpa en bostad, antingen det är ett fritidshus, en bostadsrätt eller något annat. Där kan man

lätt följa priserna även om vi inte alltid vet vilken standard just den bostaden har. Men vi kan alltid få någon form av riktvärden.

Den statistik som finns i dag hos SCB är på väldigt aggregerad nivå och går inte att följa i olika kommuner. Ska man verkligen tala om konsumentmakt borde det vara självklart att man kunde hitta nyckeltal på stadsdelsnivå och kanske kvartersnivå, så att man kunde följa prisutvecklingen. Det är ett sätt att stärka konsumenternas makt och möjligheter.

Jag tycker att man gott och väl skulle kunna se på möjligheter hur man kan påbörja en sådan utveckling. Naturligtvis är det näst intill omöjligt att få detaljerade uppgifter om varje lägenhet, men man måste börja någonstans och få någon form av riktvärden per kvadratmeter.

Vad kan konsumenten göra i dag? Man får läsa årsredovisningar och höra med bekanta. Vi politiker går också ut och frågar folk vad de har för hyra: Vad betalar ni för hyra för 90 kvadratmeter på Söder? Så får vi en uppgift.

Så länge vi inte har en tydlig gemensam bild försvåras också reformdebatten. Vi kanske inte alltid pratar om samma saker. Jag tror att det vore viktigt för konsumenterna och för samhällsdebatten att vi kan jämföra och se hur verkligheten ser ut. Det är också intressant att jämföra oss med andra länder som har kommit en bra bit längre. Jag kan inte riktigt förstå det motstånd som finns.

Uppgifter och fakta finns redan. I den rapport som Hyresgästföreningen gav ut anför man också att den statistik som finns hos bland annat SCB och Sabo inte är heltäckande. För Stockholm hade man statistik över 1 750 hyreslägenheter, men Hyresgästföreningens databas omfattar 180 000 lägenheter. Det måste vara en intressant spegling av marknaden om man har möjlighet att sprida den statistiken.

Jag har all respekt för att detta måste ske i samråd med parterna eftersom det är de som äger uppgifterna. Men varför inte försöka ta ett steg för att öka konsumentmakten? Det vore ett sätt att stärka konsumenternas möjligheter, att diskutera hyresmarknadens funktionssätt och att se till att vi beslutsfattare får ett bra underlag.

Därför vill jag återigen höra med statsrådet: Finns det inte möjlighet att ta något steg i någon riktning, så att vi kan komma lite längre, även om vi inte har löst hela frågan i alla dess komplicerade delar?

I detta anförande instämde Ola Johansson (C).

Anf. 76 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Nina Lundström, för ditt intresse för detta område! Det är ett område som är viktigt för att vi ska få en långsiktighet i arbetet. Mitt tidigare inlägg skulle kanske kunna tolkas som att jag skulle vara emot detta. Därför vill jag rada upp ett antal argument som talar för hyresstatistik.

Hyresbildningen i Sverige har under lång tid gått mot en ökad differentiering och fragmentisering. I dag avgörs flertalet hyrestvister, till följd av svårigheter för parterna att presentera bra jämförelselägenheter, genom en allmän jämförelseprövning. I vart fall sedan 1990-talet har bostadsföretagen, inte minst de allmännyttiga, kommunala bostadsbolagen, utvecklat modeller för så kallade rabatter när det gäller

lägenhetsunderhåll. Där handlar det om borttagande av vissa saker från grundhyran eller om att välja dem som tillval när man betalar grundhyra. Under lika lång tid har arbete pågått med att utveckla olika modeller för tillval av service och kvalitet. Detta har hanterats på olika sätt av parterna.

Av de nyproducerade lägenheterna är det bara en del som åsätts en kollektivt framförhandlad hyra, den så kallade presumtionshyran, vilket hittills ofta har inneburit att en del av beståndet fått högre hyra. Häromsistens såg vi att man i Göteborg testat en presumtionshyra som ligger lägre än genomsnittet. Vi har sett att denna utveckling har gjort att hyresbildningen i Sverige kommit att likna den i Tyskland.

Vi måste vara nogga med vad det är vi mäter. Nina Lundström har idéer om hur vi skulle kunna hantera hyresstatistiken. Jag skulle vilja höra lite om kostnadsbild. Både parterna, som vi ju har dialog med, och experter inom området tycker att det skulle kosta väldigt mycket. Jag skulle vilja återge några siffror från SCB. Där redovisas tre alternativ för hur statistiken över hyror kan förbättras genom ett utökat urval som gör det möjligt att redovisa den.

Kostnaden för redovisning på kommunnivå uppskattas till runt 5 miljoner kronor per år. Kostnaden för redovisning på församlingsnivå uppskattas till mellan 10 och 20 miljoner. För en totalundersökning blir kostnaden uppemot 70 miljoner kronor. Om man då också vill, som jag uppfattar att Nina Lundström är inne på, ta med bruksvärdesfaktorer kommer kostnaderna att öka ytterligare. Det är inte helt gratis.

Om vi i vår beredning ser att fördelarna väger över, att det faktiskt finns relevant nytta för konsumenter och att marknaden genom parterna skulle acceptera detta som en bra lösning är vi inte främmande för denna typ av förbättrad hyresstatistik, men vi måste se helheten. Jag är intresserad av hur Nina Lundström tänker när det gäller kostnaderna.

Anf. 77 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Självfallet är kostnaden alltid en viktig faktor. Jag har också studerat den kostnadsbild som statsrådet återger – allt från 4 miljoner upp till, om man skulle väga in bruksvärdesfaktorer och göra en superdatabas, 50, 60 eller 70 miljoner. Men då är detta ett arbete som ska påbörjas från grunden.

När kunskapen redan i dag finns hos parterna – vi har i dag registersystem och vet exakt var lägenheterna finns – kan man då inte på något sätt försöka hitta en vinna–vinna-relation? Insamlingen av data behöver ju inte ske från grunden, utan informationen finns redan i databaser.

Jag har all respekt för att det är parterna som äger informationen. Självfallet ska parterna själva tycka att det finns ett värde i detta. Men det handlar i så fall inte om att bygga en ny databas och göra en ny typ av datainsamling.

Frågan om vilken kvalitet det ska vara på statistiken är viktig. Om man har tänkt sig en superdatabas med alla möjliga variabler förstår jag att kostnadsbild ser ut som den gör. Men jag efterlyser statistik som börjar i andra änden och faktiskt gör det möjligt för konsumenterna att själva följa med i hyresutvecklingen. Jag är helt säker på att det går att hitta smarta modeller för det om man får med sig parterna.

Därför vill jag återkomma till den fråga som Boverket ställer i sin rapport men som statsrådet inte har berört. Boverket anger i sin rapport att detta skulle vara något som regeringen tittar på, hur man kan samarbeta med parterna för att finna en vinna–vinna-relation. Jag tror att det vore bra för konsumenterna, för debatten om bostadsmarknaden och hyresmarknaden, och det vore bra för oss beslutsfattare att få ett bättre beslutsunderlag så att vi också kan följa reformerna.

Ökad information är ökad konsumentmakt. Jag hoppas att vi kommer att komma längre i den här diskussionen.

Anf. 78 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar än en gång Nina Lundström för att hon lyfter upp en fråga som annars kanske hamnar i skuggan av den vanliga debatten när vi pratar om bostadsbyggande och den enorma bostadsbrist som finns. Det är ett underskott som bara blir större och större.

Jag vill lyfta upp en term som kanske lätt kan missförstås. En superdatabas är inte någonting som jag jämför med dagsläget, utan det är vad SCB, som är expert på statistik, påtalar. För att en hyresstatistisk för den ordinarie hyresmarknaden ska vara av sådan kvalitet att den kan vara till nytta för särskilt bostadskonsumenter, alltså dem som både Nina Lundström och jag värnar om, men också för samhället i stort krävs det antingen, säger SCB, att den är heltäckande, alltså någon form av superdatabas, eller att den bygger på ett urval av tillräcklig storlek som gör det möjligt att med god säkerhet redovisa hyresintervall för olika delgrupper av hyresbostäder.

När SCB säger så låter det i alla fall i mina öron som att det behövs ett gott underlag för att bereda ärendet – och det håller vi på med. Det behövs också – det är egentligen mer långsiktigt – en bredd rent politiskt. Om Folkpartiet och dess talesperson i frågorna, Nina Lundström, tycker att detta är en framkomlig väg är vi naturligtvis väldigt noga med att betona att vi är beredda att se om det här går att göra så att det inte blir ett politiskt käbblande utan en mer långsiktig nytta för konsumenterna och för aktörerna på marknaden. Jag kommer att återkomma i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2014/15:145 om effekterna av ändrad inriktning för Fouriertransform AB

Anf. 79 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har ställt ett antal frågor om hur jag ser på läget för svensk fordonsindustri och dess betydelse, Fouriertransform AB samt om hur jag försäkrar mig om att Fouriertransforms portföljbolag, liksom fordonsindustrin i övrigt, kan överleva både nästa konjunkturcykel och på längre sikt.

Fordonsindustrin är en hörnpelare i svensk ekonomi. Detta har upprepats både av mig och av statsministern. Med omkring 120 000 anställda är fordonsindustrin en av Sveriges största branscher. Men

fordonsindustrin har större betydelse än så. Genom en världsledande forskning och utveckling och en mycket konkurrenskraftig produktion höjer fordonsindustrin hela det svenska industriklustrets kompetens och därmed konkurrenskraft. Inom fordonsindustrin sker en mycket kvalificerad produktion och utveckling med ett stort inslag av tjänster. Med varje direkt jobb inom svenska fordonsföretag, i Sverige såväl som utomlands, skapas ytterligare andra jobb i Sverige.

Svensk fordonsindustri drabbades hårt av finanskrisen 2008 och 2009. I december 2008 enades därför riksdagen om ett krispaket riktat mot fordonsindustrin. Fouriertransform var en del av detta. Syftet med Fouriertransform var att stärka tillgången på kapital för fordonsföretagen. Men det dröjde innan bolaget kom igång med sin verksamhet, och fortfarande återstår en avsevärd del av kapitalet att investera.

Samtidigt har utbudet av privat riskkapital minskat under flera år, särskilt för tillväxtföretag i tidiga faser. Tidiga skeden i företagens utveckling präglas av hög risk och långa ledtider till lönsamhet. Bristen på kapital i dessa tidiga skeden gör Sverige mindre innovativt och konkurrenskraftigt samtidigt som företagsidéer och arbetstillfällen riskerar att gå förlorade.

Flera granskningar av det statliga riskkapitalet i dess helhet pekar dock på att det finns utrymme att effektivisera det statliga riskkapitalet och stärka tillgången till kapital just i tidiga skeden.

Därför avser regeringen att effektivisera det statliga riskkapitalet. Vårt förslag till ett nytt uppdrag för Fouriertransform hade blivit det första steget mot ett effektivare statligt riskkapital med en tydlig marknadskompletterande roll. Nu fortsätter Fouriertransform med samma uppdrag som tidigare. Men regeringen jobbar vidare med att ta ett samlat grepp över hela det statliga riskkapitalet. I detta kommer även Fouriertransform att ingå.

Anf. 80 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret! Det var ett batteri av frågor som jag hade formulerat i den här interpellationen. Man kanske inte kan svara på alla i ett anförande.

Jag noterar att jag kan bocka av en av mina frågor, för jag tolkar det välvilligt att ministern säger att fordonsindustrin är en hörnpelare. Jag skulle vilja kalla det för en strategiskt viktig näring för Sverige.

Det var mycket riktigt så att när världen drabbades av den globala finanskrisen var fordonsindustrin en av de branscher som utsattes för hårdast prövning. Och det var i politisk samsyn som Fouriertransform aktiverades för att investera i fordonsindustrin.

Det som föranledde mig att ställa interpellationen var att regeringen i budgetpropositionen för 2015 föreslog att Fouriertransform AB skulle avyttra sina investeringar inom fordonsindustrin för att i stället investera i clean tech och life science. Det låter väldigt vällovligt. Det är också strategiskt viktiga näringar för Sverige. Men förslaget mötte hård kritik av oss i oppositionen. Det möttes också av kritik från branschen. Då talar vi inte bara om företag. Vi talar om fackliga organisationer. Vi talar om organisationer. Till och med i näringsutskottet föll det här. Även Miljöpartiet och Socialdemokraterna i utskottet drog tillbaka detta. De tyckte inte att det var ett bra förslag.

Fru talman! Fordonsindustrin – jag vill upprepa det – är en strategiskt viktig näring som består av många små och medelstora företag. De är ofta i en utvecklingsfas. Många av dem har svårt att hitta sin finansiering, mycket på grund av höga kostnader och väldigt låga vinstmarginaler. Det här hindrar dem från att ta steget att expandera.

Enligt statistik från Fordonskomponentgruppen, som gör en branschbarometer med jämna mellanrum, visar det sig att framtidstron är låg. Och få har kunnat samla i ladorna – om uttrycket kan få återanvändas. Krisen är inte över, och erfarenheten visar att när en ny kris tar fart kommer fordonsindustrin att vara en av de första näringarna att ta smällarna. Det är där som Fouriertransforms uppdrag är värdefullt för många mindre företag inom fordonsklustret.

Att i det här läget, som regeringen föreslog, dra tillbaka gjorda investeringar i fordonsindustrin vore direkt ansvarslöst. Förslaget att ändra inriktning för Fouriertransform var inte bra. Vi ska komma ihåg att för 2013 ändrade dåvarande alliansregeringen uppdraget för Fouriertransform. Man breddade uppdraget, men det handlade inte om att skära ned investeringar i fordonsindustrin.

Vi är i ett läge när fordonstillverkaren Nevs är under rekonstruktion. Därför vore det en olämplig signal att dra tillbaka det statliga investeringskapitalet. Det är lite grann som att hänga upp brandslangarna på tork när det fortfarande brinner i skogen. Om regeringens förslag blir verklighet skulle Fouriertransform tvingas sälja sina andelar inom fordonsindustrin till riskkapitalbolag. Då är också risken att långsiktigheten i de här bolagen skulle riskeras.

Jag skulle vilja höra näringsministern utveckla hur ni tänkte när ni ville plocka ut investeringar ur den här strategiskt viktiga näringen för att vällovligt sätta dem i andra näringar. Vi ska då veta att alliansregeringen gjorde historiskt stora satsningar på just life science och även clean tech. Jag undrar: Hur tänkte ni?

I detta anförande instämde Said Abdu (FP).

Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Rothenberg för inlägget. Jag kan börja med att säga att vi är överens; jag kan gärna uttrycka det som att fordonsindustrin är en strategiskt viktig näring för Sverige och inte bara en hörnpelare i svensk ekonomi och svenskt näringsliv. Om det är vi överens.

Jag tror att hela den här industrin har kännetecknats av en stark omställnings- och innovationsförmåga under väldigt lång tid, vilket inte bara har skapat tusentals kvalificerade jobb utan också lyft utvecklings- och produktionskunskan i hela det svenska näringslivet. Jag tror alltså inte att man ska se fordonsindustrin enbart som en bransch för sig utan även se vilken påverkan den har haft på utvecklingsnivån i hela det svenska näringslivet. Det är en av de branscher som har en mycket större betydelse än bara den egna branschen och de exportintäkter som kommer in av den.

Staten tar därför ett stort ansvar för att skapa bra förutsättningar för branschen. Den största insatsen, som jag är helt säker på att Hans Rothenberg känner till, är det strategiska samverkansprogrammet FFI – Fordonsstrategisk Forskning och Innovation – med totalt 450 miljoner kronor per år. Det finansieras bland annat av Vinnova, Energimyndigheten och Trafikverket, och industrin satsar motsvarande belopp för att utveckla

fordonsindustrin. Det är ett enormt viktigt program som jag tror att fordonsindustrin själv ser som strategiskt för att klara framtiden.

Debatten handlar också om hur man skapar bäst förutsättningar för framtiden. Jag tror att det är viktigt att vi i riksdagen, när vi har dessa debatter, tar till oss av forskning om och granskningar av hur det statliga riskkapitalet fungerar. Vi har haft flera debatter i den här kammaren och i andra sammanhang – jag har vid flera tillfällen haft debatter med nya moderatledaren Anna Kinberg Batra – där vi har varit rörande överens om att det är ett problem att det statliga riskkapitalet inte riktigt jobbar så effektivt som det skulle kunna göra. Det har våra partier varit överens om.

Ett par av ingångarna i den diskussionen har varit att det statliga riskkapitalet kommer in lite för sent, att det är ganska låst och att en del av riskkapitalet inte heller jobbar som det borde göra. Om det sitter på konton och inte arbetar aktivt innebär det nämligen att vi går miste om investeringar som skulle kunna skapa tillväxt och nya jobb runt om i Sverige. Det där har jag varit uppfattat att de svenska partierna varit ganska överens om.

Jag tror att det är viktigt, för att öppna upp för en diskussion framöver snarare än provocera fram en debatt om Fouriertransform, att vi tittar över det statliga riskkapitalet nu. Vi ser vad vi kan göra för att ta inte minst Riksrevisionens granskning och anmärkningar på allvar. Kan vi skapa en tydlighet i det statliga riskkapitalet som får det statliga riskkapitalet att jobba mer och i tidigare faser samt vara marknadskompletterande? Det har jag uppfattat att de svenska partierna har varit överens om.

Det arbetet fortsätter alltså, och jag hoppas att Moderaterna också för sättningsvis står bakom den tanken. Då tror jag nämligen att det finns förutsättningar att sköta riskkapitalfrågan seriöst, inte bara kopplat till fordonsindustrin utan till hela det svenska näringslivet, som är i behov av riskkapital. Inte minst efter finanskrisen 2008 såg vi att det statliga riskkapitalet skulle kunna göra mer nytta än det faktiskt har gjort i ett väldigt viktigt läge för svensk industri och svenska företags framtidsinvesteringar.

Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för resonemanget. Jag blev inte riktigt klar över hur ni tänkte just i fallet med fordonsindustrin.

Jag håller med om mycket i resonemanget kring tidig fas och var riskkapital ska sättas in, men det är också så att det är olika förutsättningar i olika branscher. När det gäller tidig fas finns det ett stort behov av insatser där, framför allt när det gäller life science och clean tech. Det här är verksamhet där det inte finns några direkta incitament från marknaden, och det är ju där det statliga riskkapitalet ska gå in – när marknadsmisslyckandena uppträder.

Det kan dock även vara så att marknadsmisslyckanden kan uppträda i en senare fas, vilket var precis det som hände med fordonsindustrin 2008. Man tog en av de första smällarna. Just med tanke på att underleverantörsbranschen till fordonsindustrin är så mångfasetterad och småskalig finns det också väldigt små marginaler. Det finns en annan debatt, som mina kolleger för med ministern, som handlar om betalningstider. Det är ytterligare ett exempel på hur sårbar den här branschen är – det finns inga pengar i ladorna.

Det gör att det finns ett klart behov av att gå in i ett senare skede just när det gäller fordonsindustrin. Det finns andra aktörer som går in i tidiga skeden. Det är Almi, och det är Industrifonden. Det är viktigt att man har en rågång – var ska de olika aktörerna gå in? De problem man har haft med riskkapital är att det har haft svårt att landa i de senare skeden i fordonsindustrin då de behövs som bäst, och där fyller bolaget Fouriertransform ett tomrum. Tills det privata kapitalet når dit kan staten spela roll.

Jag är ingen vurmare för att statligt kapital ska in i verksamheter, och framför allt inte att det liknar branschstöd, men just när det handlar om att investera riskkapital är det ett sunt sätt att agera. Nu blev det ju stopp vad gällde budgetpropositionen för 2015, och jag undrar om regeringen kommer att ta upp frågan igen. Kommer man att plocka av Fouriertransform investeringskapaciteten inom fordonsindustrin? Avser man att med andra medel se till att Fouriertransform avyttrar de långsiktiga investeringarna? Det tar fem till åtta år för investeringar i fordonsindustrin att få verkan. Man är inte ens halvvägs inne i de första investeringarna nu.

Avser regeringen att till exempel ändra bolagsordningen för att driva igenom de förändringar som inte gick igenom i budgetpropositionen 2015? Jag tycker att det luktar en del fordonsfientlighet över det här initiativet. Det är inte från Mikael Damberg och Mikael Dambergs parti det osar ifrån, utan det är snarare regeringskollegan Miljöpartiets allmänna fientlighet till bilar och tyngre motorfordon som har gjort avtryck. Därmed har Socialdemokraterna fått lägga sig för detta.

Kommer ni att ändra bolagsordningen?

Anf. 83 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt delta i debatten, men jag blev lite intresserad när du sa att du tyckte att det var viktigt att skapa tydlighet i det statliga riskkapitalet, Mikael Damberg. Det tycker jag också, och jag tycker att det är bra att man kanske gör en generell översyn.

Det jag dock inte riktigt förstår är varför ni då först valde ut Fouriertransform. Det känns som att det rimmar lite illa, när man väljer ut ett riskkapitalbolag, med att tanken sedan var att man skulle dra tillbaka pengarna. Det är ändå i påbörjade projekt, och många av de projekten hanteras av små eller medelstora företag som verkligen är i behov av de pengarna. En del av företagen har fortfarande inte heller hämtat sig från den globala finanskrisen. Att då rycka undan mattan för dem och säga att man ska ta tillbaka pengarna skapar ju stor oro och stora problem.

Min fråga till näringsministern är: Hur tänkte ni när ni gjorde det här? Jag förstår att ni var ute efter sund finansiering, men det känns ändå inte riktigt seriöst att bara peka ut ett företag som redan har påbörjat investeringar i en mängd småföretag för att sedan helt plötsligt tänka sig att man rycker tillbaka dem. Jag skulle alltså gärna vilja ha en förklaring från Mikael Damberg. Är det en seriös hantering av människor och företag?

Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att se att det kommer att bli en liten utmaning att jobba med det statliga riskkapitalet, för det finns många olika intressen. Det kanske är för att den borgerliga regeringen under åtta år gjorde en del förändringar men inte nådde ända fram. Det är nämligen inte helt enkelt.

Precis som debattörerna nu ändå nämner tror jag att det finns en fördel med att försöka ta ett helhetsgrepp. Jag tror att det är att föredra att ta helheten på en gång, för då skapas en större tydlighet. Mindre osäkerhet kan skapa en större tydlighet när det gäller det statliga riskkapitalet. Jag tror alltså att det är att föredra.

Däremot vill jag säga att det skapades en viss osäkerhet och oro när vi föreslog förändringarna av Fouriertransform. Jag vill vara tydlig med att regeringens avsikt inte var att ge sig på gjorda investeringar, utan vi skulle titta på framtiden.

Om jag ser på processen retroaktivt tycker jag att vi inte var tillräckligt tydliga. Det var inte vår avsikt att riva upp gamla investeringar, utan att titta på nya investeringar och försöka titta framåt. Det här får vi ta till oss och ta i beaktande i den stora översyn som vi ska göra. Men jag tolkar det ändå positivt att både Centerpartiet och Moderaterna är öppna för en mer generell översyn av det statliga riskkapitalet. Det välkomnar jag.

Underleverantörerna är en stor del av fordonsindustrin och blir en alltmer viktig del också av innovationskedjan. Mycket av utvecklingsarbetet sker i samspelet mellan de stora exportföretagen och dess underleverantörer. Underleverantörerna i Sverige har som en stor utmaning att hantera en marknad som har vänt upp i dag. Det är inte så att fordonsmarknaden i dag är i det krisläge som man var i 2008–2009. Man är lite mer i normalläge nu, men det kan komma sämre tider som gör att utmaningarna växer. Vi ser också att ett antal av de stora fordonstillverkarna möter ganska goda internationella konjunkturer, inte minst Volvo Car, som ska öppna den tredje linan i produktionen, vilket är mycket positivt. Det finns alltså en begynnande optimism om de globala marknaderna som jag tycker att man ska ta fasta på.

En utmaning för att fler av underleverantörerna ska hänga med och klara sin konkurrenskraft är att de måste orka gå på export, måste vara mer inne på de internationella marknaderna. Många av de företag som klarar av att vara underleverantörer till stora exportföretag i Sverige borde ha alla förutsättningar att leverera också till internationella företag och på den internationella marknaden. Ett sätt att garantera att fordonsindustrin fortsätter att vara stark tror jag är att underleverantörerna får en större trygghet och att de orkar med de produktivitetsutvecklingar som krävs för att de ska vara konkurrenskraftiga på en global marknad.

Här spelar den stora exportstrategi som vi nu jobbar med en stor roll. Vi måste jobba för att fler små och medelstora företag kommer ut på exportmarknaden. Här ser jag stora förutsättningar också för fordonsindustrin att spela en större roll framöver.

Anf. 85 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern. Några frågor ploppade det in svar på allteftersom, men alla frågor är inte besvarade fullt ut.

Det gläder mig att insikten finns hos ministern om den osäkerhet som det här förslaget skapade. Ibland är signalspråket faktiskt viktigare och kan ställa till mer än vad ett konkret beslut kan göra.

Det finns därute ett visst limboläge både hos de företag som väntar på att få investeringar gjorda i Sverige och hos dem som har fått sina investeringar, för det är inte bara riskkapitalet, pengarna, utan det är också kompetensen som man får investera i. Det är en trygghet att få en investering från ett bolag som har en ganska stabil ägare, även om ladorna kan fyllas på ytterligare allteftersom.

Det är viktigt att osäkerheten elimineras, och det finns sannolikt en osäkerhet även inom bolaget Fouriertransform om vad som gäller framöver. Därför skulle jag uppskatta om ministern slutligen här kunde säga om det blir i Fouriertransforms regi eller om det blir på något annat sätt. De investeringar som har gjorts och som avses göras ska kunna vara beständiga över tid. Det är viktigt att skicka den signalen till marknaden och till de svenska underleverantörerna så att de får mod att gå mer på export.

Jag är ännu inte helt lugn i att regeringspartiet Miljöpartiet är riktigt lika mycket med på de här banorna, för det luktar ändå väldigt mycket bilfientlighet och fordonsfientlighet. Efter att ha genomlevt en höst där både Bromma flygplats och Förbifart Stockholm diskuterades mycket känns det här lite grann som kronan på verket.

Jag tackar för debatten och kommer att följa frågan framöver.

Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag vill igen betona och vara tydlig med att vår avsikt var att det nya uppdraget endast skulle gälla nya investeringar, och det är den ingång som jag har i den här diskussionen. Även om vi gör en större översyn av hela det statliga riskkapitalet – den kommer naturligtvis att innefatta även Fouriertransform som en del av det statliga riskkapitalet – är det vår ingång i de diskussioner och de ambitioner vi har för att skapa både en tydlighet och en långsiktighet. Jag hoppas att vi kan möta varandra i riksdagen om dessa förutsättningar framöver, även om vi skulle skapa förändringar.

Efter ganska många år av kritik mot det statliga riskkapitalet är det nog dags för oss politiker att orka göra förändringar i det statliga riskkapitalet. Det finns alltid en risk att man skjuter förändringar framför sig. Det är alltid jobbigt att göra en omstrukturering. Nu har rapport efter rapport kritiserat det statliga riskkapitalet för att inte jobba tillräckligt mycket, inte jobba tillräckligt tidigt och inte vara marknadskompletterande på det sätt som det borde vara. Då tror jag att utgångspunkten för våra gemensamma ansträngningar måste vara att reformera det statliga riskkapitalet. Jag hoppas att det också kan bli fallet.

Jag valde att inte ta upp diskussionen om till exempel life science som en sektor i dag, för nu handlar det ju om Fouriertransform. Men de utvärderingar av vad som hände efter finanskrisen 2008 visade att en del av de branscher som Hans Rothenberg själv lyfte fram, där ledtiderna är långa, drabbades extra hårt av finanskrisen och att effekterna dröjer sig kvar. Life science och klimatområdet är två områden som har väldigt långa ledtider, och där har det statliga riskkapitalet bevisligen en roll att fylla för att klara de framtida investeringarna.

Jag hoppas att vi kan nå varandra i riksdagen och att vi vid en samlad genomgång kan nå samsyn om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2014/15:196 om frihandelsavtalet mellan EU och USA

Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Karin Enström har frågat mig vad som är regeringens gemensamma hållning till TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) och vilken linje regeringen kommer att driva i de kommande förhandlingarna.

Låt mig börja med att understryka att Sverige som ett exportorienterat land har stora intressen av att främja en fri och rättvis världshandel. Regeringen arbetar därför för att riva handelshinder samt för progressiva internationella handelsavtal. Samtidigt står vi upp för miljön, löntagarnas intressen samt människors och djurs hälsa. Handelsavtal ska respektera demokratiskt fattade beslut. Regeringen driver detta i samtliga handelsavtal, så även i förhandlingarna mellan EU och USA.

I enlighet med regeringsförklaringen styr ett tydligt sysselsättningsmål den ekonomiska politiken, vilket inkluderar närings- och handelspolitiken. Vidare har regeringen satt ett tydligt mål om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Ett framtida transatlantiskt handels- och investeringspartnerskap mellan EU och USA kommer att bidra till tillväxt och jobb i Sverige.

Ett frihandelsavtal mellan EU och USA bör vara både djupt och omfattande samt täcka alla viktiga aspekter av handel och investeringar. Regeringens målsättning är att nå ett så ambitiöst resultat som möjligt för att stödja tillväxt och sysselsättning utan att möjligheten att stärka skyddet för miljön, löntagarnas intressen och människors och djurs hälsa försämras.

Det är också de målsättningar som EU:s medlemsstater enhälligt har slagit fast i det förhandlingsmandat som ministerrådet den 17 juni 2013 gav till EU-kommissionen. Inför ministerrådets beslut var EU-nämnden enig om att Sverige skulle rösta för mandatet.

Anf. 88 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag hade dock hoppats på lite mer entusiasm och engagemang från statsrådets sida när det gäller detta väldigt viktiga avtal. Jag hoppas också att vi kan komma in i den här debatten på hur regeringen ser på läget i förhandlingarna, eftersom den åttonde förhandlingsrundan startar nästa vecka.

För att söka mer information om vad ni i regeringen sammantaget har sagt om TTIP gick jag in på regeringens hemsida. Där fann jag lovande rubriker som "Vad är TTIP?" respektive "Varför TTIP?". Men min besvikelse blev desto större när respektive rubrik länkade till helt tomma sidor. Det hoppas jag inte är betecknande för hur regeringen ser på

frihandelsavtalet, för ”Vad är TTIP?” och ”Varför TTIP?” är ju frågor som är helt avgörande när man ger sig in i en sådan här förhandling.

Det som kallas TTIP – det är en engelsk förkortning – kommer, om vi når ända in i mål, att kunna skapa världens största regionala frihandelsområde. Målet är att få bort handelshinder för den transatlantiska handeln.

För Sverige är avtalet mycket viktigt. Sveriges utveckling och välstånd har under åren gynnats av frihandels landvinningar, och det gäller fortfarande. USA är en av våra viktigaste handelspartner.

Det finns många olika beräkningar. Jag inser det svåra att göra simuleringar, men en simulering pekar på att ett ambitiöst och långtgående frihandels- och investeringsavtal skulle kunna öka Sveriges export till USA med 17 procent och import från USA med 15 procent. Görs samma simulering för övriga EU-länder skulle såväl export som import öka med 20 procent. Också bnp skulle påverkas positivt. Därför vill vi se ett ambitiöst transatlantiskt handels- och investeringspartnerskap mellan EU och USA. Ambitionen är att komma i mål under 2015.

Det är bra för hållbar tillväxt, sysselsättning och för styrka och vitalitet i den centrala transatlantiska länken. Det har som sagt betydelse för både handel och tillväxt. Det finns även säkerhetspolitiska delar i att knyta USA och EU närmare varandra.

När frihandelsförhandlingarna mellan USA och EU inleddes hörde Sverige under alliansregeringen till de varmaste förespråkarna för att ro ett sådant här avtal i hamn, av de skäl som jag har nämnt. Det är extra viktigt i kärva, besvärliga ekonomiska tider att titta på vad vi kan göra för att stärka konkurrenskraften. Då finns också en risk att många länder tittar inåt och blir mer protektionistiska och börjar införa handelshinder för att kortsiktigt försöka skydda sina inhemska ekonomi. Vi vet dock att på lång sikt gynnas vi alla av frihandel.

Jag ställde denna fråga därför att vi står inför den åttonde rundan, och jag känner att det finns lite osäkerheter i svaret.

Det är bra att näringsministern håller med om vikten av ett avtal och dess betydelse för svenska företag och sysselsättningen. Moderaterna och Socialdemokraterna har under många år haft en samsyn i detta, men nu sitter Socialdemokraterna i regering med Miljöpartiet och har stöd av Vänsterpartiet. Är regeringen enig i synen på TTIP? Har regeringen en gemensam hållning?

Anf. 89 Närings- och innovationsminister MIKAEL

DAMBERG (S):

Fru talman! Jag beklagar om mitt engagemang inte syntes när jag läste upp svaret på interpellationen. Det är en viktig fråga för Sverige och den svenska regeringen. Vi har sagt att TTIP-förhandlingen är en prioritet för Sverige och att 2015 är ett viktigt år. De förhandlingar som startar nu måste ta substantiella steg framåt, för annars kommer tidsplanerna inte att hålla.

Det är också därför regeringen har agerat internationellt och gentemot EU-kommissionen för att sätta press på kommissionen att skicka en tydlig politisk signal om att det är viktigt för Sverige och många andra länder att förhandlingarna går i hamn. Vi samarbetar också bra med EU:s kommissionär på området, som har intresse av att ta politiskt ledarskap och att ro förhandlingarna i land. För oss råder det ingen tvekan om att det är ett viktigt avtal som betyder mycket för Sverige.

Precis som interpellanten är jag en anhängare av frihandel – inte bara för att den skapar tillväxt och jobb i vårt land. Jag är övertygad om att den också ger positiva effekter på världsekonomin och för de länder som deltar i den. Den för även länder närmare varandra och bygger broar mellan länder och folk.

Jag har sett många siffror på de positiva effekterna av TTIP för Sverige och Europa. Som minister försöker jag dock använda siffrorna med ganska stor försiktighet. Jag vill inte att debatten hamnar i hur en undersökning som visar att det skulle gynna oss med 16 eller 17 procent exakt gjordes, för då landar vi lätt i att hela debatten handlar om huruvida undersökningen gjordes på rätt sätt.

Hälften av Sveriges bnp består av export. 70 procent av vår handel går till Europa, så det är vår viktigaste hemmamarknad. Det hänger ihop med hur Europa handlar med andra länder. Efter Europa är USA den viktigaste marknaden för svensk export. Även investeringar och import är viktigt för svensk ekonomi. Detta hänger ihop, och därför är det en prioritet för regeringen.

I de två tidigare interpellationsdebatter jag har haft om TTIP har jag redovisat regeringen uppfattning. Även i detta svar redovisar jag regeringens uppfattning. Jag skriver inte mina egna interpellationssvar, utan de gemensambereads. Jag har också vid flera tillfällen varit i näringsutskottet och EU-nämnden och föredragit våra positioner inför ministerrådsmöten och annat. Då har regeringen fått stöd från Sveriges riksdag för sin hållning och prioritering i dessa frågor.

På EU-nämnden den 21 november 2014 redovisade Vänsterpartiet en avvikande åsikt och tyckte att Sverige skulle säga nej till TTIP. Jag har dock inte uppfattat att några andra partier har valt denna position, utan regeringen har fått stöd inför mötet med EU:s handelsministrar.

Vad gäller regeringens hemsida ber jag att få återkomma. Det ska inte vara blankt. Oavsett fråga ska det finnas tydlig information om både vår politik och vilka prioriteringar vi har.

Anf. 90 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för en mer utvecklad och beskrivande syn på hur regeringen ser på avtalet och förhandlingarna.

Som näringsministern säger ska man vara försiktig med siffror, och det ska inte heller vara vårt främsta argument. Vi har också haft en gemensam syn på att förklara för allmänheten varför detta är viktigt och vad det betyder. Det handlar som sagt om jobb och tillväxt här, i övriga Europa och i USA och om de positiva effekter som detta skulle ge på världsekonomin. I dessa dagar är det viktigare än någonsin att vi kan samarbeta och riva handelshinder.

Det finns även andra värden i detta. Det ger EU och USA, världens två största marknader med bra och världsledande lagstiftning vad gäller miljö, folkhälsa och matsäkerhet, en chans att sätta högre globala standarder för till exempel miljöskydd och antibiotikaanvändning. Här kan EU och USA ta ledningen, och det kan vara viktigt att ta detta initiativ nu.

Det finns de som är oroliga och rädda för att vi ska behöva sänka våra standarder. Låt mig därför fråga näringsministern hur regeringen ser på att det kan bli ett så omfattande avtal. Det är en ganska stor men förståelig brasklapp. Ingen vill ju ha sämre regler, varken i Sverige eller någon annanstans.

Vilka hinder ser näringsministern? Finns det några show stoppers för Sverige? Vilka är de i så fall, och är de styrda av ett parti i regeringen? Vad skulle kunna hindra att man går vidare? Inför nästa vecka, vilka frågor står högst på dagordningen? Utifrån det näringsministern har sagt, vad är

det största hindret från svensk sida för att få TTIP på plats och inom ramen för förhandlingarna?

I sitt svar talar näringsministern om ett progressivt handelsavtal. Det kan betyda många olika saker. Jag är därför intresserad av att veta vad progressiviteten i avtalet betyder. Är det några områden som inte ska täckas av avtalet? Det behöver vi få reda på.

Det är viktigt med förankringen i riksdagen. Det finns en ordning för det, och den formella förankringen sker i utskott och EU-nämnd. Det är också viktigt att informera och involvera riksdagen, särskilt när förhandlingarna börjar närma sig en slutpunkt. Inte minst ska information och involvering också röra Sveriges medborgare, företag och andra aktörer.

Här har EU-kommissionären Cecilia Malmström arbetat väldigt hårt med transparens och kommunikation. Det har varit en hel del aktiviteter, inte minst på webben, för att få in synpunkter på avtalet.

Därför vill jag fråga hur regeringen ska se till att det blir en transparent process, inte bara från kommissionens sida. Även kommunikationen mellan medborgarna, andra aktörer och regeringen kan förbättras.

Anf. 91 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Man talar ofta om siffror hit och dit i handelsavtalet. Det kan synas lite lätt teknokratiskt. Men ett handelsavtal sätter en standard också för andra, kommande handelsavtal, precis som Syd-koreaavtalet, som är ett ganska tyst avtal.

Jag minns att jag för ett år sedan stod här i kammaren när vi behandlade ärendet om handelsavtalet mellan Syd-korea och EU. Jag var ensam i kammaren, förutom talmannen. Det var i och för sig en sen timme, men det visar att man inte alltid tar dessa frågorna på största allvar, så som man bör göra.

Det handelsavtalet öppnade upp för ett enormt underlättande av handelstariffer, tullar och regelförenklningar, precis på samma sätt som handelsavtalet mellan EU och Kanada. Därför är det viktigt att handelsavtalet med USA – TTIP – verkligen kommer till stånd, för det kan sätta en standard för kommande avtal. Jag tänker inte minst på länder som Kina men framför allt på länder som inte är på den demokratiska planhalvan lika tydligt som EU, USA och andra demokratier.

Jag kommer tillbaka till en käpphäst. Det är nämligen så att handel och marknadsekonomi inte bara är att göra affärer utan också främjar gott beteende. Att handla med varandra förutsätter att man kommer överens. Att främja handel är viktigt ur demokratiaspekten men även ur aspekten mänskliga rättigheter. Därför är det viktigt att detta avtal, som nu nästan börjar bli lite mytomspunnet, landar.

Nu kommer vi in på det som är en utmaning för oss alla: kritiken mot TTIP-avtalet. Den kommer ofta från personer, organisationer och partier som säger sig veta allt om vad det kommer att landa i. De säger sig veta allt om vad som händer bakom de dörrar som de samtidigt påstår är helt slutna. Där finns en paradox.

Kritiken har en gemensam nämnare: Den kommer ofta från marknadsekonomiskeptiker och handelsovänner. Den kommer från håll där man av politisk ovilja och utav kunskap inte är trakterade av att främja handel. Därför är det en utmaning att kunna sprida den här kunskapen.

Jag har haft debatter – inte i kammaren men i medierna – med EU-nämndens nuvarande ordförande, miljöpartisten Carl Schlyter. Han har varit mycket kritisk mot handelsavtalet och mot att man över huvud taget ska börja förhandla om det. Vi har haft ett seminarium i riksdagen i EU-nämndens regi, och även där var Miljöpartiet mycket skeptiskt till avtalet.

Därför vilar det ett stort ansvar på inte minst regeringen att informera och att offensivt, med en viljeinriktning, implementera detta. Det här är ett avtal som inte bara behöver träffas inom de formella rummen och sammanhangen – EU-parlamentet, kommissionen och Sveriges riksdag, utan det är också viktigt att avtalet har en folklig förankring. Därom är vi skickade att berätta.

Jag tycker att det är ganska symtomatiskt att det i dag är 70-årsdagen av Förintelsens upptäckt. Vikten av att sprida kunskap om en sådan händelse har vi kunnat ta del av i dag. Det är viktigt att vi också sprider kunskap om de handelsfrämjande insatser som ett handelsavtal mellan USA och EU kan innebära.

Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tror att det finns ett antal poänger med de inlägg som har gjorts och som handlar om att handelspolitik inte alltid får den uppmärksamhet den förtjänar. Många människor uppfattar att handelspolitik är lite svårt och ibland så juridiskt att det blir skrämmande.

Ibland fångas debatterna av en del myter och oro som man inte riktigt vet om de kommer att finnas i avtalet framöver. Detta får en egen dynamik och präglar därmed debatten i stor utsträckning. Så är det, men jag tror att det är viktigt att hantera oron på ett klokt sätt.

Det största hotet mot ett handelsavtal mellan EU och USA är att vi inte tar oron eller diskussionen på allvar, att vi inte bemöter med sakliga argument och att vi inte visar öppenhet inför förhandlingarna. Jag tror att det är en förutsättning för att få folklig acceptans och stöd för avtalet.

När jag reser utomlands och diskuterar dessa frågor finns det en fascination för Sverige – att det svenska näringslivet, fackföreningsrörelsen och det politiska systemet i stor utsträckning står upp för frihandel och sjysta villkor för löntagarna och att vi genom vår historia har lyckats balansera dessa intressen och visa att fri handel inte behöver utgöra ett hot mot vare sig fackliga rättigheter, miljökrav eller konsumentssäkerhet, som har varit viktiga värden för Sverige.

Vi har visat genom historien att det går att kombinera detta, och jag tror att det är därför många länder tittar lite avundsjukt på Sverige och den debatt vi har, där inte minst de fackliga organisationerna är väldigt tydliga med att sådana här handelsavtal är viktiga för tillväxten och jobben i vårt land. Det ger oss en fördel i diskussionen.

Om man tittar på de största vinsterna med handelsavtal är det faktiskt inte tullarna som är den stora utmaningen i detta avtal. Där finns tullar på i genomsnitt 3 procent. De kan bli något lägre, vilket skulle gynna handeln – det är inte oväsentligt. Men den stora vinsten med avtalet är att jobba med de tekniska och icke-tariffära handelshindren, till exempel skillnader i standarder, regleringar och administrativa procedurer som inte motiveras av skilda politiska målsättningar.

Vi har byggt olika system på olika kontinenter, och de systemen talar inte med varandra. Det betyder att företag måste bygga upp två helt olika produkter, märkningar eller system för att agera på *en* marknad i stället för på en annan marknad. Att försöka få systemen att likna varandra och se om det går att erkänna varandras säkerhetssystem eller standarder i större utsträckning än i dag kan få väldigt stor betydelse för handeln och för företagens kostnader för att verka.

De största vinnarna skulle jag vilja säga är de små och medelstora företagen. De stora företagen har ofta kapacitet att jobba med samma produkt på olika marknader. De kan anpassa produkten och har inte så stora problem med att göra det. Men för ett litet företag som måste jobba med produktförändringar som gör att de kan finnas på två olika marknader kan detta vara skillnaden mellan möjlighet och omöjlighet. Jag tror att det finns stora vinster att göra här.

Vilka är de största hindren? Det finns många hinder på vägen. Jag tror att den europeiska debatten om investeringsskydd i vissa länder skapar en osäkerhet kring hur man ska komma vidare i TTIP-debatten.

Jordbrukspolitiken och livsmedelssektorn är en utmaning, för där har Europa och USA väldigt olika historia och traditioner. Det blir inte helt enkelt att mötas i förhandlingarna på alla områden. Nu går vi in i en svårare fas i förhandlingarna, för nu börjar man ta tag i riktiga frågor. Men att se var man börjar landa kan också ta bort en del av dimman kring förhandlingarna.

Anf. 93 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag skrev interpellationen därför att jag är övertygad om de stora fördelar som finns, inte bara för oss här i Sverige. Såväl EU och USA som hela världsekonomin skulle kunna få en skjuts i dessa tider när vi ser strömningar av protektionism och att man försöker skydda sin inhemska produktion eller verksamhet och vill bygga upp murar därför att man tror att man kan få kortsiktiga vinster.

Jag ställde interpellationen också därför att jag är orolig. Jag tycker att det har varit lite tyst från regeringens sida. De goda argument som näringsministern har givit här skulle jag vilja höra mer i debatten.

Det är en fråga som infinner sig naturligt när näringsministern beskriver hindren. Jag gör ingen annan bedömning. Det finns i de här frågorna olika syn men också en rädsla för vad detta kan innebära, inte minst för mindre stater. Man går nu in i en svårare fas.

Vad kan då Sverige göra? Hur kan Sverige och regeringen bidra in i EU-systemet och inte minst med bilaterala kontakter med EU:s medlemsstater och med USA för att trycka på och hjälpa till för att detta ska gå vägen?

Vi vet att det finns ett stort stöd hos svenska folket kring det här avtalet. Det finns också ett stort stöd bland de stora organisationerna, både arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer. Vi har alltså en god grund att stå på här i Sverige.

Men det är som sagt svåra hinder som återstår. Då vill jag se ett aktivt Sverige, en aktiv regering, en aktiv näringsminister som också tittar på hur man trycker på de andra länderna och hur vi får så bra transparens och förankring här hemma som möjligt.

Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag kan garantera interpellanten att regeringen har en aktiv och proaktiv syn på detta. Från Näringsdepartementets sida deltar vi i enormt många olika konsultationer i de här frågorna, inte bara med näringslivsrepresentanter i Sverige, för att reda ut deras oro över förhandlingarna och också för att höra deras prioriteringar, vad de ser är viktiga frågor.

Vi jobbar också hårt gentemot civilsamhället i Sverige. Vi har kontinuerliga rundor med civilsamhället där de kan redovisa sina farhågor och sin oro kring olika frågor och där vi öppet kan redovisa vad som är förhandlingsmandatet och hur Sverige ser på de här frågorna för att minska oron men också för att skapa en större acceptans för förhandlingarna, så att det blir en större transparens.

Jag kunde tyvärr inte delta själv, men min statssekreterare deltog i ett seminarium i USA, arrangerat på plats med svensk fackföreningsrörelse och svenskt näringsliv, för att delta i diskussionen om Sveriges syn på detta. Det var tydligt vilken skillnad det var på fackföreningsrörelsens approach på detta i Sverige jämfört med den amerikanska fackföreningsrörelsen. Man kan inte tro att det ens i USA är så enkelt att få sådana här förhandlingar i hamn. Jag har också själv deltagit när den amerikanska ambassaden har genomfört seminarier i Sverige i de här frågorna.

Det sker nu ett arbete i de här frågorna där vi alla måste vara aktiva och visa ett ledarskap och visa att det här året – 2015 – är det år då vi måste komma framåt. Då är det inte minst viktigt att ge kommissionen starkt stöd. Det var därför jag tillsammans med ett antal andra länder skrev till kommissionen för att visa att det är viktigt att ta vara på den möjlighet – window of opportunity – som finns 2015. Vi jobbar hårt tillsammans med Cecilia Malmström, som är kommissionär på det här området, för att göra vårt i våra bilaterala kontakter, för att påverka andra länder och hitta möjligheter och öppningar.

Det kommer att bli en viktig prioritet och ta mycket av vår tid under 2015. Men det ser jag fram emot, för detta är ett viktigt avtal för Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2014/15:204 om SBAB – ägardirektiv för att stötta gles- och landsbygd

Anf. 95 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jeff Ahl har frågat mig hur jag ser på SBAB:s agerande och hur jag och regeringen avser att bryta SBAB:s aviserade riktning genom tydliga ägardirektiv.

Bakgrunden är att SBAB har skickat ut ett brev till ca 200 företags- och bostadsrättsföreningskunder. I brevet har SBAB aviserat att man vid nästa villkorsförändring kommer att tvingas höja marginalen för att kompensera för risken och i vissa fall även kräva en snabbare amorteringsplan. Inga hushållskunder berörs av detta, men det är förstäligt att det finns en viss oro även bland dem. Därför är det positivt

att SBAB varit mycket tydligt med att hushållskunder inte berörs av den nya riskbedömningen och att hushåll även framöver kommer att kunna ansöka om såväl lånelöfte som lån direkt på SBAB:s hemsida, oavsett var i landet de bor.

Finanskrisen har bland annat visat på vikten av finansiell stabilitet baserad på ett sunt och rimligt risktagande. SBAB har i dag inget samhällsuppdrag utan agerar på en konkurrensutsatt marknad på marknadsmässiga villkor och är en relativt liten aktör inom företagskundsegmentet.

Bolaget har tre företagskundkontor i Stockholm, Malmö respektive Göteborg med sammanlagt mindre än 40 anställda. SBAB saknar därmed den lokalkunskap som krävs för att göra individuella riskbedömningar av bostadsrättsföreningar på orter där inte alla lägenheter kan säljas eller av ägare till flerbostadshus på orter där vakansgraden är hög. Detta innebär att risken blir högre för SBAB än för en bank med lokal närvaro och kunskap.

Det är också viktigt att komma ihåg att SBAB är ett fåproduktsbolag. Ingen kund kan agera med endast SBAB som leverantör av finansiella tjänster. Det innebär att kunder i såväl glesbygd som storstäder har minst en bankrelation till att förlita sig på.

Den riskbedömning som ligger till grund för SBAB:s agerande är en operativ fråga och därför ett ansvar för bolagets styrelse och ledning, vars uppgift det är att balansera risk och lönsamhet. Jag kan dock konstatera att bolaget agerar för att ha ett rimligt risktagande i sin verksamhet och att bolaget i den aktuella frågan har agerat transparent gentemot sina kunder. Jag har därför inte för avsikt att vidta några åtgärder.

Då Jeff Ahl, som framställt interpellationen, hade anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2014/15:50 Förändrad nedsättning av socialavgifterna för unga
2014/15:53 Redovisning av naturgaslagring i rörledning

Skrivelser

2014/15:47 Riksrevisionens rapport om statens dimensionering av lärarutbildningen
2014/15:49 Riksrevisionens rapport om valutahanteringen i det internationella utvecklingssamarbetet
2014/15:52 Riksrevisionens rapport om överenskommelser mellan regeringen och SKL inom hälso- och sjukvården

Motioner

med anledning av prop. 2014/15:29 Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen
2014/15:3025 av Adam Marttinen och Kent Ekeröth (SD)

med anledning av prop. 2014/15:32 EU:s gränskodex
2014/15:3028 av Markus Wiechel m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2014/15:41 Genomförande av avtal mellan
Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering för att
förbättra internationell efterlevnad av skatteregler och för att
genomföra FATCA
2014/15:3026 av Olle Felten m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2014/15:27 Integritetsskydd vid signalspaning i
försvarsunderrättelseverksamhet
2014/15:3017 av Stig Henriksson m.fl. (V)

med anledning av skr. 2014/15:31 Riksrevisionens rapport om statliga
insatser för mottagande och bosättning av nyanlända
2014/15:3021 av Sven-Olof Sällström (SD)

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 januari

2014/15:214 Det maritima klustret och Landskronahamnens farled

av *Niklas Karlsson* (S)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:215 Byggnation i sjönära läge

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:216 Alkobommar vid alla hamnar och gränsstationer

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:217 Vattenfalls ansökan till Strålsäkerhetsmyndigheten om att bygga nya kärnreaktorer

av *Birger Lahti* (V)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:218 Utrikesfödda akademikers etablering inom vård och omsorg

av *Roger Haddad* (FP)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 24 januari

2014/15:219 Åtgärder för att förebygga och förhindra terrorism

av *Anti Avsan* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 januari

2014/15:173 Upphandling av asylboende

av Mikael Cederbratt (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:174 Minskat strandskydd

av Sten Bergheden (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 23 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 28 januari

2014/15:164 Nedsläckning av landsbygden

av Christer Engelhardt (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 19.37.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 12
anf. 39 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
.....	1
§ 2 Avsägelse	1
.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
.....	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
.....	2
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
.....	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	3
.....	3
§ 7 Ärenden för bordläggning	3
.....	3
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:193 om modernare lagstiftning för att kunna lagföra brott på och med hjälp av internet	3
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	3
Anf. 2 BEATRICE ASK (M)	4
Anf. 3 FINN BENGTSSON (M)	5
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S)	6
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	7
Anf. 6 BEATRICE ASK (M)	8
Anf. 7 FINN BENGTSSON (M)	9
Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S)	10
Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	10
Anf. 10 BEATRICE ASK (M)	11
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	12
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:209 om vargjakten i Dalarnas län	12
Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	12
Anf. 13 ULF BERG (M)	13
Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	14
Anf. 15 ULF BERG (M)	14
Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	15
Anf. 17 ULF BERG (M)	15
Anf. 18 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	16
§ 10 Svar på interpellationerna 2014/15:160 och 190 om lokal polisverksamhet	16
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	16
Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP)	17
Anf. 21 BEATRICE ASK (M)	18

Anf. 22	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	19
Anf. 23	JOHAN PEHRSON (FP)	20
Anf. 24	BEATRICE ASK (M)	21
Anf. 25	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	22
Anf. 26	JOHAN PEHRSON (FP)	23
Anf. 27	BEATRICE ASK (M)	23
Anf. 28	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	24
§ 11	Svar på interpellation 2014/15:180 om svenskar som reser för att strida i oroshärdar och för terroriststämplade organisationer	25
Anf. 29	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	25
Anf. 30	ANTI AVSAN (M)	26
Anf. 31	JOHAN PEHRSON (FP)	27
Anf. 32	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	28
Anf. 33	ANTI AVSAN (M)	29
Anf. 34	JOHAN PEHRSON (FP)	30
Anf. 35	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	30
Anf. 36	ANTI AVSAN (M)	31
Anf. 37	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	31
§ 12	Svar på interpellation 2014/15:185 om våldtäkt som grovt våldsbrott	32
Anf. 38	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	32
Anf. 39	ANTI AVSAN (M)	32
Anf. 40	HILLEVI LARSSON (S)	33
Anf. 41	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	34
Anf. 42	ANTI AVSAN (M)	35
Anf. 43	HILLEVI LARSSON (S)	36
Anf. 44	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	37
Anf. 45	ANTI AVSAN (M)	37
Anf. 46	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	37
§ 13	Svar på interpellation 2014/15:186 om stärkt förmåga att arbeta mot it-relaterade brott	38
Anf. 47	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	38
Anf. 48	ANDERS HANSSON (M)	39
Anf. 49	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	39
Anf. 50	ANDERS HANSSON (M)	40
Anf. 51	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	40
Anf. 52	ANDERS HANSSON (M)	41
§ 14	Svar på interpellation 2014/15:189 om skärpta påföljder mot bostadsinbrott	41
Anf. 53	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	41
Anf. 54	BEATRICE ASK (M)	42
Anf. 55	ELLEN JUNTTI (M)	43
Anf. 56	ANNIKA HIRVONEN (MP)	43
Anf. 57	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	44
Anf. 58	BEATRICE ASK (M)	44
Anf. 59	ELLEN JUNTTI (M)	45
Anf. 60	ANNIKA HIRVONEN (MP)	46
Anf. 61	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	46
Anf. 62	BEATRICE ASK (M)	47

Ajournering	48
Återupptagna förhandlingar	48
§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2014/15:189 om skärpta påföljder mot bostadsinbrott	48
Anf. 63 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	48
§ 15 Svar på interpellation 2014/15:201 om trafikdatalagring	48
Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	48
Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (M)	49
Anf. 66 ANDERS SCHRÖDER (MP)	50
Anf. 67 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	50
Anf. 68 KRISTER HAMMARBERGH (M)	51
Anf. 69 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	52
Anf. 70 KRISTER HAMMARBERGH (M)	52
Anf. 71 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	52
§ 16 Svar på interpellation 2014/15:208 om förbättrad hyresstatistik	53
Anf. 72 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	53
Anf. 73 NINA LUNDSTRÖM (FP)	53
Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	54
Anf. 75 NINA LUNDSTRÖM (FP)	55
Anf. 76 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	56
Anf. 77 NINA LUNDSTRÖM (FP)	57
Anf. 78 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	58
§ 17 Svar på interpellation 2014/15:145 om effekterna av ändrad inriktning för Fouriertransform AB	58
Anf. 79 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	58
Anf. 80 HANS ROTHENBERG (M)	59
Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	60
Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M)	61
Anf. 83 HELENA LINDAHL (C)	62
Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	62
Anf. 85 HANS ROTHENBERG (M)	63
Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	64
§ 18 Svar på interpellation 2014/15:196 om frihandelsavtalet mellan EU och USA	65
Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	65
Anf. 88 KARIN ENSTRÖM (M)	65
Anf. 89 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	66
Anf. 90 KARIN ENSTRÖM (M)	67
Anf. 91 HANS ROTHENBERG (M)	68

Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	69
Anf. 93 KARIN ENSTRÖM (M).....	70
Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	71
§ 19 Svar på interpellation 2014/15:204 om SBAB – ägardirektiv för att stötta gles- och landsbygd.....	71
Anf. 95 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	71
§ 20 Bordläggning	72
§ 21 Anmälan om interpellationer	73
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	74
§ 23 Anmälan om skriftligt svar på fråga	74
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 19.37.	74

Tryck: Elanders, Vällingby 2015